

treballem

per una economia més propera

**Pla de Desenvolupament Econòmic
de Sant Martí 2018-2022**

Més col·laborativa · Més social · Més redistributiva · Més propera · Més solidària · Més plural · Més implicada · Més sostenible

**Ajuntament de
Barcelona**

**Districte de
Sant Martí**

**Barcelona
Activa**

Benvolgudes i benvolguts,

El Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí 2018-2022 neix amb la voluntat de ser un instrument que contribueixi a reduir les desigualtats socioeconòmiques i els desequilibris territorials, impulsant i donant suport a la generació d'activitat econòmica al nostre Districte. Una eina que doti de més i millors recursos per a les persones en recerca de feina i/o en situacions de precarietat laboral, així com de recursos per a la promoció del comerç de proximitat, de les pimes i de les persones emprenedores, que visibilitzi i impulsi les iniciatives d'Economia Social i Solidària. I, finalment, una eina que garanteixi que el districte segueix sent un referent en accions de retorn social del sector turístic.

Aquest Pla s'ha elaborat a partir de la diagnosi de les pròpies necessitats i potencialitats de la zona. Sant Martí es caracteritza per la seva diversitat, amb una activitat econòmica plural i dinàmica, i uns factors de desenvolupament endògens potents: al Districte trobem, per exemple, la major part del front marítim de la ciutat, així com un teixit associatiu ric i articulat. Compta també amb un notable potencial cultural i tecnològic, a més d'un rellevant passat cooperativista que es projecta en l'actual treball en xarxa de l'univers de l'Economia Social i Solidària. Tots ells són elements clau per desenvolupar un model socioeconòmic que tingui un vincle estret amb el territori.

Posant el benestar del dia a dia del veïnat en el centre, el Pla aposta per un model basat en l'economia plural i el desenvolupament socioeconòmic de proximitat, que vol impulsar tant l'activitat econòmica convencional com les iniciatives d'innovació socioeconòmica. En són exemples l'acostament de recursos ocupacionals als barris del Districte per facilitar la inserció laboral i lluitar contra les diverses formes de precarietat; la dinamització del polígon industrial de la Verneda i la seva connexió amb el territori i l'economia verda; la millora de la competitivitat del comerç de proximitat; el procés de nou lideratge públic del 22@, amb l'oportunitat de repensar les següents fases del projecte; el projecte de nous usos per a l'equipament municipal de Palo Alto, que permeti l'obertura a nous actors i a la ciutadania, o el suport a iniciatives de desenvolupament del territori, tant individuals com col·lectives, com aquelles que sorgeixen des de la comunitat maker.

La vocació del Pla és impulsar la coproducció entre l'Administració municipal i el teixit social, comunitari i econòmic. Un nou lideratge públic ha d'incorporar la visió i implicar el conjunt d'actors del territori per donar respostes als reptes i oportunitats dels barris des de l'economia de proximitat. Són mostra d'aquesta nova governança les taules de comerç, ocupació i Economia Social i Solidària, que esdevenen espais de treball i de seguiment de les mesures del Pla.

Es tracta d'impulsar una manera de fer economia més justa, més pròxima i més sostenible. Per aconseguir-ho, és imprescindible la implicació del veïnat de Sant Martí i del seu teixit socioeconòmic. És per això, doncs, que des d'aquí us animem a participar en els espais de governança del Pla i en la coproducció de les seves mesures, així com que demaneu comptes sobre el seu compliment. Tenim molts reptes i moltes oportunitats, i tenim un Pla! Ara toca fer-lo realitat!

Gerardo Pisarello Prados
Primer tinent d'alcaldia
d'Economia i Treball, Ciutat
Digital i Relacions Internacionals

Josep Maria Montaner
Regidor del districte
de Sant Martí

Índex

01. PRESENTACIÓ	5
01.1 Què és un Pla de Desenvolupament Econòmic?	5
01.2 Com entenem el desenvolupament local?	6
01.3 Context per al desenvolupament econòmic local	8
01.4 Com s'ha elaborat aquest Pla?	15
02. DIAGNOSI I VISIÓ	17
02.1 Diagnosi	17
02.2 Potencialitats de Sant Martí	52
02.3 Visió de futur	58
03. LÍNIES ESTRATÈGIQUES I MESURES	65
03.1 Ocupació de qualitat	65
03.2 Desenvolupament i Economia de Proximitat	75
03.3 Economia Social i Solidària	87
03.4 Turisme sostenible	93
03.5 Un nou lideratge públic	96
04. CRONOGRAMA	99
05. RECURSOS	104
06. GOVERNANÇA	105
07. ANNEX	107

01. Presentació

01.1 QUÈ ÉS UN PLA DE DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC?

El Pla de Desenvolupament Econòmic és un instrument que vol impulsar el desenvolupament local de Sant Martí i, per tant, generar activitat econòmica equilibrada, sostenible i arrelada al territori, que contribueixi a satisfer les necessitats dels seus veïns i les seves veïnes a partir de la concertació d'una estratègia amb els actors del Districte.

Neix amb la vocació de ser un paraigua que integri el conjunt d'intervencions de desenvolupament econòmic de tots els actors de Sant Martí, ja siguin impulsades o coimpulsades per l'Administració, el teixit social i comunitari o econòmic. En aquest moment, el Pla vol generar un marc coherent i coordinat d'intervenció de les accions preexistents i de les que sorgeixen per donar resposta a altres necessitats i que, en definitiva, es retroalimenten.

El Pla es dirigeix i vol implicar a: veïns i veïnes dels barris que es troben en situació d'atur, persones que treballen en condicions precàries, iniciatives comunitàries, comerços i serveis de proximitat, entitats existents d'Economia Social i Solidària, així com persones que volen desenvolupar iniciatives emprenedores d'economia convencional i d'altres economies.

És, per tant, **un full de ruta d'activació econòmica del districte de Sant Martí que s'estableix per al període 2018-2022**, fruit d'un procés d'anàlisi, reflexió i debat, que defineix i focalitza estratègies i accions. En qualsevol cas, el Pla ha de ser flexible i viu per tal de poder agregar totes aquelles iniciatives que, en l'àmbit socioeconòmic, es puguin donar en el transcurs d'aquests cinc anys per part de qualsevol dels actors del territori, així com per poder redefinir consensuadament actuacions.

El Pla de Desenvolupament Econòmic que es presenta consta de **nou línies estratègiques i 48 mesures** que s'organitzen en cinc àmbits: ocupació de qualitat, desenvolupament i economia de proximitat, Economia Social i Solidària, turisme sostenible i nou lideratge públic.

Es pot consultar al web ajuntament.barcelona.cat/santmarti/pla-desenvolupament-economic/ l'evolució de les mesures.

01.2 COM ENTENEM EL DESENVOLUPAMENT LOCAL¹?

Aquest Pla entén que el desenvolupament econòmic local té com a objectiu promoure activitat econòmica orientada a solucionar les necessitats de les persones que habiten un territori, amb perspectiva de distribució de la riquesa, de gènere, intercultural i de sostenibilitat ambiental. És un desenvolupament que aprofita els recursos propis de la zona per configurar un ecosistema econòmic plural que acull diferents pràctiques econòmiques i estimuli diferents sectors d'activitat econòmica, mitjançant la concertació de polítiques i projectes entre l'Administració pública, el teixit comunitari, el sector social i el privat.

De manera més desglossada, és un desenvolupament que:

- Posa al centre les necessitats de la població i la millora de la seva qualitat de vida. No contempla únicament el creixement de la riquesa, sinó que es fixa en com la riquesa es distribueix i beneficia al conjunt de la societat. És part d'una economia plural al servei de la ciutadania que promou condicions de treball justes, en un entorn saludable i té en compte la protecció ambiental i la cohesió social.
- Considera el territori de forma integral, amb especial atenció a com generar dinàmiques virtuoses, fet que implica treballar des de la interrelació entre els diferents àmbits de la promoció econòmica: formació, ocupació, empresa i emprenedoria convencionals i la mirada de l'Economia Social i Solidària i de l'economia de les cures.
- Contempla allò local com l'oportunitat d'impulsar estratègies concertades de dinamització econòmica entre els diferents agents del territori –públics, privats i comunitaris–, amb clar lideratge públic que facilita, acompanya, promou o es vincula a allò que es voldria que fos el lideratge comunitari. També promou activament el treball transversal i cooperatiu entre les diferents administracions implicades i entre les diferents àrees de l'Ajuntament, buscant la màxima alineació i coherència entre les actuacions que es duen a terme per tal que siguin més eficaces.
- Estimula el sector privat per aconseguir un major retorn social i ambiental per a tots i totes, alhora que impulsa el sector de l'Economia Social i Solidària perquè es basa en relacions més justes i democràtiques i pel seu alt valor de sostenibilitat i resiliència, que resisteix millor els embats de la crisi, entre altres característiques.
- Té una mirada de gènere, en tant que atén les necessitats específiques de les dones, posa èmfasi en millorar les seves condicions de vida –tenint en compte que pateixen una major taxa d'atur, tenen nivells majors de precarietat en el treball i de pobresa i reben salaris i pensions inferiors–, i alhora pretén dignificar i donar valor a aquelles feines tradicionalment feminitzades, desvaloritzades i poc qualificades, però que tanmateix són imprescindibles pel benestar i la vida, com ara la neteja o la cura de les persones.
- Té una mirada intercultural en les seves diagnosi i intervencions i creu, per tant, en les polítiques efectives de foment de la igualtat de drets, deures i oportunitats que combatin situacions d'exclusió i discriminació per procedència o diferències culturals.

¹ Al llarg de tot el document, la forma que emprarem més sovint serà "desenvolupament econòmic de Sant Martí", si bé l'entendem igual que altres possibilitats com "desenvolupament local" o "desenvolupament local de proximitat" o, tal i com recull el PAD, "desenvolupament i economia de proximitat". Totes aquestes formes al·ludeixen a una mateixa idea definida en aquest apartat.

El desenvolupament local entès d'aquesta manera té el seu origen en les noves línies estratègiques de Barcelona Activa, que situen la proximitat i la territorialització com a criteris generals d'actuació. Un nou model de dinamització econòmica que es tradueix en serveis i accions als territoris –més a prop de ciutadanes i ciutadans–, que arribin a més sectors socials i que es dissenyin en coproducció amb els districtes i els actors del territori. Els Plans de Desenvolupament Econòmic de Districte, com és el cas del de Sant Martí, són un exemple d'aquesta forma de fer desenvolupament local de proximitat, que també conviu i es relaciona amb altres intervencions de desenvolupament local a escala ciutat o en altres perspectives territorials que incorporen més d'un districte.

01.3 CONTEXT PER AL DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC LOCAL

Antecedents del Pla de Desenvolupament

La Llei de barris 2/2004 al Besòs i el Maresme

En els darrers anys, el Districte ha comptat amb intervencions emmarcades en la Llei de barris 2/2004, en concret al barri del Besòs i el Maresme. La Llei va suposar la creació d'un projecte d'intervenció integral en aquest territori –comunament conegut com a Pla de Barris– com a palanca per a la transformació urbana. Els plans de barris combinaven intervencions urbanístiques amb d'altres de naturalesa social, tot i que en diverses ocasions, les primeres van pesar més que les segones.

Marc socioeconòmic del Pla de Desenvolupament: estratègies i instruments

Estratègia per a l'Ocupació a Barcelona (EOB), 2016-2020

L'EOB defineix un total de 30 mesures que serveixen com a punt de partida per treballar conjuntament amb els actors vinculats a l'ocupació, donant prioritat a les intervencions, l'atenció a les persones més vulnerables, la proximitat i la territorialització per lluitar contra l'atur i la precarietat laboral. L'EOB ha estat elaborada per la Taula d'Ocupació de Barcelona, que reuneix a representants d'una cinquantena d'institucions i entitats del sector públic i el món acadèmic, social, econòmic i veïnal, com ara sindicats, patronals, cambres de comerç, administracions, entitats socials, universitats, escoles de negoci o gremis empresarials, entre d'altres. Aquesta estratègia consensuada i compartida de foment per a l'ocupació vol promoure una major articulació i concertació de les polítiques de promoció de l'ocupació, garantint de manera transversal una major perspectiva de gènere i atenció a la diversitat; incrementar les actuacions ocupacionals; transversalitzar la prioritat de l'ocupació al conjunt de les àrees municipals i apropar els serveis al territori i a les necessitats de les persones. L'EOB prioritzarà les actuacions i recursos adreçats als col·lectius de vulnerabilitat o precarietat laboral: dones en aquesta situació, persones majors de 45 anys en situació de desocupació de llarga durada i persones sense papers. A Sant Martí, l'EOB servirà com a referència per al desplegament d'accions d'impuls de l'ocupació.

Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat, 2016-2020

En el context de crisi dels darrers anys, el col·lectiu de persones joves és un dels que més intensament ha experimentat l'increment de l'atur i també de la precarització de l'ocupació.

La missió del *Pla de Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020*, consensuat amb molts agents clau de ciutat, és promoure l'ocupació juvenil entre les persones de 16 a 29 anys, reduint els desequilibris territorials i les desigualtats de gènere existents, fomentant la capacitació professional i millora competencial dels i les joves, i vetllant per unes condicions laborals dignes i una major qualitat de l'ocupació.

Les oportunitats de treball de qualitat, la formació i la millora de l'ocupabilitat són clau i tenen una incidència directa amb la possibilitat d'emancipació i vida digna dels i de les joves de Barcelona. Aquest Pla vetllarà per tal que aquestes oportunitats es concretin amb igualtat d'oportunitats per a totes les persones joves, amb independència del barri de residència, el gènere i el nivell de formació assolit.

Les línies estratègiques i els quatre eixos del Pla són:

1. Foment de l'orientació professional per a un major èxit educatiu i acompanyament al món laboral de la població jove.
2. Promoció de la formació i la capacitat professional.
3. Foment de l'ocupació i la contractació juvenil.
4. Vetllar per un mercat laboral amb condicions dignes per al jovent.

El Pla es concreta en 39 mesures que s'hauran d'implementar i garantir amb una bona i coordinada oferta d'accions d'orientació i assessorament laboral descentralitzada a nivell de ciutat.

Treball als barris

L'any 2006, el Servei d'Ocupació de Catalunya va endegar el projecte Treball als barris, amb la finalitat de promoure accions complementàries a la Llei de barris 2/2004 en l'àmbit de l'ocupació i el desenvolupament local en aquells territoris amb desequilibris econòmics i socials més grans, per tal d'afavorir la millora de les condicions de vida dels i de les habitants d'aquests barris i la cohesió social dels territoris. Amb aquest programa es pretén estimular el disseny i l'execució d'actuacions concretes a cada barri en funció de les seves necessitats, amb la finalitat de fomentar el seu desenvolupament socioeconòmic de forma integrada, equilibrada i sostenible.

En el cas de Sant Martí, Treball als barris és present des del 2009 al barri del Besòs i del Maresme. Les mesures ocupacionals d'aquest programa es concreten en programes d'experienciació laboral de formació-treball, itineraris d'orientació i recerca de feina que es desenvolupen en un dispositiu d'inserció sociolaboral per a col·lectius amb especials dificultats, acompanyats de formació professionalitzadora, en competències transversals i en TIC. El concepte d'itinerari també implica un assessorament i seguiment personalitzat de les persones en situació d'atur que participen. Els espais de recerca de feina tutoritzats i la intermediació i prospecció d'empreses també formen part d'aquest programa.

Un altre element important de Treball als barris, també present al Besòs i el Maresme, és la figura d'una tècnica d'accions de desenvolupament local. La funció d'aquesta figura és, entre d'altres, identificar accions potencials de promoció econòmica dins d'aquests barris en qualsevol àmbit: ocupació, comerç de proximitat, altres economies o emprenedoria.

El Programa d'inserció Làbora

El Làbora és un Programa d'inserció sociolaboral dirigit a persones usuàries de Serveis Socials de Barcelona que es troben en situació de vulnerabilitat. Es basa en un model de col·laboració públic i social, impulsat per l'Ajuntament, Barcelona Activa i l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS), en col·laboració amb ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social), FEICAT (Empreses d'Inserció de Catalunya) i Creu Roja.

El programa Làbora treballa per al foment de l'ocupació i apropa les persones en situació de vulnerabilitat al mercat laboral. Les entitats socials del territori capaciten per competències als i les participants mitjançant itineraris d'orientació, formació i acompanyament en el procés d'inserció laboral. El Làbora facilita que les empreses tinguin accés a una borsa de candidatures on trobaran les persones que millor s'ajusten a les seves necessitats de contractació laboral. La cooperació i el treball en xarxa entre l'Ajuntament de Barcelona, les entitats socials i el teixit empresarial de la ciutat és la clau per afavorir el compromís i la igualtat d'oportunitats amb la ciutadania.

Plans de Barris del Besòs i el Maresme i de la Verneda i la Pau

El *Pla de Barris contra les desigualtats*, iniciat el 2016 amb una durada estimada de cinc anys, és una de les principals mesures del govern municipal en clau social. Preveu invertir fins a 150 milions d'euros en 10 Plans de Barris a zones especialment sacsejades per la crisi, amb l'objectiu principal de reduir les desigualtats. Es marca reptes com recuperar l'activitat econòmica, fer front a dèficits urbanístics o apoderar el veïnat, a partir d'actuacions coproduïdes entre el teixit veïnal de la zona i el consistori en el seu conjunt. En el cas de Sant Martí, els barris amb Pla de Barris són el Besòs i el Maresme i la Verneda i la Pau.

Tot i que els recursos provenen en gran part del pressupost municipal, el *Pla de Barris contra les desigualtats* recupera a grans trets els eixos principals de l'anterior Llei de barris (Llei 2/2004), posant en aquest cas especial èmfasi en quatre eixos d'intervenció: educació, drets socials, activació econòmica i medi urbà. El conjunt d'actuacions definides en l'eix d'activació econòmica per cadascun dels territoris s'integrarà en el mateix Pla. En el moment de redacció d'aquest document les corresponents al Besòs i el Maresme són: la complementació de les millores previstes al Mercat Municipal del Besòs, l'activació dels locals de la plaça Palerm i el nou projecte de menjador social de la cooperativa Gregal. I a la Verneda i la Pau són: el disseny d'una estratègia de formació professionalitzadora i d'ocupació, l'impuls d'accions per a l'activació i dinamització dels polígons industrials (a partir de la coordinació d'estratègies entre el Pla de Barris de Bon Pastor i Baró de Viver i el de la Verneda i la Pau) i actuacions per a l'impuls de l'Economia Social i Solidària.

Els barris objecte d'aquest programa s'han determinat analitzant variables com el nivell de renda mitjana, els indicadors socioeconòmics, educatius i sociosanitaris, però també punts com els dèficits urbanístics o l'estat del parc d'habitatge. Estan repartits entre els districtes de Nou Barris, Sant Andreu, Sant Martí, Horta-Guinardó, Sants-Montjuïc i Ciutat Vella.

Pla de Comerç del districte de Sant Martí, 2014-2019

El Pla de Comerç del districte de Sant Martí (2014-2019) recull els objectius, les mesures i les actuacions, en un període de cinc anys, per tal de contribuir a la reactivació econòmica del Districte generant sinergies amb altres sectors com ara la restauració, la gastronomia, el turisme, l'empresa, la cultura i el medi ambient.

Aquest Pla de Districte s'ha consensuat dins una visió estratègica de la ciutat i en el marc del *Pla de Suport al Comerç de Barcelona* (2013-2016) aprovat el 31 de maig de 2013 pel Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona, confeccionat amb el suport de la Direcció de Comerç i Consum de l'Ajuntament de Barcelona, amb l'objectiu de realitzar un encaix de tots aquells aspectes del Pla de ciutat al nostre territori i dels diferents barris que el configuren amb les seves singularitats i especificitats.

La intervenció en l'àmbit del comerç comporta unes actuacions de treball molt coordinades i transversals amb diferents actors. En aquest sentit, la tasca que es porta a terme des de la Direcció de Serveis a les Persones i al Territori està molt centrada en donar suport al comerç de proximitat de Sant Martí.

En l'actualitat, aquest Pla, que es va elaborar de forma participada i va indicar reptes i accions, es troba en fase d'avaluació, i es vincularà a la recentment aprovada mesura de govern: *Estratègia de reforç i projecció del comerç a Barcelona 2017-2019*.

Pla Estratègic de Turisme 2020 (PET20) i Estratègia de gestió turística als districtes

El *Pla Estratègic de Turisme 2020 (PET20)*, fruit d'un procés de diagnosi i reflexió compartides amb nombrosos agents de la ciutat, fixa el full de ruta de les polítiques turístiques que està desplegant el govern municipal, amb el propòsit de gestionar la destinació tot vetllant per la seva sostenibilitat, conciliar al màxim els elements en joc i promoure el major retorn social de les activitats turístiques, satisfent alhora el gaudi dels i de les visitants de Barcelona.

És també objecte d'aquest Pla Estratègic afavorir el desenvolupament econòmic local al voltant de l'activitat turística, amb la col·laboració del sector compromès amb el foment d'un turisme responsable. El desplegament del Pla ja ha posat en marxa mesures relatives a l'allotjament, la mobilitat o la gestió d'espais de gran afluència, a les quals en seguiran d'altres que aborden el màrqueting de la destinació.

Pel que fa a la declinació territorial del PET20, l'EGTD, *Estratègia de gestió turística als districtes* (mesura de govern a principis del 2018) constitueix el full de ruta en matèria de gestió turística dels districtes per als propers quatre anys (2+2) i ha estat elaborada amb un enfocament de baix a dalt. L'EGTD conté les eines necessàries per facilitar l'acció dels territoris a fi de respondre a les diferents situacions i reptes que es presenten amb relació al turisme i sorgeixen amb una finalitat triple:

1. Repensar i actualitzar l'estratègia de desconcentració territorial de l'activitat turística, que es concretava en els Plans de Turisme de Districte 2013-2015.
2. Materialitzar els principis i les directrius continguts en el PET20 a nivell territorial.
3. Construir de forma coordinada amb cadascun dels districtes el seu pla d'acció/full de ruta en matèria de gestió turística incidint en les seves especificats, característiques, capacitat d'acollida i atractius de visita. Sant Martí estructura la seva EGTD en set línies estratègiques, dues de les quals s'interpel·len a la gestió de ciutat i les cinc restants fan referència a la gestió turística del mateix Districte.

El turisme, sempre que es desenvolupi segons criteris de sostenibilitat, constitueix una oportunitat clau per obtenir un major retorn social i per esdevenir un generador d'activitat econòmica a escala local i una palanca de canvi i dinamització del territori.

Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària, 2016-2019

L'Economia Social i Solidària està vinculada a fórmules empresarials diverses, com les cooperatives, les societats laborals, les associacions, les fundacions o les mutualitats; tanmateix, no es pot reduir aquesta forma de fer economia a una categoria jurídica, ja que aquesta per si sola no explica la pertinença a aquest paradigma socioempresarial. El *Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019*, del Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, defineix l'Economia Social i Solidària (ESS) com *el conjunt d'iniciatives socioeconòmiques de tota mena, formals o informals, individuals o col·lectives, que prioritzen la satisfacció de les necessitats dels seus membres i/o d'altres persones per sobre del lucre; quan són col·lectives, la propietat també ho és i la gestió és democràtica; són independents respecte als poders públics, actuen orientades per valors com l'equitat, la solidaritat, la sostenibilitat, la participació, la inclusió i el compromís amb la comunitat, i són promotores de canvi social.*

En l'essència de l'ESS hi trobem valors molt importants per al desenvolupament local i la dinamització dels territoris, en tant que actius que cal potenciar i promocionar. Des d'aquesta perspectiva, tot i que el Pla de Desenvolupament hi té un apartat específicament dedicat, l'esperit de l'ESS és transversal. La seva capacitat de generar ocupació, de mantenir-la i, en general, la seva potencialitat transformadora, fan de l'ESS un punt de palanca indispensable per al Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí.

Desenvolupar una estratègia que promogui la territorialització i l'acció comunitària és una de les cinc línies de treball del Pla d'Impuls a què fèiem referència. Una estratègia que es definirà districte a districte: Sant Martí en disposarà d'una de pròpia i específicament adaptada al context del seu territori.

Estratègia contra la feminització de la pobresa i de la precarietat a Barcelona, 2016-2024

La finalitat d'aquesta estratègia contra la feminització de la pobresa i de la precarietat és la reducció de la pobresa femenina –a mitjà i llarg termini– a la ciutat de Barcelona. Els dos principis que de manera transversal vertebraven l'estratègia són: d'una banda, la interseccionalitat del gènere amb altres categories de desigualtat i, de l'altra, l'apoderament i la participació sociopolítica de les dones.

Aquesta estratègia s'emmarca en la mesura de govern d'*Accions urgents de la lluita contra la pobresa: per una Barcelona més justa i equitativa*, presentada al Ple de l'Ajuntament el 23 de juliol de 2015. L'objectiu principal és establir un full de ruta clar i compartit per al conjunt de l'Ajuntament, que, més enllà d'actuacions assistencials i de caràcter puntual en alguns plans, ens permeti avançar cap a una equitat real i efectiva entre dones i homes i remoure els obstacles que aprofundeixen en la feminització de la pobresa i de la precarietat.

Estratègia de Desenvolupament Urbà Sostenible Integrat (EDUSI)

Aquesta estratègia té com a objectiu millorar un conjunt de variables socioeconòmiques i ambientals que presenten indicadors desfavorables respecte al conjunt de la ciutat en alguns barris de l'Eix Besòs i, per tant, dels districtes de Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí; en concret, a Sant Martí incideix en els barris del Besòs i el Maresme i de la Verneda i la Pau. L'objectiu de l'EDUSI és transformar la frontera que suposa la conca fluvial del Besòs en un eix vertebrador i un pol d'atracció que enforteixi el teixit urbà d'ambdues ribes. El projecte té una durada prevista de quatre anys i es finança a parts iguals entre la UE i l'Ajuntament de Barcelona, amb un pressupost d'inversió total de 30 milions d'euros.

Plans de desenvolupament comunitari

Els plans de desenvolupament comunitaris es defineixen com un procés públic d'acció comunitària, amb una forta dimensió en el terreny educatiu i dels valors, que a partir d'una visió global persegueix un ventall de transformacions i millores d'un territori, amb la finalitat d'augmentar la qualitat de vida dels seus ciutadans i ciutadanes. Un procés on la participació esdevé l'estratègia i l'element metodològic bàsic per aconseguir els seus objectius. Són per tant accions comunitàries planificades per intervenir en un territori determinat, que generalment integren diversos projectes i constitueixen el nivell més ampli de l'acció comunitària.

Sant Martí disposa de dos plans de desenvolupament comunitari, cofinançats per l'Ajuntament i la Generalitat: el Besòs i el Maresme i el Poblenou.

Projecte B-MINCOME i estratègia d'inclusió a l'Eix Besòs

El B-MINCOME és un projecte pilot cofinançat per Urban Innovative Actions (UE), liderat per Drets Socials (Ajuntament de Barcelona), de lluita contra la pobresa i la desigualtat a 10 barris de l'Eix Besòs de Barcelona. En el cas de Sant Martí, la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme, són els barris participants. El projecte va destinat a mil llars residents en aquests barris amb l'objectiu d'aconseguir millorar la seva situació socioeconòmica, la seva capacitat d'ocupabilitat i de generar ingressos, buscant alhora la millora de la qualitat dels seus entorns de proximitat. El projecte té com a últim objectiu ampliar la llibertat d'acció de les llars participants a l'hora de prendre decisions i desenvolupar estratègies pròpies que les ajudin a sortir de la situació de vulnerabilitat en la qual es troben. El projecte permetrà avaluar l'eficiència i l'eficàcia de la combinació de la percepció d'un ajut econòmic anomenat Suport Municipal d'Inclusió (SMI), que complementi els ingressos de les llars participants, i el desenvolupament de quatre polítiques actives o programes d'inclusió sociolaboral amb impacte: formació i ocupació, foment de l'Economia Social, ajuts al lloguer d'habitacions i participació comunitària. La durada del projecte és de dos anys: del setembre del 2017 al desembre del 2019.

Pla 22@

L'any 2000 es configura el projecte 22@ al voltant dels eixos de les renovacions urbana, econòmica i social, en el marc de la transformació de l'est de la ciutat juntament amb l'estació de la Sagrera, la Vila Olímpica i el Fòrum. L'articulació del projecte passa per la creació de la Societat Municipal 22@ Barcelona fins a l'any 2012, moment de la seva dissolució. Amb prop de 9000 empreses instal·lades, 3000 professionals autònoms i 93.000 persones treballadores assalariades i la meitat de les 200 hectàrees de sòl transformat en 15 anys, a l'any 2017 es crea la Comissió de Coordinació del 22@ per repensar la segona fase del projecte per maximitzar-ne la relació, acceptació i participació veïnal, millorar l'atenció a les oportunitats d'inversió i crear ocupació. En paral·lel, s'ha engegat un procés de participació ciutadana per repensar conjuntament una estratègia davant dels actuals reptes socials, econòmics i urbanístics del Poblenou i el 22@, en què el veïnat del conjunt dels barris del Poblenou i del Besòs i el Maresme, havent rebut la informació pertinent, farà una diagnosi col·lectiva, una anàlisi i identificació de les necessitats i problemàtiques socials, econòmiques i urbanístiques actuals del 22@.

Pla Barcelona Ciutat Digital, 2017-2020

Les línies mestres del Pla *Barcelona Ciutat Digital 2017-2020, Transició cap a la Sobirania Tecnològica* són impulsar la sobirania tecnològica de la ciutadania, afavorir una economia digital més plural i fer possible un nou model d'innovació urbana basat en la col·laboració entre les empreses, les administracions públiques, el món acadèmic i les persones usuàries amb un clar lideratge públic i ciutadà.

El Pla vol superar el model de ciutat intel·ligent i resoldre els reptes de la ciutat i de les persones a través d'un ús més democràtic de la tecnologia, mitjançant l'impuls de la innovació digital i l'afavoriment d'un govern més obert com a eina per al desenvolupament d'una economia plural que fomenti la transformació social i ambiental i que afavoreixi l'apoderamentament ciutadà.

Pel que fa a la innovació digital, el Pla inclou una sèrie de mesures que donen suport a l'emprenedoria i fomenten la inclusió en l'economia digital, a banda de potenciar altres alternatives d'economia compartida com ara el cooperativisme de plataforma i el moviment *maker*. Més en concret, la mesura FEM BARRI (Make in BCN) fomenta la innovació digital des de la

perspectiva més social a partir de quatre eixos: (1) la consciència col·lectiva i el treball en xarxa, mitjançant l'organització d'esdeveniments i la presència en fires internacionals, (2) la inclusió i la formació digital, mitjançant cursos de formació i activitats específiques a diferents centres, com ara els Ateneus de Fabricació o el Cibernàrium, (3) el finançament d'activitats a partir de línies de subvenció, com ara la creació d'una modalitat específica d'innovació social digital en les línies de subvenció Impulsem el que fas i (4) la creació de nous espais i proves pilot, com ara la creació de nous Ateneus de Fabricació i la creació de pilots sorgits dels projectes guanyadors de la mateixa línia de subvenció.

Cal destacar la iniciativa Makers District del Poblenou, una iniciativa que vol facilitar el desenvolupament d'una sèrie d'activitats culturals, esdeveniments, tallers i projectes, que facilitin la interacció entre la comunitat local, ajudant a prototipar i testar els productes, serveis i intervencions generats pel moviment *maker* i les iniciatives ciutadanes a petita escala per compartir-ho amb una comunitat global. Vol ser un prototip pilot escalable que posi en valor una comunitat ja existent i mixta de tallers, *makerspaces*, Fab Labs, universitats, institucions de recerca, restaurants, empreses i moviments socials actius, que fomenten nous valors per a Barcelona; una ciutat oberta, en col·laboració, democràtica, productiva, innovadora i creativa. El Poblenou Makers District està alineat amb la visió Fab City, la construcció d'un nou paradigma per a les ciutats, que permeti reduir la seva petjada ambiental i social, a través de la producció local d'aliments, energia i productes, i mitjançant l'intercanvi de coneixement a nivell mundial.

Accions de promoció de l'activitat econòmica impulsades des del Districte

El districte de Sant Martí, a partir de la Direcció de Serveis a les Persones i el Territori, ha estat portant a terme fins a l'actualitat diverses accions de desenvolupament econòmic territorial, que es plasmen en el treball conjunt amb dues entitats representatives: per una banda, Poblenou Urban District (que pretén projectar els diferents barris que constitueixen el Poblenou en sentit ampli com a referents culturals i creatius) i, per l'altra, Barcelona Forum District (que pretén promoure la inserció laboral de persones a l'atur en situació de risc social del districte de Sant Martí entre les empreses, associacions i institucions membres de l'Associació Forum District i altres empreses del sector del turisme); ambdues finançades a través de l'impost d'estades turístiques.

Pel que fa a la formació adreçada a persones en situació d'atur, s'organitzen diverses accions de capacitació professional, com el curs de reparació i manteniment de bicicletes, executat per Biciclot i del qual ja s'han realitzat cinc edicions, el d'auxiliar de cuina i sala, executat per ESHOB i del qual ja s'han realitzat dues edicions, i el de monitors i monitores de lleure, que s'ha realitzat per primera vegada aquest any i que ha executat la Fundació CET10. Totes les accions s'adrecen a col·lectius de difícil ocupabilitat, com les persones majors de 45 anys o persones joves amb baixos nivells formatius i responsabilitats familiars, amb especial atenció de forma transversal a les dones.

01.4 COM S'HA ELABORAT AQUEST PLA?

Les línies estratègiques i mesures del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí són fruit d'un procés que ha constatat de cinc fases:

Explotació de resultats del Decidim Barcelona al Districte

Les propostes recollides en el procés participatiu PAD/PAM han estat el punt de partida sobre el qual s'han treballat la proposta de les línies i mesures del document zero del Pla de Desenvolupament Econòmic del districte de Sant Martí.

Creació del Grup Motor del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí

El dia 13 de febrer de 2017 es va constituir el Grup Motor per a l'elaboració del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí, al qual van participar el personal tècnic del Districte, la direcció de Desenvolupament de Proximitat de Barcelona Activa, els consellers i conselleres de Districte vinculats amb temes de desenvolupament local, el Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum, la direcció de Comerç, la direcció de Turisme i Esdeveniments, les direccions d'Ocupació i Innovació Socioeconòmica de Barcelona Activa i Pla de Barris. Aquesta primera convocatòria va donar pas a una sèrie de reunions quinzenals, on el Grup Motor s'ha convertit en un espai de lideratge per a l'elaboració del document zero del Pla i de seguiment d'allò que ha anat passant amb els diferents operadors municipals en matèria de desenvolupament local.

Elaboració del document zero del Pla

El document zero del Pla s'ha nodrit dels continguts derivats del procés participatiu PAD/PAM, de la nova estratègia de desenvolupament local de Barcelona Activa, així com de les reflexions i aportacions dels membres del Grup Motor del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí, que entre els mesos de març i juny han contribuït en algunes sessions monogràfiques amb els seus coneixements i expertesa sobre el territori.

Sessions consultives per a l'elaboració del Pla

Durant la primera quinzena del mes de novembre, s'han realitzat **sis sessions consultives**, de dues hores i mitja de durada, on han participat **65 persones, com a representants de 42 actors del territori**. Aquestes sis sessions corresponen a la distribució de la participació sobre la base dels següents criteris: equip de Barcelona Activa i Ajuntament de Barcelona, equip tècnic municipal de diferents àrees i taules de comerç, Economia Social i Solidària i ocupació, i una sessió ad hoc amb actors comunitaris. Les sessions de treball han tingut lloc en espais del mateix teixit comunitari, com el local de l'Eix Clot o el de la Taula Eix Pere IV, així com en equipaments de proximitat, com els casals de barri Besòs i Bac de Roda així com al Centre Cultural La Farinera del Clot.

En aquestes sessions es va debatre sobre les diferents línies i mesures que es plantejaven en el document zero, fet que va donar lloc a 142 aportacions, de les quals un 70% han estat incloses al document i un 30% s'han desestimat per no ser competència del Pla o no ser propostes en si. De les acceptades, la majoria corresponen a l'àmbit de l'ocupació de qualitat, un 28,87%, seguit de l'àmbit de desenvolupament i economia de proximitat, amb 21,13%. Pel que fa a les propostes descartades, la majoria corresponen a l'àmbit d'ocupació de qualitat, un 14,08%, seguit per les de l'àmbit de desenvolupament i economia de proximitat, amb un 9,86%. La **valoració global** de les

sessions consultives, obtinguda a través d'uns qüestionaris *online* que van respondre gairebé la meitat de les persones assistents, va ser d'un **7,72**.

Sessions de devolució del Pla als actors participants

S'han convocat **tres sessions de validació** durant la primera quinzena de febrer a les quals s'ha convidat a tots els actors que van estar presents a les sessions consultives. Han participat **30 persones**, que representen a 14 entitats a més dels operadors públics implicats.

Una vegada valorades les diferents aportacions, es fa lliurament al Districte del document prefinal del Pla la darrera setmana de febrer per tal que sigui presentat com a mesura de govern en el Consell Plenari de març de 2018.

En tot el procés han participat 79 persones que representen a 47 entitats diferents.

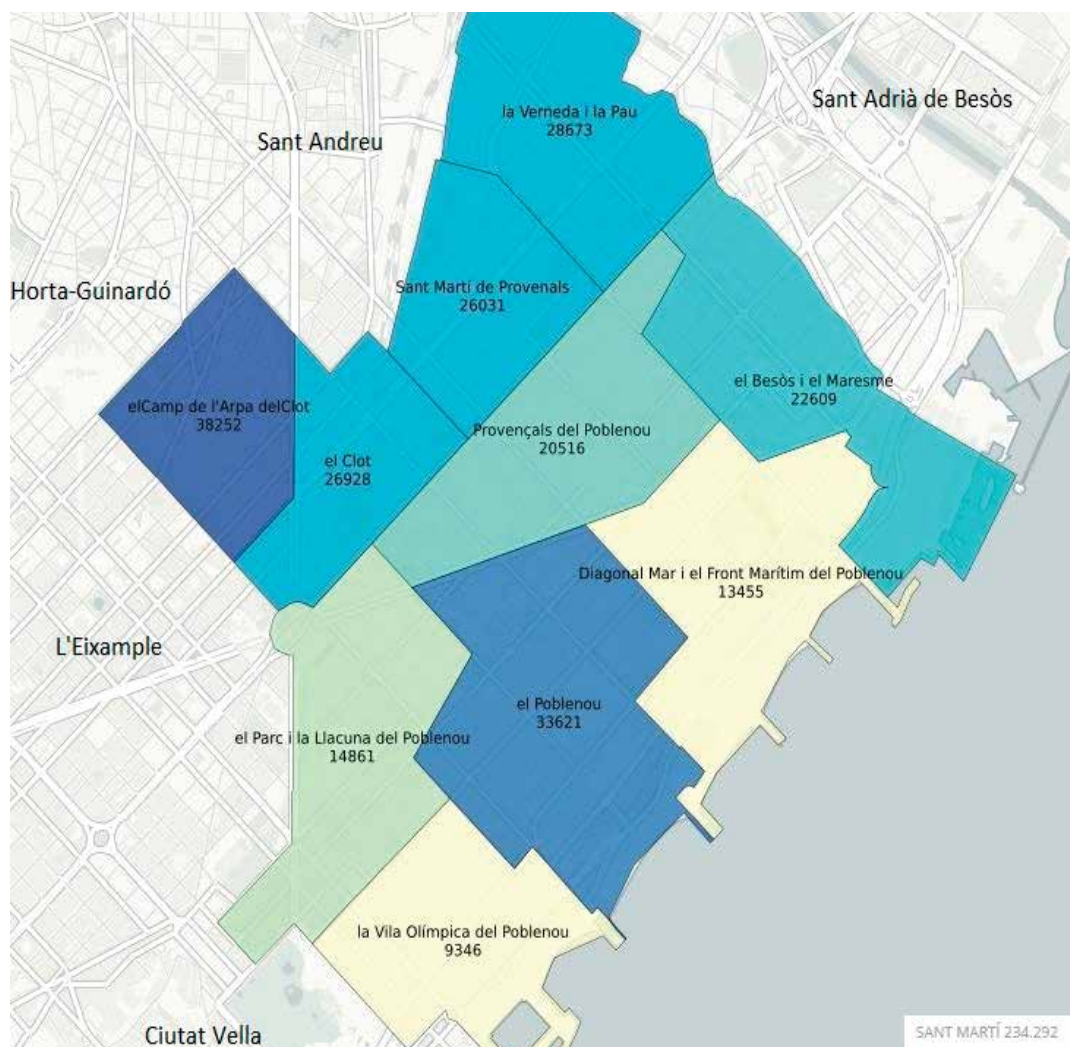
02. Diagnosi i visió

02.1 DIAGNOSI

El de Sant Martí comprèn els barris del Camp de l'Arpa del Clot, el Clot, el Parc i la Llacuna del Poblenou, la Vila Olímpica del Poblenou, el Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Besòs i el Maresme, Provençals del Poblenou, Sant Martí de Provençals i la Verneda i la Pau.

Situat al nord-est de Barcelona, Sant Martí fa frontera amb els districtes barcelonins de Ciutat Vella, l'Eixample, Horta-Guinardó i Sant Andreu i limita amb el municipi de Sant Adrià del Besòs i el mar, tot concentrant la major part de les platges de Barcelona en els seus 2.675 metres de litoral.

Població dels barris de Sant Martí, 2016

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

02.1.1 Indicadors socioeconòmics de Sant Martí, 2016

Demografia

Amb 234.292 habitants el 2016, **Sant Martí concentra el 14,5% dels i de les residents a Barcelona i és el segon districte en aquest indicador.** La població s'ha mantingut pràcticament estable entre 2015 i 2016 (+0,1%), com també ha succeït al conjunt de la ciutat.

Indicadors socioeconòmics de Sant Martí, 2015-2016

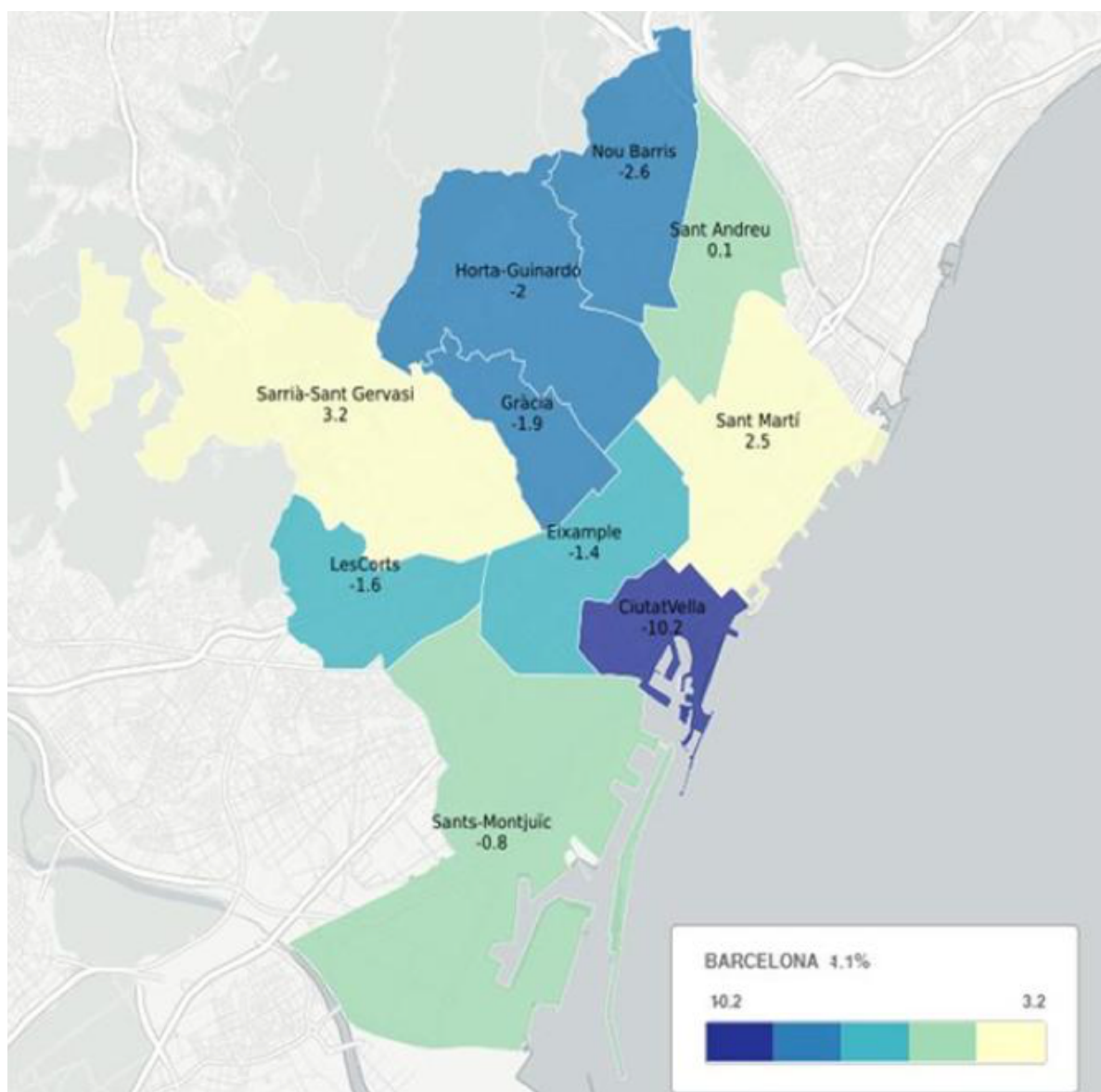
DEMOGRÀFICS	SANT MARTÍ	BARCELONA	(%) Sant Martí/ Barcelona
Població (padró municipal d'habitants)*	234.292	1.610.427	14,5%
% Increment interanual població	0,1%	0,1%	-
% Increment població (2008-2016)	2,5%	-1,1%	-
Densitat neta de població (hab/ha) (2015)	841	619	-
Homes (%)	48,1%	47,3%	14,8%
Dones (%)	51,9%	52,7%	14,3%
% Població jove (16-24)	7,7%	8%	14%
Índex d'envelliment	141,1%	161,5%	20,4%
Esperança de vida	84,4	83,8	
% Població 16-64 anys	65,2%	65%	14,6%
% Població sense estudis o estudis primaris	25%	22,1%	16,3%
% Població educació universitària	24,8%	30%	11,9%
% Població estrangera sobre el total	15,4%	16,6%	13,4%
% Principal país d'origen de població estrangera al Districte	Itàlia (9,9%)	Itàlia (10,1%)	Itàlia (13,3%)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

* Lectura del Padró Municipal d'Habitants a 1 gener 2016.

Des de l'inici de la crisi la població de Sant Martí ha crescut un +2,5%, de manera que ha estat el segon districte en creixement de residents entre 2008 i 2016, un període en el qual la ciutat en el seu conjunt perd població (-1,1%), tal com també ho fan set dels 10 districtes.

Evolució de la població als districtes de Barcelona, 2008-2016 (en%)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El pes de la població en edat de treballar (65,2% del total) se situa prop de la mitjana de la ciutat, com també succeeix amb el de la població jove (7,7% del total).

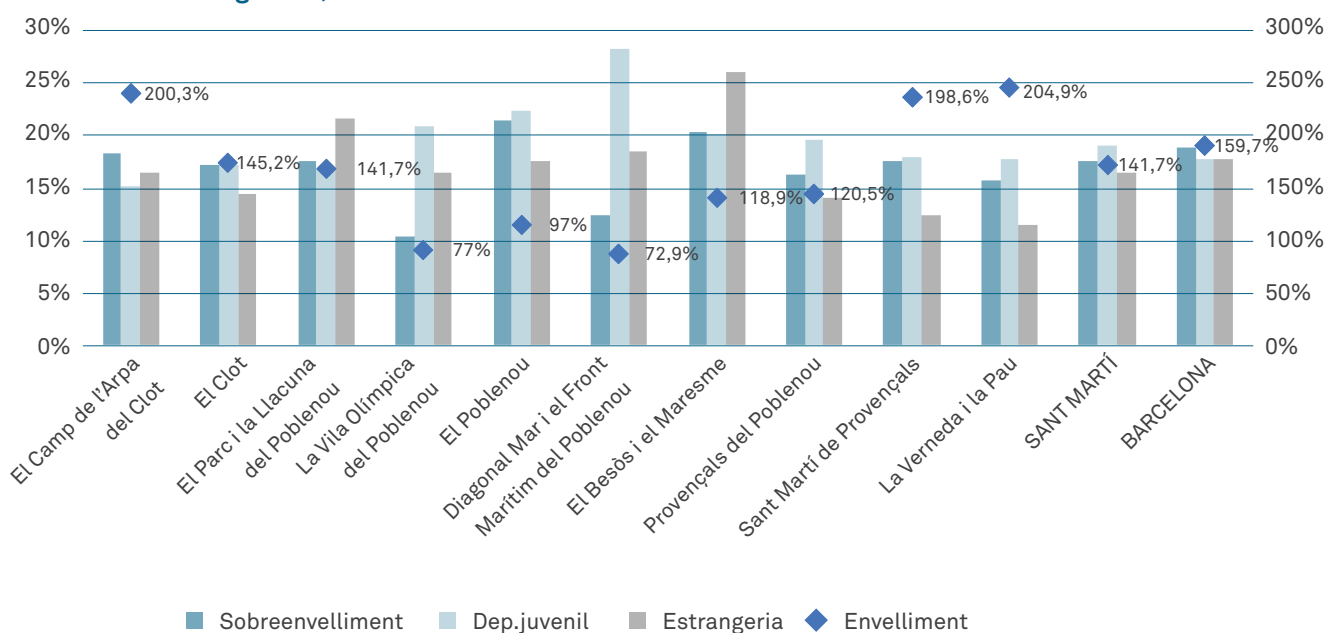
Per barris, la major concentració de població es troba al Camp de l'Arpa del Clot, que amb 38.252 habitants representa el 16,3% dels i de les residents al Districte, seguit del Poblenou (14,4%) i de la Verneda i la Pau, el Clot, Sant Martí de Provençals, el Besòs i el Maresme i Provençals del Poblenou, tots ells amb una població d'entre 20.000 i 30.000 habitants i amb pesos sobre el total del Districte d'entre el 12,2% de la Verneda i la Pau i el 8,8% del Provençals del Poblenou. Els barris amb menys

població –el Parc i la Llacuna del Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou– representen conjuntament el 16% del cens del Districte. Quant a la densitat, destaquen els valors extrems de Provençals del Poblenou, Sant Martí de Provençals i el Clot (amb 1496, 1147 i 1141 hab./ha, respectivament) enfront del mínim de la Vila Olímpica del Poblenou (386 hab./ha), mentre que la resta de barris oscil·len entre els 891 del Besòs i el Maresme i els 581 de Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, aquest últim per sota de la mitjana de la ciutat (619 hab/ha.).

Pel que fa a l'evolució de la població el 2016, respecte a l'any anterior es registren augments a Provençals del Poblenou, la Vila Olímpica del Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i el Parc i la Llacuna del Poblenou (+1,3, +0,9, +0,8 i +0,7%, respectivament) i un descens al Besòs i el Maresme (-1,8%), mentre la resta de barris mantenen una notable estabilitat. Pel que fa al període 2008-2016, destaquen el fort augment del nombre de residents a Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou (+31,4%) i els més moderats del Parc i la Llacuna del Poblenou, el Poblenou, Provençals del Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou (+12,2, +8,6, +8,4 i +4,5%, respectivament), mentre que la resta de barris en perd, essent especialment acusades les reduccions que experimenten el Besòs i el Maresme (-6%) i la Verneda i la Pau (-3,3%) –en part a causa del retorn de població immigrada al país d'origen–.

L'índex d'envelliment, que mesura la relació entre el nombre de persones majors de 65 anys i la població de 0-15 anys, se situa en el 141,7% –és a dir, a Sant Martí, per cada infant hi ha prop d'una i mitja (1,4) persones grans– i és clarament inferior a l'indicador de Barcelona (159,7%) en 18 punts percentuals. Per barris, la Vila Olímpica del Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i el Poblenou **tenen més població de 0-15 anys que de més de 65 anys**. En canvi, la Verneda i la Pau i el Camp de l'Arpa del Clot compten amb més de dues persones grans per cada infant i Sant Martí de Provençals s'apropa a aquesta ràtio, mentre que la resta de barris es troben més propers a la mitjana del Districte. Per altra banda, **l'índex de sobreenvelliment** que mesura el pes de la població de 85 o més anys sobre el total de població de 65 o més anys presenta un valor mitjà de districte del 17,6%, valor inferior a la mitjana barcelonina (18,8%), i el barri que el mostra més elevat és el Poblenou (21,5%) i el que menys la Vila Olímpica del Poblenou (10,5%).

Indicadors demogràfics, 2017

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Finalment, la **taxa de dependència juvenil** –que mesura el nivell de població jove (0-14 anys) que depèn de la població adulta (15-69 anys) – presenta un valor del 19% de mitjana al Districte, un valor superior al de Barcelona (17,8%), mentre que per barris Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou és el que el presenta més elevat (28,3%); el menys elevat és el Camp de l'Arpa del Clot (15,1%).

L'esperança de vida a Sant Martí és de 84,4 anys, els homes tenen una esperança de vida de 81 anys i les dones de 87,4, resultats que en tots els casos superen en un any la mitjana de Barcelona.

Esperança de vida a Sant Martí (anys). Mitjana 2009-2013

	Total	Homes	Dones
El Camp de l'Arpa del Clot	84,6	81,3	87,4
El Clot	84,5	80,9	87,7
El Parc i la Llacuna del Poblenou	83,4	80,5	86
La Vila Olímpica del Poblenou	85,6	82,4	88,3
El Poblenou	83	78,9	86,9
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	85	81,7	87,9
El Besòs i el Maresme	82,4	79,7	87,3
Provençals del Poblenou	83,6	79,8	86,6
Sant Martí de Provençals	83,4	80,1	86,3
la Verneda i la Pau	83,3	78,8	85,8
SANT MARTÍ	84,4	81	87,4
BARCELONA	83,4	80	86,4

Font: Agència de Salut Pública de Barcelona

Amb resultats poc diferenciats per barris, els de la Vila Olímpica del Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Camp de l'Arpa del Clot i el Clot superen la mitjana del Districte, mentre que només el Besòs i el Maresme i el Poblenou tenen una esperança de vida inferior a la mitjana de Barcelona i la resta de barris es troben al voltant de la mitjana de Sant Martí.

El 2016 un 15,4% de la població del Districte és d'origen estranger, dada propera al valor mitjà de la ciutat (16,6%). Itàlia, Xina i el Pakistan són els principals llocs d'origen, amb més de 3.300 residents cadascun.

Per barris, la major concentració de persones residents d'origen estranger es troba al Camp de l'Arpa del Clot, el Poblenou i el Besòs i el Maresme –tots ells per sobre de 5.500 persones–. D'altra banda, en la proporció de residents d'origen estranger al barri destaquen el Besòs i el Maresme i el Parc i la Llacuna del Poblenou –on representen una quarta i una cinquena part de la població–, mentre que Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou se situen lleugerament per sobre de la mitjana del Districte en aquest indicador. Entre les **nacionalitats més freqüents** al Districte destaca la presència de persones italianes a la Vila Olímpica del Poblenou –on representen la cinquena part de la població estrangera–, el Poblenou,

el Parc i la Llacuna i Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, mentre que el 36,2% de les persones estrangeres residents al Besòs i el Maresme són d'origen pakistanès i més del 16% de les persones estrangeres residents a la Verneda i la Pau i Sant Martí de Provençals té nacionalitat xinesa.

Principals nacionalitats de la població estrangera als barris de Sant Martí, 2016 (en % s/ pobl. total del barri)

	Itàlia	Xina	Pakistan	El Marroc	França	Resta de països	Total població estrangera	% s/pobl. total barri
El Parc i la Llacuna del Poblenou	2,6%	2,6%	0,9%	1,5%	1,1%	17,2%	5.559	25,9%
El Camp de l'Arpa del Clot	2,3%	3%	0,9%	2%	0,9%	15,4%	3.004	24,5%
El Besòs i el Maresme	3,1%	2,5%	0,7%	1,2%	1,3%	13,6%	2.257	22,3%
El Poblenou	0,9%	0,1%	0,1%	0,1%	0,5%	2,7%	5.626	4,4%
La Vila Olímpica del Poblenou	10%	4,5%	4,3%	2,1%	4,6%	34,7%	1.475	60,2%
El Clot	2,2%	0,3%	0%	0,2%	0,5%	4,1%	5.864	5,9%
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	0,5%	1,3%	7,5%	1,6%	0,1%	9,7%	3.641	20,6%
Provençals del Poblenou	1,3%	1,1%	0,9%	1%	0,5%	8,4%	2.695	13,1%
Sant Martí de Provençals	0,7%	1,8%	0,3%	0,4%	0,2%	7,5%	2.849	10,9%
La Verneda i la Pau	0,4%	2%	0,7%	0,5%	0,2%	6,8%	3.029	10,6%
SANT MARTÍ	1,5%	1,5%	1,4%	0,8%	0,7%	15,4%	35.999	15,4%
BARCELONA	1,7%	1,1%	1,2%	0,8%	0,8%	16,6%	267.790	16,6%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

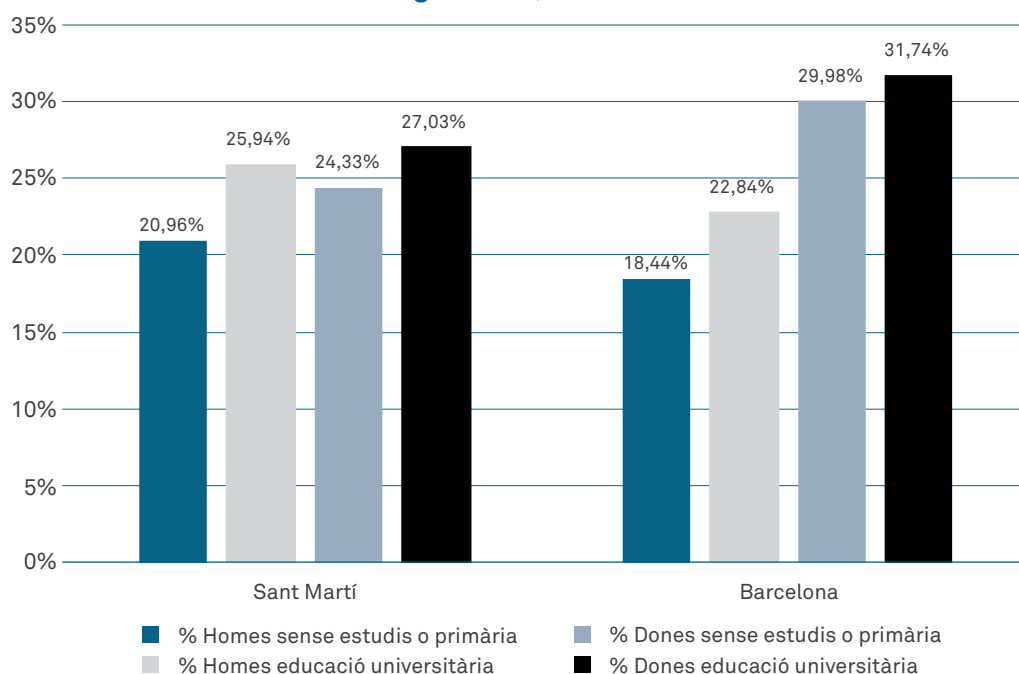
Dades socioeconòmiques:

Nivell d'estudis

Un **23,6% de la població del Districte no té estudis o té estudis primaris** (dada 2,8 punts superior a la de la ciutat). D'altra banda, la transformació socioeconòmica dels darrers anys fa que la població del Districte **amb estudis universitaris** hagi augmentat considerablement des del 2009 i el seu pes sobre el total se situï en el **25,7%**, tot i que encara es troba per sota de la mitjana de la ciutat (30,9%).

Per sexe, el Districte mostra la mateixa estructura que Barcelona: el nivell educatiu de les dones està més polaritzat, ja que el col·lectiu femení té una major incidència tant entre l'universitari com en el grup sense estudis o primaris.

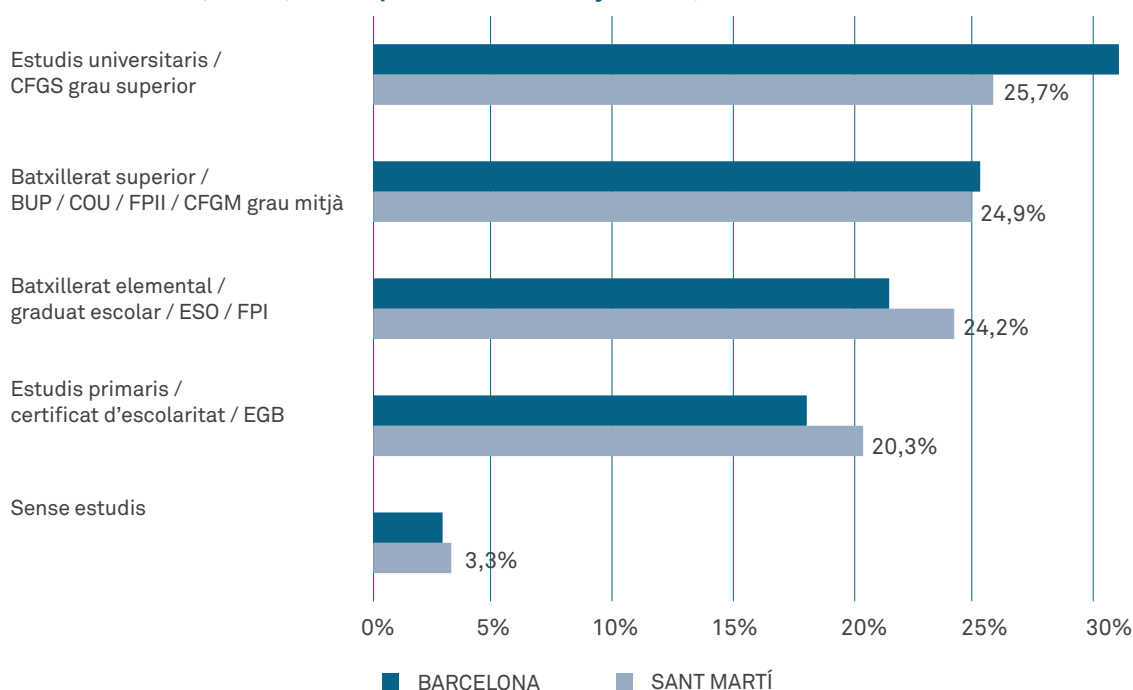
Distribució del nivell educatiu segons sexe, 2017

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Per barris, es distingeixen clarament dos grans grups: el primer, format per El Parc i la Llacuna del Poblenou, la Vila Olímpica del Poblenou, El Poblenou i Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, en els quals s'observen nivells molt baixos de població sense estudis o amb estudis primaris (sempre inferior al 20%) i nivells elevats de població amb estudis universitaris (sempre per sobre del 30%); i un segon grup conformat per la resta de barris on el nivell d'educació és més baix i on destaquen, en aquest sentit, el Besòs i el Maresme i la Verneda i la Pau entre un 30%-40% de població sense estudis o amb estudis primaris, i inferiors al 15% pel que fa a població amb estudis universitaris.

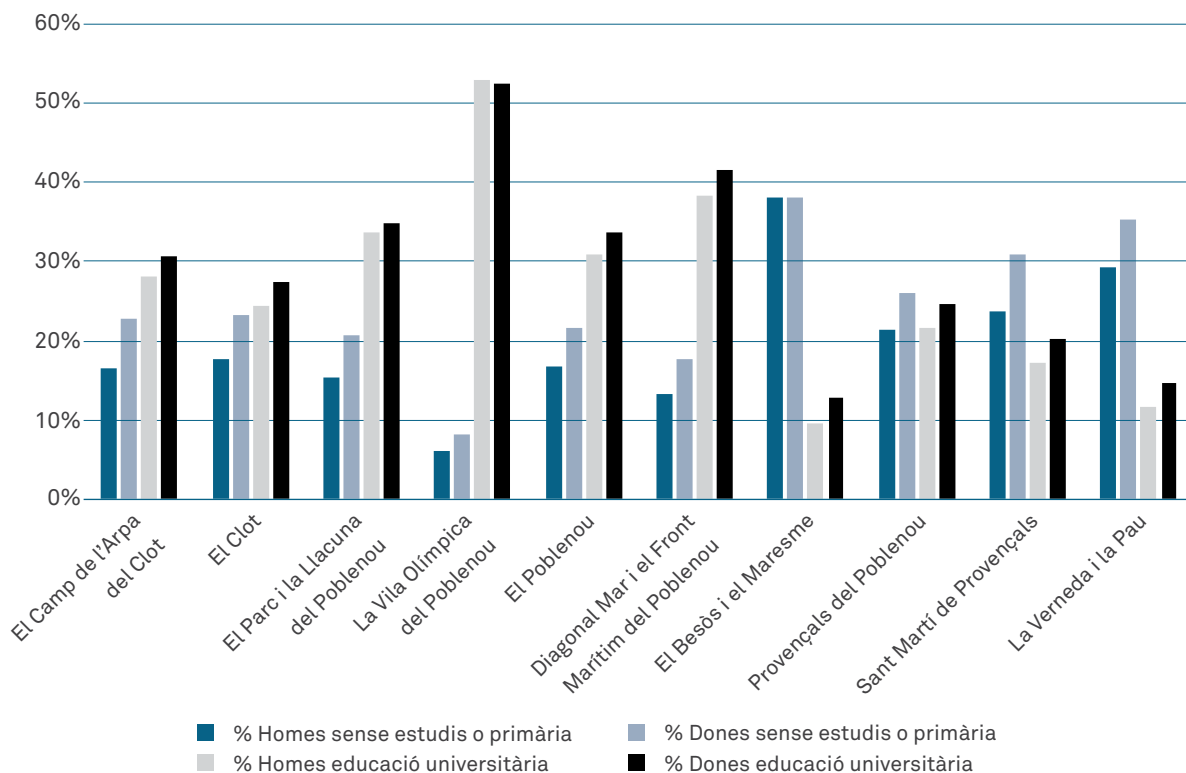
Nivell d'estudis, 2017 (en % s/població de 16 anys i més)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Per barris es manté la major incidència de les dones en els dos grups d'estudis extrems però hi ha diferències significatives; en aquest sentit, destaquen els resultats més contrastats de la Vila Olímpica del Poblenou –el barri amb major pes en estudis universitaris i el menor en el grup de sense estudis o primaris en els dos sexes– i el Besòs i el Maresme, que presenta la situació

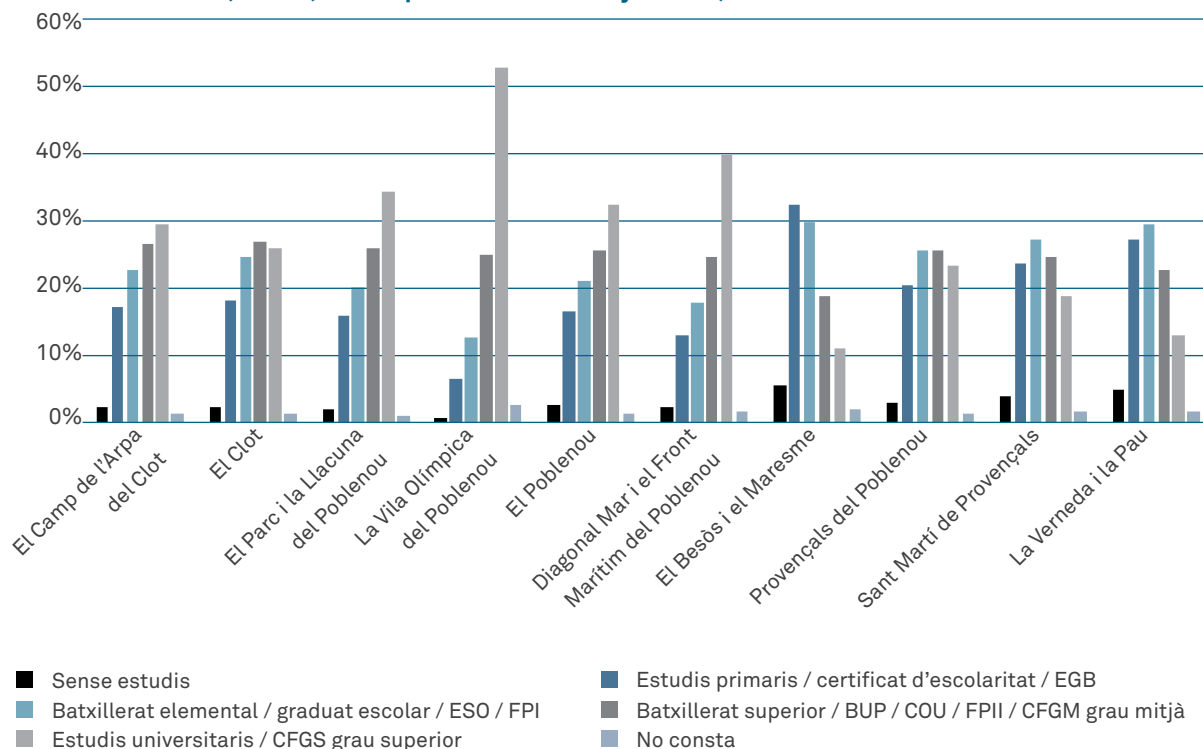
Distribució del nivell educatiu segons sexe per barris, 2017

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Els **indicadors d'èxit escolar** han progressat positivament els darrers cursos i la taxa de persones graduades (87,1%) ha convergit cap a la mitjana de la ciutat (89,6%) el curs 2013-2014.

Nivell d'estudis, 2017 (en % s/població de 16 anys i més)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

inversa.

Les dades desagregades per barris mostren importants diferències entre els barris. Als extrems destaquen, d'una banda, la Vila Olímpica del Poblenou amb més del 50% de població amb estudis universitaris o CFGS grau superior i, d'altra banda, els barris del Besòs i el Maresme i la Verneda i la Pau, on aquest grup és inferior al 15% de la població, i en canvi més del 50% de la població té estudis primaris o batxillerat elemental.

El percentatge de població amb estudis postobligatoris (batxillerat superior, FPII, CFM grau mitjà) és similar en el conjunt dels barris i també de la mitjana de la ciutat.

Atur

Les 12.312 persones registrades en situació d'atur a Sant Martí l'abril de 2017 representen el 16% d'aquest col·lectiu a Barcelona, dada un punt i mig per sobre del seu pes poblacional a la ciutat que el situa com el Districte amb major nombre de persones en situació d'atur.

El 54,4% de les persones en situació d'atur al Districte són dones –un percentatge semblant al del conjunt de Barcelona (53,7%)– i el 17,4% són d'origen estranger, dada lleugerament inferior a la mitjana de la ciutat (18,5%) i superior al pes del veïnat d'origen estranger sobre la població del Districte (15,4%).

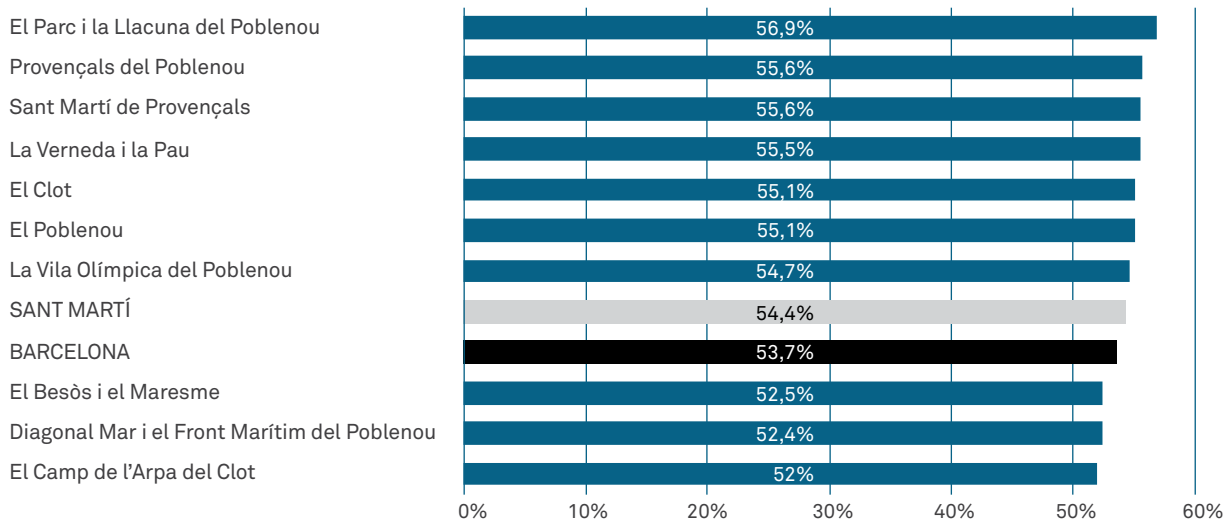
Perfil de l'atur registrat a Sant Martí, abril 2017

	Nombre	% sobre Total	% mitjana de Barcelona
TOTAL DE PERSONES A L'ATUR	12.312	100%	100%
Sexe:			
Homes	5.620	45,6%	46,3%
Dones	6.692	54,4%	53,7%
Edat:			
<25 anys	627	5,1%	5,4%
25-29 anys	889	7,2%	7,8%
30-44 anys	4.038	32,8%	33,1%
>=45 anys	6.758	54,9%	53,8%
Durada			
Fins a 6 mesos	5.478	44,5%	46,2%
De 6 a 12 mesos	1.762	14,3%	14,8%
Més de 12 mesos	5.072	41,2%	39%
Estrangeres	2.144	17,4%	18,5%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

En l'estructura per sexes de l'atur registrat, s'observen resultats semblants als de la ciutat (53,7% de dones), si bé el pes de l'atur femení és lleugerament superior al Districte que a Barcelona (en +0,7 punts percentuals). Només els barris del Besòs i el Maresme, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i el Camp de l'Arpa del Clot mostren percentatges de dones en situació d'atur lleugerament inferiors als del Districte i de la ciutat.

% Atur femení sobre atur total barri, abril 2017

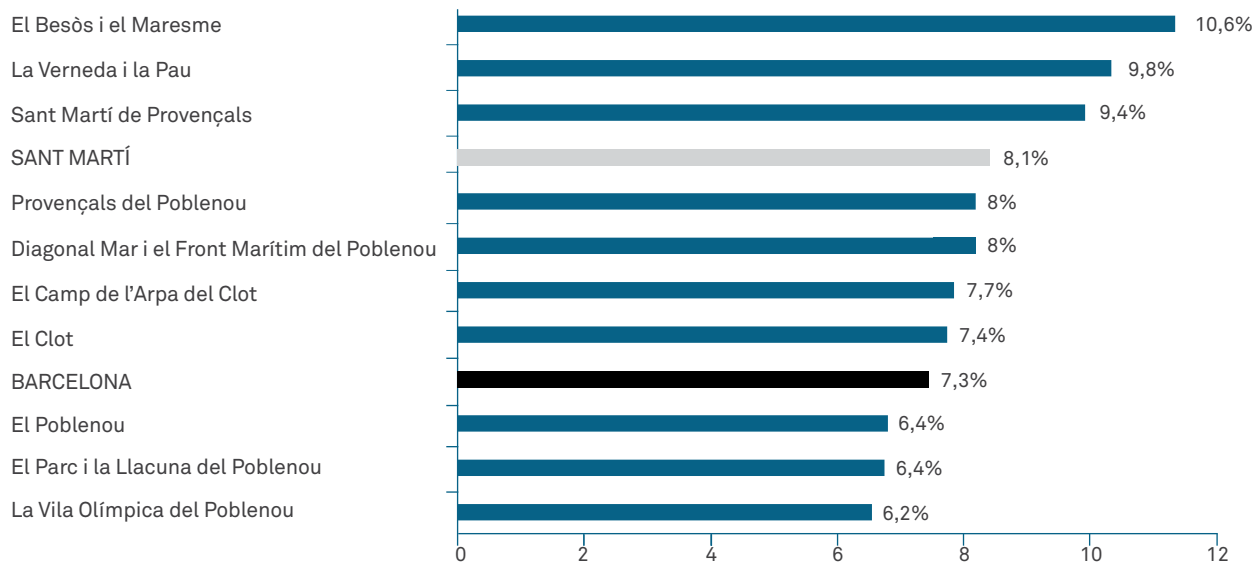

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El pes de l'atur de llarga durada l'abril de 2017 se situa en el 41,2% del total registrat al Districte, 2,2 punts per sobre de la mitjana de Barcelona (39%). Per edats, la proporció de persones en situació d'atur de més de 45 anys (54,9%) és lleugerament superior a la mitjana de la ciutat (53,8%), mentre que la de joves de menys de 29 anys (12,3%) està molt a prop de la del conjunt de Barcelona.

El pes de l'atur registrat sobre la població adulta del Districte és del 8,1% l'abril de 2017, una dada 0,8 punts superior a la mitjana afectada pel pes de la població amb baixa qualificació. Tot i això, cal destacar que aquest indicador ha disminuït en 0,8 punts respecte a l'abril de 2016, després d'una reducció interanual del nombre de persones en situació d'atur (-9,4%) molt propera a la de la ciutat (-10%).

Pes atur registrat s/població 16-64 anys (%), abril 2017

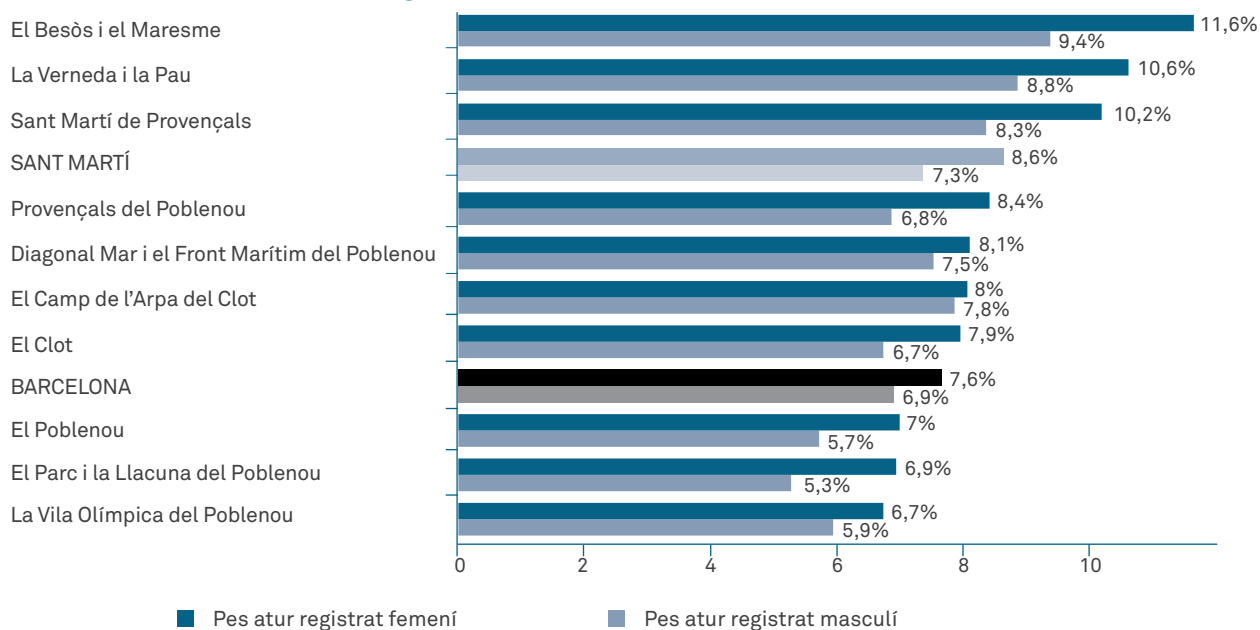

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Set barris del Districte mostren un pes de l'atur registrat sobre la població adulta superior a la mitjana de Barcelona. Destaquen amb valors iguals o superiors al 9% el Besòs i el Maresme, la Verneda i la Pau i Sant Martí de Provençals –que superen també la mitjana del Districte–, mentre que Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Camp de l'Arpa del Clot, Provençals del Poblenou i el Clot se situen per sota de la mitjana de Sant Martí i per sobre de la de Barcelona, i el Poblenou, la Vila Olímpica del Poblenou i el Parc i la Llacuna del Poblenou presenten les ràtios més favorables (inferiors al 7%).

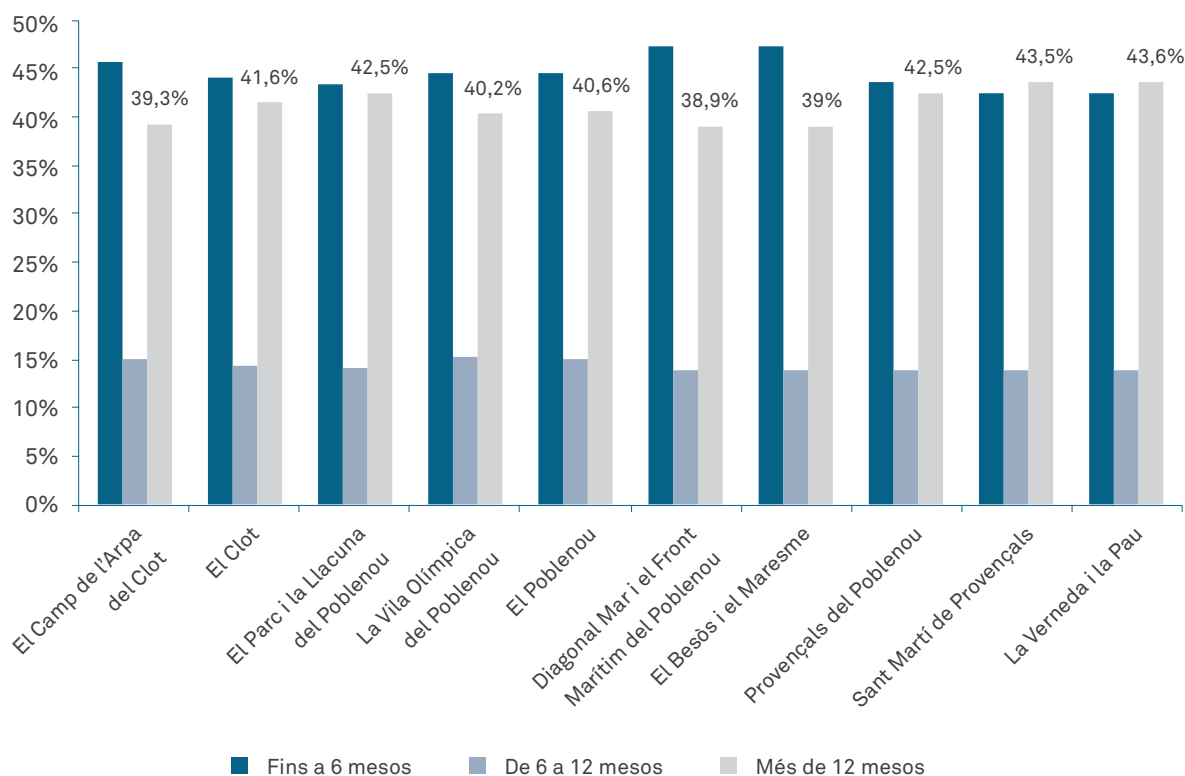
A la majoria de barris del Districte, el pes de l'atur femení respecte a les persones en edat de treballar és superior al de Barcelona. La major incidència de l'atur femení es registra al Besòs i el Maresme, la Verneda i la Pau i Sant Martí de Provençals, on se situa per sobre del 10% de la població adulta i de la mitjana del Districte (8,6%). Només en els casos de la Vila Olímpica del Poblenou, el Parc i la Llacuna del Poblenou i el Poblenou el pes de l'atur femení es mostra inferior al de la ciutat (7,6%).

Comparativa del pes de l'atur registrat femení i masculí s/població de 16-64 anys

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Atur per durada de la demanda als barris de Sant Martí (%), abril 2017

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

D'altra banda, els barris amb major incidència d'atur de llarga durada són la Verneda i la Pau, Sant Martí de Provençals, Provençals del Poblenou i el Parc i la Llacuna del Poblenou –tots ells per sobre de la mitjana del Districte (41,2%)–, mentre que els barris de Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Besòs i el Maresme –un barri amb un fort nivell de contractació temporal de curta durada– i el Camp de l'Arpa del Clot són els que mostren percentatges menors d'aquest col·lectiu –per sota del 40%–.

Relacionat amb els indicadors de l'atur es passa a detallar l'ús **dels recursos ocupacionals de Barcelona Activa** per part de les persones residents al districte de Sant Martí, ja sigui en equipaments propis del Districte o del conjunt de la ciutat.

El primer quadre resum recull les dades de les persones residents a Sant Martí que han participat en algun servei/programa de Barcelona Activa, ja sigui en equipaments del territori o de la resta de la ciutat:

El districte de Sant Martí i Barcelona Activa

Persones residents al districte que han fet ús dels serveis de Barcelona Activa

	Any 2016	
	Persones ateses	% s/total ateses ciutat
Total Barcelona Activa		
Ocupació	4.971	17%
Servei Barcelona Treball	2.240	9%
Servei Barcelona Treball Joves	153	10%
Garantia Juvenil		
Xarxa d'impulsors/es	510	20%
Programes integrals de Garantia Juvenil	208	12%
Assessorament personalitzat	916	15%
Treball als barris	305	14%
Programes per a persones derivades de Serveis Socials		
PISL i Proper	64	10%
Plans d'ocupació (SOC, PO TB i municipals)	364	20%
Programes de Formació		
FOAP	24	25%
Pla de Xoc de persones en situació d'atur de llarga durada	311	18%
Capacitació tecnològica-Cibernàrium	1.029	12%
Programa Làbora	1.223	15%

Servei Barcelona Treball: conjunt d'activitats dirigides a les persones que estan en procés de recerca de feina o que volen millorar la seva ocupabilitat.

Servei Barcelona Treball Joves: servei que es desenvolupa en col·laboració amb l'Àrea de Joventut de la Regidoria de Cicle de Vida, Feminismes i LGTBI. És una adaptació del contingut del Barcelona Treball amb metodologies a mida de joves.

Treball als barris: es va posar en marxa el 2007 en el marc d'una convocatòria del SOC i de la Llei de barris 2004 amb l'objectiu de desplegar i acostar una estratègia de promoció de l'ocupació i el desenvolupament local en barris, que es caracteritzen per presentar uns indicadors socioeconòmics i socials per sota de la mitja de la ciutat i amb taxes d'atur superiors a la mitjana.

Programa PISL i Proper: programes adreçats a persones derivades pels centres de serveis socials municipals: PISL (dirigits a persones en risc d'exclusió), Proper (programa personalitzat de recerca de feina per a persones amb especials dificultats d'inserció al mercat de treball).

Programa integral per a joves: Programa Joves per l'Ocupació i Programa FEM Ocupació per a Joves. (El Programa Garantia d'Èxit es recull en un quadre posterior).

Per complementar aquesta sèrie de serveis i programes ocupacionals de Barcelona Activa s'hi afegeixen també altres recursos de ciutat, com és el cas de l'Equip d'Assessorament Laboral (EAL) de l'IMPD, un recurs d'inserció sociolaboral per a persones amb discapacitat.

A continuació, es presenten els indicadors de les persones ateses ocupacionalment en serveis/ programes que es duen a terme en equipaments del Districte; en aquest sentit, cal tenir present que algunes persones poden no ser residents a Sant Martí tot i que seria una minoria.

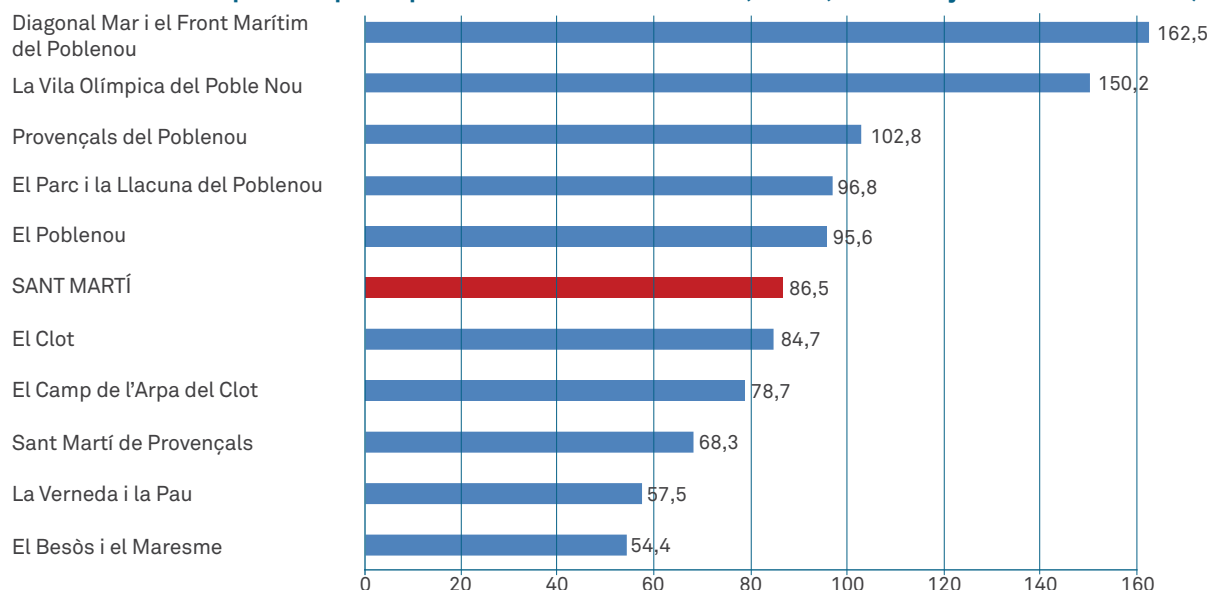
Persones ateses als serveis i programes duts a terme als equipaments del districte

	Any 2016
Sessions informatives serveis d'Ocupació "Barcelona Activa a la ciutat"	446
Barcelona Treball Joves	744
Antena Cibernàrium de formació tecnològica inicial	292
Dispositius inserció sociolaboral Treball als barris del Besòs i el Maresme	268
Punts d'Orientació per a la recerca de feina	871
Xarxa d'Impulsors/es	2.116
Programa Garantia d'Èxit	534
PISL-PROPER	131
Total places de plans d'ocupació gestionades pel Districte	88

Renda familiar disponible i exclusió social

La renda familiar disponible (RFD) per càpita de Sant Martí l'any 2015 se situa en el 86,5% de la mitjana de Barcelona, fet que el situa com un Districte de renda mitjana-baixa. L'índex de renda del Districte ha augmentat en 0,9 punts respecte a l'any 2014, però es manté lleugerament per sota (en 1 punt) del valor de 2008.

Renda familiar disponible per càpita als barris de Sant Martí, 2015 (Índex. Mitjana Barcelona=100)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Sant Martí destaca per l'heterogeneïtat en la distribució territorial de la renda, ja que dels sis estrats de renda el Districte en té 5 de representats –molt baix, baix, mitjà baix, alt i molt alt–. Així, mentre d'una banda els barris de la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme no arriben al 60% de la renda per mitjana de la ciutat –i estan entre els 20 barris amb menor RFD per càpita–, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou superen aquesta mitjana en més del 50%. Pel que fa a la resta de barris, Sant Martí de Provençals, el Camp de l'Arpa del Clot i el Clot es troben per sota de la mitjana del Districte, mentre que el Parc i la Llacuna del Poblenou, el Poblenou i Provençals del Poblenou queden per sobre de la mateixa i el darrer supera també la renda mitjana de la ciutat. Respecte al 2014 destaca l'increment de més d'11 punts de l'índex del barri de Provençals del Poblenou i de 8,2 punts del Parc i la Llacuna del Poblenou. Per contra, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i el Besòs i el Maresme experimenten descensos interanuals rellevants (de -6,3 i -4,5 punts, respectivament).

L'any 2016 es van atendre 11.777 persones al districte de Sant Martí des dels serveis socials municipals, la qual cosa representa un 12,6% del total de Barcelona, un pes inferior al de la població del Districte sobre la ciutat. El pes de les persones ateses sobre la població total és molt similar al Districte (5%) que a la ciutat (4,8%). Els barris amb percentatges més elevats són el Besòs i el Maresme –amb prop de 2.000 persones ateses–, el Camp de l'Arpa del Clot, la Verneda i la Pau, el Poblenou i Sant Martí de Provençals, mentre que en nombre absolut destaquen els mateixos barris i s'hi afegeix el Clot, amb més de 1.000 persones ateses cadascun.

Persones ateses pels serveis socials municipals als barris de Sant Martí, 2016

Barris	Nombre d'atesos	% atesos/Pob.barri
El Camp de l'Arpa del Clot	1.901	4,97%
El Clot	1.204	3,15%
El Parc i la Llacuna del Poblenou	844	2,21%
La Vila Olímpica del Poblenou	172	0,45%
El Poblenou	1.374	3,59%
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	391	1,02%
El Besòs i el Maresme	1.997	5,22%
Provençals del Poblenou	951	2,49%
Sant Martí de Provençals	1.358	3,55%
La Verneda i la Pau	1.585	4,14%
SANT MARTÍ	11.777	5,03%
BARCELONA	77.738	4,83%

Font: Gestió de Sistemes d'Informació de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona

Sant Martí és el segon districte en població de la ciutat i presenta un percentatge de joves i de població en edat de treballar força similar al del conjunt de Barcelona, mentre que registra un índex d'envelliment i un percentatge d'estrangers/eres inferior a la mitjana de la ciutat. Pel que fa al nivell d'instrucció dels i de les residents, tot i la seva millora en els darrers anys, el Districte mostra una ràtio de població sense estudis o estudis primaris superior a la de Barcelona, mentre que la de titulats i titulades universitàries és inferior. La incidència de l'atur és lleugerament més elevada, i en el darrer any Sant Martí ha experimentat un descens d'aquest indicador proper al de la ciutat. Els seus i els seves residents assoleixen un índex de renda familiar disponible per habitant mitjà-baix, amb el 86,5% de la mitjana barcelonina i notables diferències per barris. La proporció de persones usuàries ateses pels Serveis Socials és inferior al pes poblacional del Districte a Barcelona.

02.1.2 Activitat econòmica al territori

Zona d'arrelada tradició manufacturera, Sant Martí és un dels districtes amb més vitalitat econòmica i potencial de futur de la ciutat gràcies al desenvolupament des de fa més de 15 anys del districte tecnològic i de la innovació 22@. El **terciari avançat** i l'economia del coneixement hi guanyen pes a partir del 2001, i en l'actualitat és un dels territoris protagonistes a la ciutat en la transició cap a la Indústria 4.0 i el moviment *maker*.

Indicadors econòmics (i) - Sant Martí, 2016

	SANT MARTÍ	BARCELONA	(%) Sant Martí/ Barcelona
ACTIVITAT ECONÒMICA			
% Superfície destinada a activitat econòmica	32,8%	30,7%	14,1%
% Indústria s/superfície cadastral destinada a activitat (m²)	38,3%	28,6%	18,9%
% Oficines	17,4%	18%	13,6%
% Comerç	23,2%	23,7%	13,9%
COMERÇ I SERVEIS			
Total establiments en planta baixa (2014)	8.078	67.433	12%
Total comerços en planta baixa (2014)	2.199	21.414	10,3%
% Comerços sobre total estab. Planta baixa (2014)	27,2%	31,8%	-
Total serveis en planta baixa (2014)	3.943	31.290	12,6%
% Serveis sobre total estab. Planta baixa (2014)	48,8%	46,4%	-
% Locals buits (2014)	15,8%	15,7%	10,5%

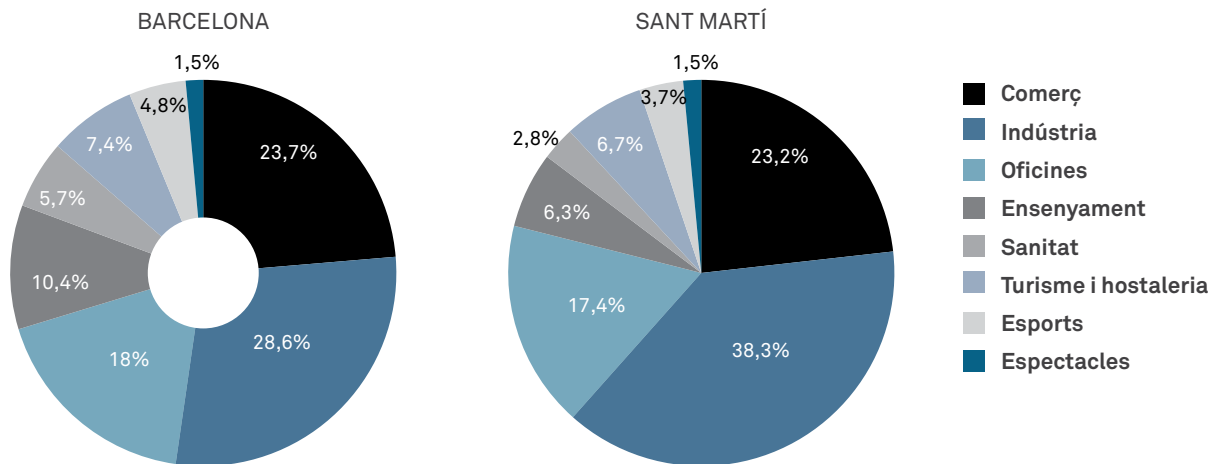
Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Distribució superfície cadastral

La superfície cadastral de Sant Martí dedicada a activitat econòmica suposa el 32,8% de la del Districte –xifra 1,9 punts superior a la mitjana de Barcelona– i representa el 14,1% de la total de la ciutat.

Més d'una tercera part de la superfície cadastral destinada a l'activitat econòmica correspon a la indústria (38,3%), seguida del comerç (23,2%) i de les oficines (17,4%), de manera que en la seva comparació amb la ciutat destaca l'elevat pes relatiu de la indústria –quasi 10 punts més elevat que a la ciutat–, fruit de la tradició manufacturera del Districte, que ofereix una proporció similar de superfície destinada a comerç, oficines i turisme i un menor espai per a la sanitat.

Superfície dels locals cadastrals per activitat econòmica, 2016 (% s/total)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Establiments per activitat econòmica, 2015

Segons dades del Registre Mercantil del 2015 el districte de Sant Martí compta amb 20.283 establiments empresarials dedicats a activitat econòmica, que representen el 10,9% del total de Barcelona i prop de la quarta part dels quals es dedica al comerç. A continuació, destaquem el nombre d'establiments dels serveis a les empreses, les activitats immobiliàries, l'hostaleria, els transports i emmagatzematge i la indústria, tots ells amb més de 1.400 establiments.

Establiments per activitat econòmica a Sant Martí, 2015

	Sant Martí	% s/districte	% s/total Barcelona
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	45	0,2%	7%
Indústria	1.494	7,4%	14,8%
Construcció	1.894	9,3%	10,4%
Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	5.060	24,9%	11,3%
Transport i emmagatzematge	1.714	8,4%	18,2%
Hostaleria	1.779	8,8%	11,7%
Informació i comunicacions	1.092	5,4%	13,3%
Activitats financeres i d'assegurances	246	1,2%	4,7%
Activitats immobiliàries	2.019	9,9%	8,6%
Serveis a les empreses	2.594	12,8%	9%
Administració pública, Defensa i Seguretat Social obligatòria	189	0,9%	10,2%
Educació	371	1,8%	11,1%
Activitats sanitàries i de serveis socials	302	1,5%	7,1%
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	321	1,6%	12%
Altres serveis	1.163	5,7%	12,5%
SANT MARTÍ	20.283	100%	10,9%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades d'Informa/In Atlas

El grau d'especialització econòmica de Sant Martí respecte a Barcelona es pot mesurar amb l'índex d'especialització, que compara el pes de cada sector econòmic en ambdós territoris. Sant Martí –amb una activitat molt diversificada- està més especialitzat que el conjunt de la ciutat en Transport i emmagatzematge, Indústria, Informació i comunicacions, Altres serveis, Activitats artístiques i recreatives, Hostaleria, Comerç i Educació.

Índex d'especialització* d'activitat econòmica de Sant Martí respecte a Barcelona, 2015

Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	0,6%
Indústries manufactureres	1,3%
Construcció	0,9%
Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	1%
Transport i emmagatzematge	1,7%
Hostaleria	1%
Informació i comunicacions	1,21
Activitats financeres i d'assegurances	0,4%
Activitats immobiliàries	0,8%
Serveis a les empreses	0,8%
Administració pública, Defensa i Seguretat Social obligatòria	0,9%
Educació	1%
Activitats sanitàries i de serveis socials	0,6%
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	1,1%
Altres serveis	1,1%

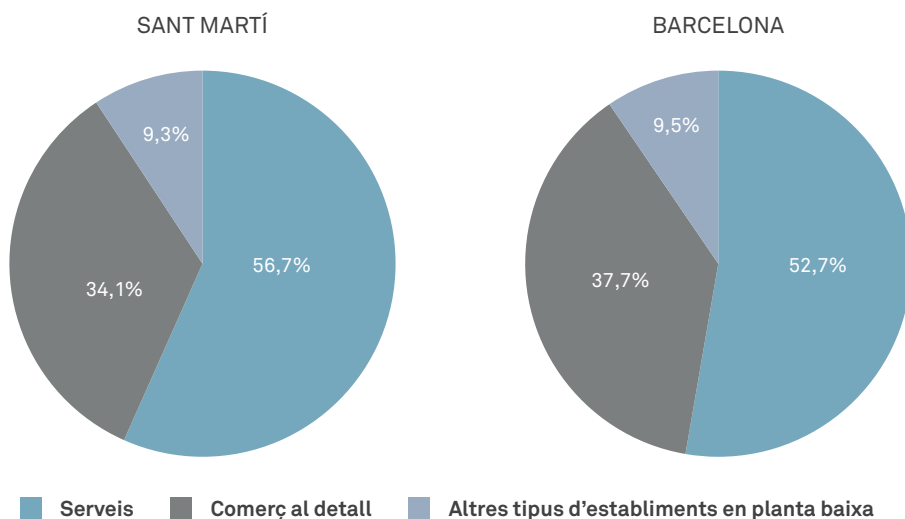
* Un valor de l'indicador superior a 1 indica especialització

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades d'Informa/In Atlas

Comerç i Serveis

L'any 2016, el districte de Sant Martí compta amb 7.114 locals en planta baixa actius, l'11,8% dels de Barcelona. Els serveis són l'activitat més present en aquests locals (56,7%), mentre que el comerç representa el 34,1% del total i els altres tipus d'activitats el 9,3%. En la comparació amb Barcelona, Sant Martí registra un pes superior dels serveis i inferior del comerç.

Establiments en planta baixa segons activitat, 2016 (% s/total)

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Sant Martí ha esdevingut un districte vertebrat pels mercats i els centres comercials. Els centres comercials de Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, Glòries i el Centre de la Vila sumen 261 establiments.

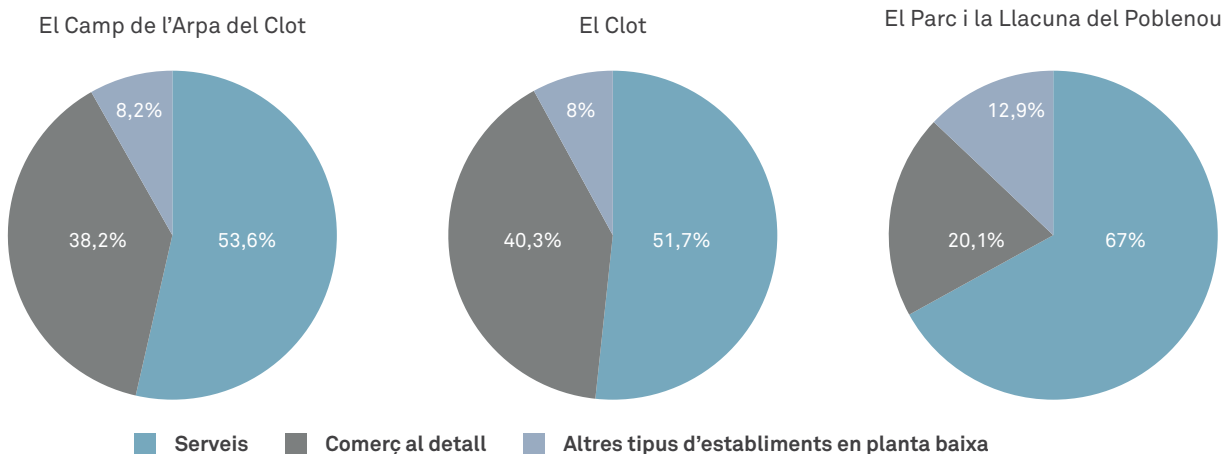
El 2016 Sant Martí presenta un índex de dotació comercial –nombre de locals amb ús comercial per cada 100 habitants– de 3,04, xifra inferior a la mitjana de la ciutat (3,74).

Pel que fa a l'índex d'aprofitament comercial –que mesura el percentatge de locals ocupats respecte als quals admeten ús comercial–, a Sant Martí assoleix un 92,5% el 2016, un resultat molt proper a la mitjana de Barcelona (92,7%).

D'altra banda, l'índex d'atracció comercial, que es defineix com el percentatge de comerços d'equipaments per a la llar i la persona, la cultura i el lleure respecte al total de locals comercials, al Districte és d'un 15%, a cinc punts de la mitjana de Barcelona (20%).

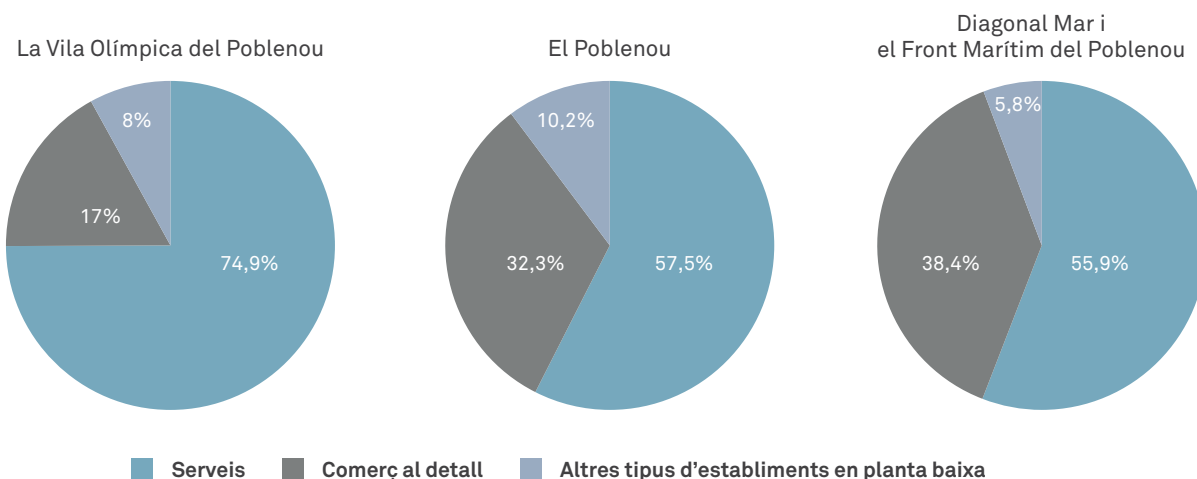
Pel que fa a la distribució per barris, les principals concentracions d'establiments es troben al Poblenou –que compta amb el 18,8% dels establiments del Districte–, seguit del Camp de l'Arpa del Clot (amb el 17,5%), el Clot (10,8%), la Verneda i la Pau (9,9%) i Sant Martí de Provençals (9,2%). Aquests barris representen conjuntament dos terços (el 66,2%) de l'activitat en planta baixa del Districte. El barri amb menys establiments actius és la Vila Olímpica del Poblenou (5,6%).

Distribució dels establiments en planta baixa dels barris de Sant Martí, 2016 (% s/total)

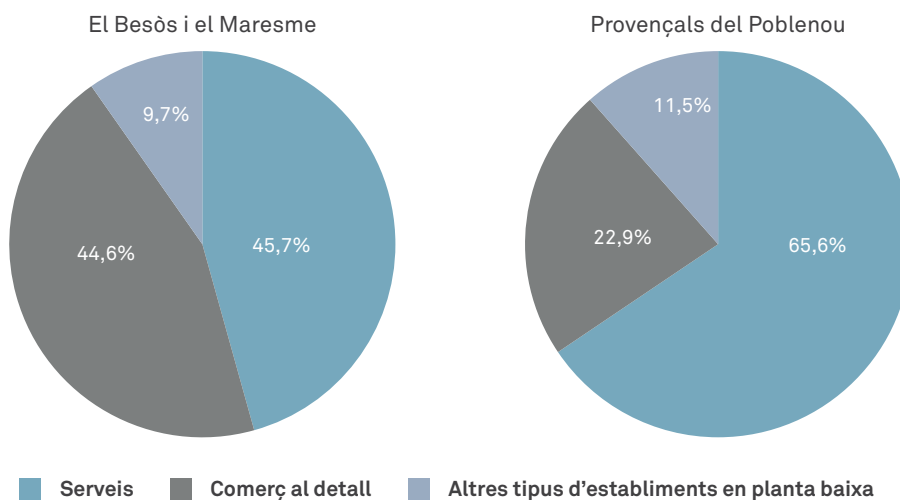
Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El Camp de l'Arpa del Clot i el Clot segueixen una distribució molt similar a la del Districte pel que fa a mix de serveis i comerç, sempre però amb un pes més elevat dels serveis, mentre que el Parc i la Llacuna del Poblenou presenta un pes dels serveis força més important, i el comerç hi té molta menys importància.

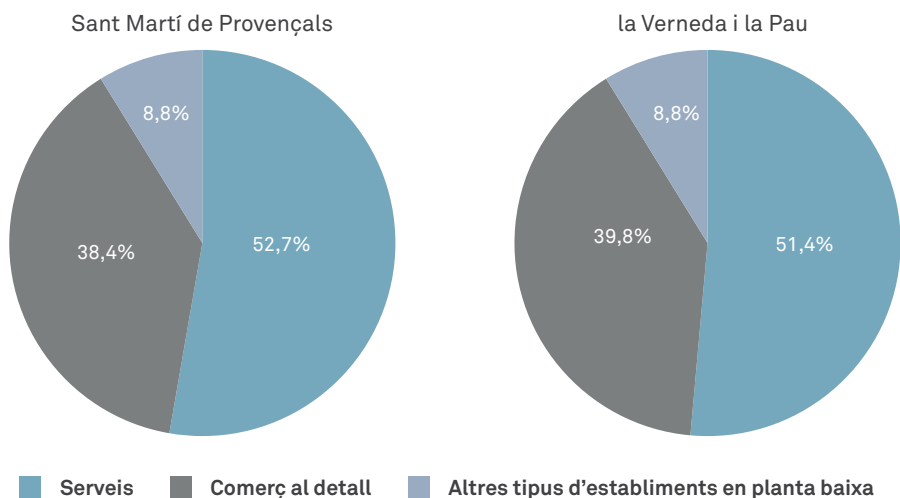
Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

La Vila Olímpica del Poblenou, el Poblenou i Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou presenten un pes significatiu dels serveis, i en el cas de la Vila Olímpica del Poblenou, molt significatiu, doncs representen el 75% dels establiments, un fet que cal relacionar amb l'intens procés de transformació socioeconòmica i atracció d'empreses al districte 22@ i voltants en els darrers anys i la seva proximitat amb el mar. D'altra banda, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou mostra un pes del comerç al detall superior en 4,3 punts a la mitjana del Districte i és el barri amb l'índex d'atracció comercial (24%) i d'aprofitament comercial (97,7%) més elevat del Districte, amb una diferència marcada respecte a la resta de barris i amb valors clarament superiors a les mitjanes del Districte i de la ciutat.

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El Besòs i el Maresme presenta el major pes de tot el Districte del comerç al detall sobre el total d'establiments (44,6%) i, en contrapartida a aquest fet, mostra el pes més baix pel que fa als serveis (fins a 11 punts per sota de la mitjana del Districte). Pel que fa a Provençals del Poblenou, el pes dels serveis és molt més significatiu i superior a la mitjana del Districte, però presenta un pes del comerç al detall molt inferior a aquesta mitjana.

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que fa a Sant Martí de Provençals i la Verneda i la Pau, presenten una estructura similar, amb un pes del comerç al detall superior a la mitjana del Districte en 4,4 i 5,7 punts respectivament i amb una dotació d'establiments dedicats als serveis lleugerament superior al 50% i que se situa per sota de la mitjana del Districte en ambdós casos.

Des d'una altra perspectiva d'anàlisi d'activitat econòmica, dels **recursos de Barcelona Activa vinculats als serveis d'emprenedoria**, durant el 2016 es van atendre 1.730 persones del Districte, el 16,2% del total de la ciutat de Barcelona. La distribució per barris és la següent:

Emprenedoria per barris, 2016

	Persones	%
El Poblenou	364	21,5%
El Camp de l'Arpa del Clot	309	18,2%
El Clot	198	11,7%
El Parc i la Llacuna del Poblenou	147	8,7%
Provençals del Poblenou	140	8,3%
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	124	7,3%
Sant Martí de Provençals	118	7%
La Vila Olímpica del Poblenou	112	6,6%
El Besòs i el Maresme	96	5,7%
La Verneda i la Pau	87	5,1%
Sense barri	35	-
SANT MARTÍ	1.730	-

Pel que fa a projectes acompanyats des dels serveis d'emprenedoria, són de Sant Martí 354 promotores i promotors, que representen el 16% del total. Un projecte es considera acompanyat si les persones: fan un mínim de tres activitats o assessorament vinculats a l'emprenedoria, han finalitzat el pla d'empresa o han participat en un programa a mida.

Pel que fa als **serveis dirigits a les empreses**, el 2016 es van atendre 1.417 empreses a Sant Martí, que representen el 15% del total dels 10 districtes de la ciutat.

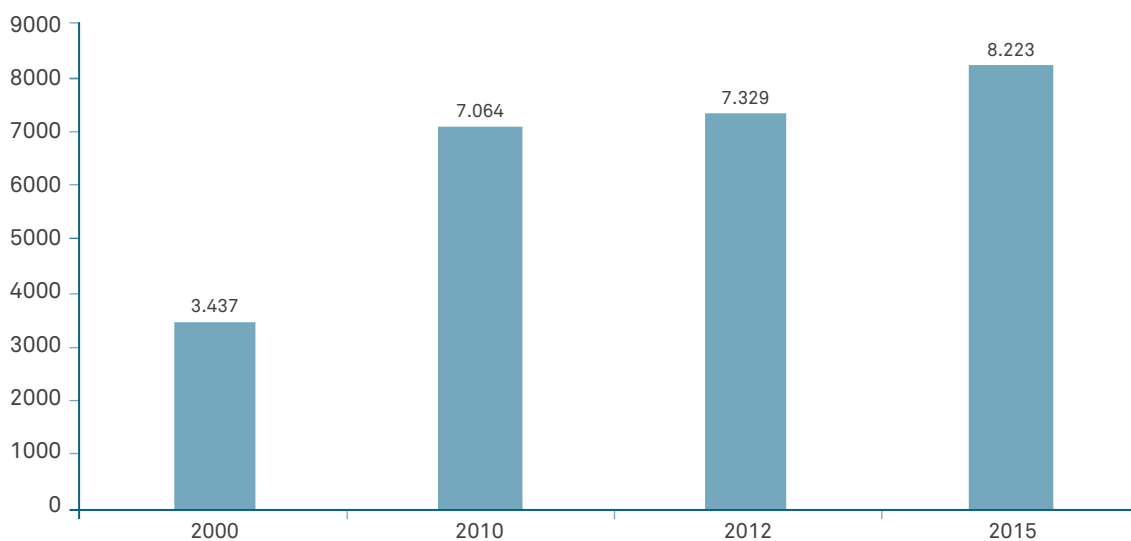
Tecnologia, coneixement i innovació

Sant Martí és un dels districtes amb més vitalitat econòmica i potencial de futur de la ciutat gràcies al desenvolupament des de fa més de 15 anys del districte tecnològic i de la innovació 22@.

Segons l'anàlisi de l'IERMB (2011)², el terciari avançat hi guanya pes entre 2001 i 2010 gràcies al creixement d'empreses de tecnologia i coneixement més elevat de la ciutat (32,9%). D'altra banda, el Districte supera Sarrià-Sant Gervasi i Les Corts tant en nombre d'empreses de manufactures tecnològiques –amb un 18,8% del total– com en contribució al creixement net d'empreses TIC a la ciutat entre el 2001 i 2009 –que és del 13,2%–. La localització d'empreses creatives (un 11,9% del total de Barcelona) és també remarcable i situa Sant Martí només per darrere de l'Eixample i Sarrià-Sant Gervasi. En conjunt, el nombre total d'empreses de tecnologia i coneixement ubicades al Districte representa el 7,3% del total de Barcelona.

Per una banda, la transformació i el desenvolupament del **22@ districte de la innovació suposa que el 2015 s'hi ubiquen 8.823 empreses i unes 4.400 persones autònomes**, amb un total de **93.000 persones ocupades**. S'estima que el 32,3% d'aquestes empreses es troben en sectors intensius en coneixement. D'altra banda, l'aposta per la innovació **ha afavorit que s'hi hagin instal·lat 10 universitats amb més de 25.000 estudiants, 12 centres d'R+D i de transferència tecnològica**.

Nombre d'empreses al 22@

Font: Ajuntament de Barcelona (2015), 22@ Barcelona anàlisi d'activitat econòmica GAPS

D'altra banda, el Maker District del Poblenou és una iniciativa pilot d'innovació social digital que vol afavorir la comunitat mixta de tallers, *makerspaces*, *fab labs*, universitats, institucions de recerca, restaurants, empreses i moviments socials actius presents al barri i que fomenten valors nous per a Barcelona: els d'una ciutat oberta, en col·laboració, democràtica, productiva,

² IERMB (2011), Barcelona, Metròpoli Creativa, Ajuntament de Barcelona.

innovadora i creativa. El Maker District, entre d'altres, vol contribuir al nou relat del 22@Barcelona com a Districte de la innovació. En el marc del projecte Poblenou Maker District, el passat mes d'abril va tenir lloc un esdeveniment de cocreació³ de polítiques públiques amb tota la comunitat involucrada en la innovació social digital. En aquest esdeveniment es va tenir l'oportunitat de fer un mapatge d'entitats situades al barri de Poblenou i rodalies. En total, es van identificar 126 entitats. Aquestes es van dividir en quatre tipus: universitats i centres de recerca (12 entitats en total), equipaments i infraestructures (52 entitats en total), iniciatives ciutadanes (16 entitats en total), emprenedoria i treball en xarxa (27 entitats en total) i altres entitats (19 entitats en total).

³ Més informació a: <http://ajuntament.barcelona.cat/digital/ca/bloc/el-maker-district-del-poblenou-presenta-les-conclusions-de-la-primer-sessio-de-cocreacio>

Activitat turística

Sant Martí compta amb 1.215 establiments turístics i en conjunt ofereix 21.188 places d'allotjament que representen el 14,3% del total de la ciutat, el 54% de les quals correspon als hotels. Destaca la forta concentració de més de 5.200 places al barri de Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i de prop de 5.000 al Parc de la Llacuna del Poblenou i el Poblenou –aquest últim amb un nombre similar de places d'hotel i d'habitatges d'ús turístic–, de manera que aquests tres barris concentren el 71% de l'oferta d'allotjament del Districte.

Cens d'allotjaments turístics del Districte Sant Martí, 2016

Barri	Hotels		Hostals/ Pensions		Habitatges ús turístic		Hotels apart. i apart. turístics		Albergs i residències		TOTAL ESTABLIM.	TOTAL PLACES
	Nº	Places	Nº	Places	Nº	Places	Nº	Places	Nº	Places		
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	11	4.140			134	1.144					145	5.284
El Parc i la Llacuna del Poblenou	6	2.339			104	549	2	482	5	1.607	117	4.977
El Poblenou	7	2.405	1	11	399	2.224	1	26	1	150	409	4.816
El Camp de l'Arpa del Clot	4	896	2	10	271	1.401	1	18	2	115	280	2.440
La Vila Olímpica del Poblenou	2	738			112	816					114	1.554
El Besòs i el Maresme	1	524			32	183					33	707
El Clot	0	0			51	280			1	392	52	672
Provençals del Poblenou	1	356			40	246					41	602
Sant Martí de Provençals	0	0			15	87					15	87
La Verneda i la Pau	0	0			9	49					9	49
SANT MARTÍ	32	11.398	3	21	1.167	6.979	4	526	9	2.264	1.215	21.188

Font: Elaboració de Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local a partir de dades del Pla especial urbanístic d'allotjament turístic, albergs de joventut, residències d'allotjament temporal i habitatges d'ús turístic a la ciutat de Barcelona de l'Ajuntament de Barcelona.

Altres barris amb un nombre de places turístiques rellevant són el Camp de l'Arpa del Clot i la Vila Olímpica del Poblenou (amb l'11,5% i el 7,3% del total, respectivament). En un tercer nivell s'hi troben el Besòs i el Maresme, el Clot i Provençals del Poblenou –en el rang d'entre 600 i 700 places–, mentre que Sant Martí de Provençals i la Verneda i la Pau compten amb menys de 100 places cadascun.

El nou Pla Especial i Urbanístic d'Allotjaments turístics –que regula l'obertura de nous allotjaments– distingeix quatre zones específiques amb regulació pròpia, totes elles presents al districte de Sant Martí: la zona 1 de decreixement on no s'admet la implantació de cap nou tipus d'allotjament turístic ni l'ampliació de places dels establiments existents inclou la Vila Olímpica del Poblenou i el Poblenou, mentre que a la zona 2 de manteniment del nombre de places i establiments actuals i on no s'admeten ampliacions d'establiments existents trobem el Parc i la Llacuna del Poblenou i Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou; d'altra banda, la zona de Provençals del Poblenou

coincident amb l'àmbit nord del 22@ és zona 4 en transformació i amb regulació específica, mentre que el territori que ocupen el Camp de l'Arpa del Clot, el Clot i el Besòs i el Maresme és zona 3 on es permetrà implantar nous establiments i ampliar els existents.

L'impacte del lloguer vacacional sobre el lloguer residencial

Tot seguit es mostren algunes dades que s'extreuen del document *L'impacte del lloguer vacacional en el mercat de lloguer residencial de Barcelona*. Aquest informe mostra com el mercat del lloguer vacacional, tant de pisos turístics amb llicència com dels pisos oferts per plataformes com Airbnb, impacta sobre el mercat de lloguer residencial.

Pel que fa als pisos turístics amb llicència, el barri que en té més del Districte és el Poblenou amb 406 pisos, xifra que representa un 4,2% del total de la ciutat. Dels 10 barris de la ciutat amb més anuncis a Airbnb, no n'hi ha cap al Districte.

	Anuncis Airbnb ⁴	Habitatges d'ús turístic	Total
El Camp de l'Arpa del Clot	90	270	360
El Clot	34	50	84
El Parc i la Llacuna del Poblenou	132	101	233
La Vila Olímpica del Poblenou	128	111	239
El Poblenou	245	406	651
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	108	145	253
El Besòs i el Maresme	41	30	71
Provençals del Poblenou	40	36	76
Sant Martí de Provençals	15	9	24
La Verneda i la Pau	5	6	11

Font: *L'impacte del lloguer vacacional en el mercat de lloguer residencial de Barcelona*

Com podem veure en la taula anterior, el barri del Districte amb major presència de pisos amb llicència i pisos anunciats a Airbnb és el Poblenou, seguit del Camp de l'Arpa del Clot.

Ara bé, allò que resulta rellevant és observar quina és la ràtio dels pisos de lloguer turístic sobre el total del mercat de lloguer. En aquest cas, són diversos els barris del districte de Sant Martí que es troben entre els que tenen la ràtio més alta de la ciutat, amb fins a un 25,8% en el cas de la Vila Olímpica del Poblenou i al voltant del 15% a Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, Poblenou i el Parc i la Llacuna del Poblenou.

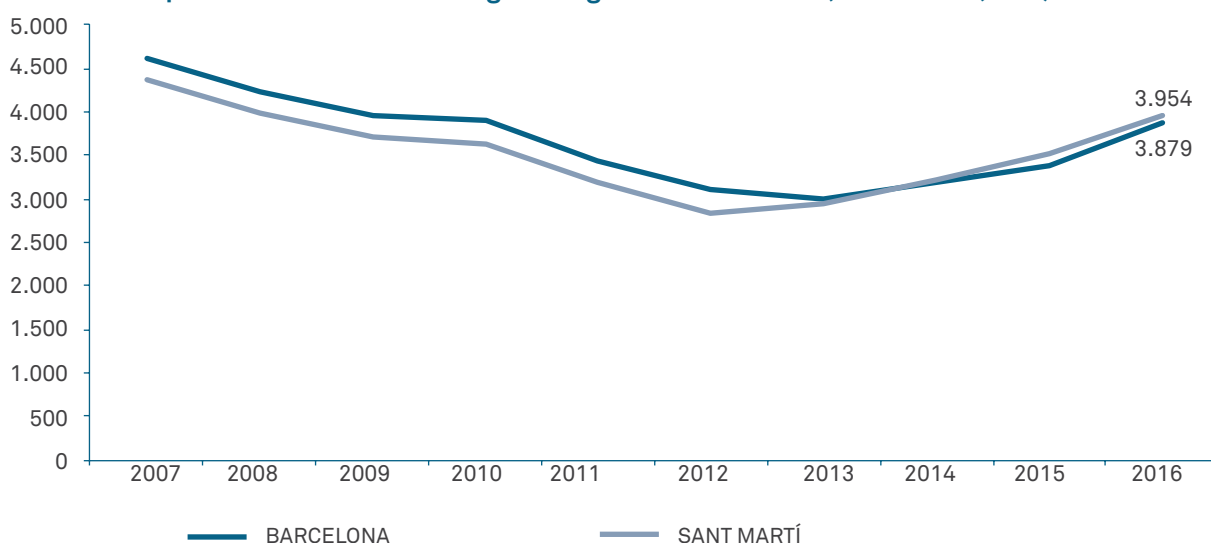
Una de les qüestions importants en l'anàlisi del mercat de lloguer vacacional i el seu impacte sobre el mercat de lloguer residencial és la rendibilitat superior que el primer dona sobre el segon. Com més gran és la rendibilitat, més grans són els incentius per als propietaris de posar els pisos en lloguer vacacional i no residencial. Aquests càlculs indiquen que la rendibilitat de l'habitatge turístic a través d'Airbnb al Districte és entre 4,55 i 2,67 vegades més rendible que el lloguer residencial, en funció de l'escenari escollit. Aquestes dades són superiors a la mitjana de la ciutat i només són superades per Ciutat Vella.

⁴ Dades de 17 de juliol de 2015

Mercat de l'habitatge

El 2016, el preu de l'habitatge de segona mà de Sant Martí és un 1,9% superior a la mitjana de Barcelona i el situa com a cinquè districte de la ciutat amb un preu més elevat (3954 €/m²). El quart trimestre de 2016, aquest indicador registra un augment del 12% respecte al mateix període de l'any anterior –2,4 punts inferior al del conjunt de la ciutat– i situa el Districte amb uns preus similars al 2008.

Evolució del preu de venda de l'habitatge de segona mà Sant Martí, 2007-2016 (€/m²)

Pel que fa a l'**evolució des del 2007**, el descens dels preus de l'habitatge ha estat més moderat a Sant Martí que al conjunt de Barcelona al llarg de la crisi –amb reduccions acumulades del 9,7% i el 16%, respectivament–, mentre que el repunt de preus a partir del 2013 ha estat més intens al Districte que al conjunt de la ciutat (amb augments del 33,7% i el 28,5%, respectivament). Amb aquesta evolució, a partir del 2014 el preu de l'habitatge del Districte se situa per sobre de la mitjana de Barcelona.

Pel que fa al preu de lloguer, la mitjana de Sant Martí –771,4 euros/mes el quart trimestre de 2016– és un 3,7% inferior a la de la ciutat.

Preu Habitatges en venda i lloguer als barris de Sant Martí, 2016

HABITATGE	Preu de venda habitatges, 2ª mà (€/m²)	Lloguer habitatges (Lloguer mitjà mensual, €/mes) - IV trimestre ac.	Superfícies mitjana habitatge llogat (m²) - IV trimestre ac.	Lloguer mitjà per superfície (€/m² mes) - IV trimestre ac.
El Camp de l'Arpa del Clot	3.159	698	63,1	11,7
El Clot	3.144	695,5	66,5	11,2
El Parc i la Llacuna del Poblenou	3.761	823,6	67,3	12,8
La Vila Olímpica del Poblenou	5.365	1.184	85	16,2
El Poblenou	4.223	794,1	64,3	12,8
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	5.891	1.124,8	129,6	13,9
El Besòs i el Maresme	2.222	541,2	62,6	8,8
Provençals del Poblenou	3.310	839,8	70,2	11,8
Sant Martí de Provençals	2.547	700,7	72,2	10
La Verneda i la Pau	2.281	605,6	68,3	9,1
SANT MARTÍ	3.954	771,4	71,2	11,7

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou registren els **preus de venda de l'habitatge de segona mà** més elevats –amb més de 5.800 i 5.300 €/m², respectivament–, seguits del Poblenou (4.223 €/m²), tots ells valors força superiors a la mitjana de Barcelona. El Parc i la Llacuna del Poblenou i Provençals del Poblenou se situen prop de la mitjana del Districte i de la ciutat, mentre que els preus més assequibles són els de Sant Martí de Provençals, la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme (tots ells per sota dels 2.600 €/m²).

Pel que fa al **mercado de lloguer**, els barris que es troben per sobre del lloguer mitjà mensual del Districte són la Vila Olímpica del Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, Provençals del Poblenou i El Parc i la Llacuna i el Poblenou, mentre que Sant Martí de Provençals es troba lleugerament per sota d'aquesta mitjana i els barris amb habitatge més assequible són la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme (amb lloguers inferiors als 610 € mensuals). Segons dades de l'informe *L'impacte del lloguer vacacional en el mercat de lloguer residencial de Barcelona*, el preu de lloguer al Districte ha **augmentat un 40,2%** entre 2013 i 2016, el Districte on més ha pujat a la ciutat. Per barris, el major increment es troba a Provençals del Poblenou (66%) seguit de la Vila Olímpica del Poblenou (38%) i Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou (29%) .

La **superfície mitjana dels habitatges de lloguer** oscil·la entre els 62 m² del Besòs i el Maresme i els 130 m² de Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou. Pel que fa al lloguer mitjà per superfície, els preus superiors a la mitjana del Districte (11,7 €/m²) es troben a la Vila Olímpica del Poblenou –amb 16,2 €/m²/mes–, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Parc i la Llacuna, el Poblenou i Provençals del Poblenou.

⁵ Dades de la taula de l'evolució dels preus de l'habitatge de lloguer a Barcelona (2013-2016) elaborada per la PAH (https://pahbarcelona.org/2017/05/05/convocatoria-el-6-dabril-omplim-barcelona-pel-dret-a-lhabitatge/ppt_preus-lloguers-bcn_taula/)

Locals i naus

El 16 de maig de 2017, Sant Martí localitza 384 locals de lloguer i 315 de venda, amb preus de 9,8 i 1.605 €/m² de mitjana respectivament, i amb un pes d'aproximadament un 10% i el 12% sobre els locals de lloguer i venda a la ciutat de Barcelona.

Disponibilitat de Locals/Naus i preu €/m²

	Nombre	% (s/districte)	Preu €/m²
El Camp de l'Arpa del Clot			
Lloguer	63	16,4%	10,61
Venda	60	19%	1.773
El Clot			
Lloguer	56	14,6%	9,61
Venda	33	10,5%	1.617
El Parc i la Llacuna del Poblenou			
Lloguer	59	15,4%	9,70
Venda	39	12,4%	1.440
La Vila Olímpica del Poblenou			
Lloguer	10	2,6%	11,20
Venda	11	3,5%	1.261
El Poblenou			
Lloguer	45	11,7%	11,54
Venda	42	13,3%	2.217
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou			
Lloguer	15	3,9%	13,83
Venda	10	3,2%	2.331
El Besòs i el Maresme			
Lloguer	8	2,1%	17,01
Venda	2	0,6%	1.869
Provençals del Poblenou			
Lloguer	38	9,9%	7,18
Venda	29	9,2%	1.756
Sant Martí de Provençals			
Lloguer	27	7%	9,71
Venda	34	10,8%	1.096
La Verneda i la Pau			
Lloguer	63	16,4%	7,27
Venda	55	17,5%	1.223
SANT MARTÍ			
Lloguer	384	100%	9,76
Venda	315	100%	1.605

Font: Idealista.com

Data de consulta de les dades: 16/05/2017

El Camp de l'Arpa del Clot i la Verneda i la Pau concentren conjuntament un terç dels locals i naus en lloguer i venda del Districte. També el Parc i la Llacuna del Poblenou, el Clot i el Poblenou compten amb una oferta rellevant de locals en venda i lloguer, mentre que amb poca disponibilitat de locals trobem Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, la Vila Olímpica del Poblenou i especialment el Besòs i el Maresme.

Pel que fa **al preu de venda dels locals**, els de Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i el Poblenou superen amb claredat la mitjana del Districte, mentre que l'escassetat de locals provoca que el Besòs i el Maresme ofereixi uns preus de mitjana força elevats. També per sobre de la mitjana trobem el Camp de l'Arpa del Clot, mentre que els preus més ajustats corresponen a Sant Martí de Provençals i a la Verneda i la Pau.

Pel que fa als **locals de lloguer**, els preus de mitjana més elevats per superfície es troben a Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou, el Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou, amb un valor màxim al Besòs i el Maresme que respon a l'escassetat de locals. A la resta de barris els preus són relativament propers a la mitjana, excepte en els casos de Provençals del Poblenou i la Verneda i la Pau (on no arriben a 7,5 €/m²/mes).

Economia Social i Solidària

Sant Martí concentra el 12% de les iniciatives d'Economia Social i Solidària de la ciutat, fet que el situa en el segon lloc. Entre el ventall de les més de 570 entitats i actuacions destaca l'existència de 216 entitats del tercer sector social –el 9% del total de la ciutat–, 183 societats laborals, 145 cooperatives –dues de les quals són d'iniciativa social i on destaquen el nombre de promocions d'habitatge cooperatiu–, set grups de consum, quatre centres especials de treball, tres bancs del temps, dues iniciatives de gestió comunitària, un mercat d'intercanvi i dues empreses d'inserció.

Presència de l'Economia Social i Solidària al districte de Sant Martí, 2015

INICIATIVES DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA	SANT MARTÍ	% BARCELONA
CETs	4	8,3%
Empreses d'inserció	2	10%
Horts comunitaris	1	5%
Grups de consum	7	11,9%
Mercats d'intercanvi	1	7,7%
Bancs del temps	3	14,3%
Gestió comunitària	2	9,5%
Entitats tercer sector social	216	9%
Societats cooperatives	147	17,1%
Societats laborals	183	15,3%

Font: L'Economia Social i Solidària a Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 2015.

D'altra banda, segons el fitxer d'entitats de l'Ajuntament de Barcelona a Sant Martí es compatibilitzen 644 associacions on predominen les entitats culturals –amb 160 centres i el 25% del total d'entitats– i les destinades a esports i educació i formació –amb 91 i 83 entitats– i que representen el 14% i 13% del Districte, respectivament.

Presència d'associacions a Sant Martí, 2017

ASSOCIACIONISME	Educació i formació	Esports	Salut i discapac.	Culturals	Veïnals	Altres	Total assoc.	% s/total Districte
El Camp de l'Arpa del Clot	7	10	7	27	2	34	87	13,5%
El Clot	8	5	4	20	1	29	67	10,4%
El Parc i la Llacuna del Poblenou	4	5	5	15	1	25	55	8,5%
La Vila Olímpica del Poblenou	4	5	3	5	0	8	25	3,9%
El Poblenou	11	11	5	38	4	52	121	18,8%
Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou	7	8	1	6	2	8	32	5%
El Besòs i el Maresme	14	1	1	10	3	15	44	6,8%
Provençals del Poblenou	7	2	0	5	2	12	28	4,3%
Sant Martí de Provençals	12	35	2	19	3	25	96	14,9%
La Verneda i la Pau	9	8	22	15	5	30	89	13,8%
SANT MARTÍ	83	91	50	160	23	238	644	100%

Font: Governobert. Data de consulta: 16 de maig 2017
Fitxer d'entitats Ajuntament de Barcelona

Per barris, el major nombre d'associacions es troba al Poblenou (18,8% del total), Sant Martí de Provençals (14,9%), El Camp de l'Arpa i Sant Martí de Provençals (que absorbeixen aproximadament el 13,5% en ambdós casos).

Mobilitat

La mobilitat ocupacional amb destinació a Sant Martí representa el 12,7% del total de Barcelona l'any 2015, de manera que és el segon districte en pes d'aquest tipus de mobilitat a la ciutat. En destinació personal és també el segon districte –amb un 12% del total– després de l'Eixample.

Mobilitat ocupacional i personal dels barcelonins i barcelonines per districte, 2015

DESTINACIÓ	MOBILITAT OCUPACIONAL	PES	MOBILITAT PERSONAL	PES
1. Ciutat Vella	57.720	7,5%	140.058	7,2%
2. Eixample	199.919	25,9%	468.515	23,9%
3. Sants-Montjuïc	88.287	11,5%	159.152	8,1%
4. Les Corts	85.322	11,1%	120.442	6,2%
5. Sarrià-S. Gervasi	84.492	11,0%	176.468	9,0%
6. Gràcia	42.489	5,5%	137.615	7,0%
7. Horta-Guinardó	51.871	6,7%	185.914	9,5%
8. Nou Barris	24.421	3,2%	170.501	8,7%
9. Sant Andreu	38.647	5,0%	163.984	8,4%
10. Sant Martí	97.748	12,7%	235.571	12,0%
BARCELONA	770.916	100,0%	1.958.220	100,0%

Font: Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

D'altra banda, el seu ràtio d'atracció/emissió⁶ és del 0,7, el quart més baix de la ciutat, i el situa com a Districte emissor de població cap a altres districtes.

⁶ RAE és el quocient entre els desplaçaments atrets de la resta de districtes i els desplaçaments emesos cap a la resta de districtes de Barcelona. S'imposen dues restriccions: per una banda, només s'analitzen els desplaçaments dels barcelonins i barcelonines i, per l'altra, per considerar un desplaçament com atret, la persona no ha de residir al Districte i per considerar-lo com emès sí ha de residir-hi.

02.2 POTENCIALITATS DE SANT MARTÍ

El districte de Sant Martí presenta un seguit de potencialitats que són al mateix temps context i punts de palanca que cal integrar en el full de ruta que en matèria de desenvolupament de proximitat representa el Pla.

Les potencialitats del districte de Sant Martí es recullen i plasmen de forma concreta en l'enunciat de les línies estratègiques i mesures que formen part del Pla. D'altres són de caràcter més conceptual i no és fàcil que es puguin convertir en una línia de treball o actuació concreta, tot i que puguin ser un element cabdal.

En el següent apartat abordem aquestes potencialitats classificades en cinc eixos temàtics:

- Activitat econòmica
- Característiques del territori
- Economia Social i Solidària
- Tecnologia i innovació
- Cultura i creativitat

Les potencialitats intangibles

Amb aquesta etiqueta ens referim a aquells elements positius del territori que no tenen una plasmació concreta. Es configuren com a oportunitats que poden tenir un efecte multiplicador i a la vegada integrador de les intervencions de desenvolupament econòmic.

Activitat econòmica

Sant Martí és un districte amb una activitat econòmica molt dinàmica i representa un dels pols econòmics de la ciutat. La seva importància en el marc de la ciutat és inqüestionable, però més important és el paper que pot jugar en el desenvolupament econòmic endogen que es persegueix en aquest Pla. Destaquen dos aspectes clau:

- **Canvi de planejament urbanístic del 22@ per tal d'adaptar-lo a noves estratègies econòmiques:** l'aposta de l'Ajuntament per un desenvolupament econòmic sostenible i de qualitat també es reflecteix en l'activitat legislativa per adaptar-se a les noves necessitats i estratègies. La seva redefinició té elements potencials importants:
 - **Solars buits:** la dinamització dels solars buits pot generar impactes positius en el territori en la línia de la dinamització social, la dignificació dels espais i l'augment de l'atractivitat, tant per al comerç i empreses com per als veïns i les veïnes.
 - **Espais en desús:** així mateix, els espais en desús també formen part de les dinàmiques de desertització que s'identifiquen sobretot amb la manca de comerç en certs carrers o barris. Aquests espais, doncs, representen un recurs molt valuós per a l'activació econòmica d'aquests espais amb iniciatives socioeconòmiques de sostenibilitat ecosocial i impacte positiu en el seu entorn.
 - **Espais físics disponibles per activitat econòmica:** el passat (i encara present) industrial del Districte l'ha dotat d'equipaments que tenen les característiques idònies per albergar activitat econòmica, fet que contribueix a la dinàmica de reurbanització

de certa activitat industrial. La disponibilitat d'espais pot ser una oportunitat per a l'establiment i la legalització de petits tallers industrials, espais de treball i fabricació *maker*, així com artistes i sector cultural.

- **Espai de transformació urbana, promoció econòmica i interacció social:** les característiques ja esmentades del Districte fan que alguns dels seus barris esdevinguin veritables pols d'atracció de població i activitat econòmica, generant un potencial important de sinergies entre actors de diferent tipus. El repte rau en la generalització dels impactes positius d'aquesta diversitat a tot el Districte.
- Teixit empresarial i comercial articulat: el teixit empresarial i comercial és molt rellevant al Districte, però ho és encara més quan aquest s'articula i s'associa per tal de generar dinàmiques de reforç i treball per al territori. Destaquen els tres eixos comercials (Eix Clot, Poblenou, Sant Martí) i les quatre associacions de comerciants (019, Xavier Nogués, Vila Activa i Parc de la Llacuna), amb tradició de col·laboració amb l'Administració pública, així com les associacions empresarials 22@network, Barcelona Forum District i Poblenou Urban District.
- El potencial de sectors com l'economia verda o la mobilitat: el Districte compta amb algunes iniciatives vinculades a l'economia verda, un sector que ha de créixer en els propers anys. També assistirem a un canvi en els models de mobilitat en què el districte pot jugar un paper en poder albergar iniciatives d'aquest àmbit.

Característiques del territori

- Treball conjunt en l'àmbit socioeconòmic entre els termes de Barcelona i Sant Adrià del Besòs. Un exemple d'aquest treball ha estat l'obertura del Campus Diagonal-Besòs de la UPC. La seva característica fronterera fa que el Districte tingui una gran permeabilitat a les dinàmiques urbanes i metropolitanes que es generen en un espai com l'àrea metropolitana i, per tant, Sant Martí esdevé un actor de primer ordre en les actuacions de treball conjunt amb els municipis de la franja del Besòs.
- Teixit d'entitats en l'àmbit de l'ocupació coordinat a la Taula d'Ocupació del Districte. Les diverses entitats i actors que treballen a favor de la inserció laboral al Districte actuen de forma coordinada i intercooperen per tal de donar la millor resposta, amb mirada integral, a les persones en situació d'atur.
- Teixit d'entitats, moviments i col·lectius socials articulats. Alguns exemples, entre d'altres, poden ser les coordinadores d'entitats del Poblenou i del Clot o l'Assemblea de Joves del Besòs. A nivell més socioeconòmic, destaca la presència d'iniciatives cooperatives vinculades al territori com la de Biciclot. Aquesta característica també la trobem en la implicació de la ciutadania amb el sistema educatiu i la bona percepció de la comunitat educativa que es té per part del veïnat.
- Molt relacionada amb les dues anteriors, cal destacar la gestió cívica d'equipaments, com els Casals de Barri, que propicia la creació de dinàmiques comunitàries que reforcen la participació i associacionisme del Districte.
- Memòria històrica dels barris del Districte. La diversitat de realitats es tradueix, indefugiblement, en diversitat d'històries, trajectòries i memòries. Aquestes són molt vives

en els diferents barris i en conformen, encara avui, part del seu caràcter: història obrera al Poblenou, lluites veïnals, història de migracions al Besòs, entre d'altres.

- Respecte a la seva orografia, el Districte és un dels més plans de la ciutat i això aporta grans avantatges a l'hora de plantejar models de mobilitats alternatius que passin per un reforç de la bicicleta o altres modes de mobilitat sostenible. Al seu torn, es fan molts desplaçaments dins i entre el Districte per motius de feina o estudis, un aspecte – juntament amb l'orografia favorable i l'amplada de molts carrers – que crida a reforçar els models de mobilitat alternatius.

Economia Social i Solidària

- Molt vinculat amb allò apuntat anteriorment sobre les diverses memòries dels barris del Districte, hi ha el destacable passat cooperativista existent al Districte que connecta amb una clara voluntat de la ciutadania actual d'articular i enfortir el teixit de l'Economia Social i Solidària al Districte, l'eix Pere IV n'és la mostra més significativa, així com la seu de Biciclot, que ha recuperat un edifici històric, Can Picó, part del patrimoni fabril.

Tecnologia i innovació

- Així mateix, al districte de Sant Martí trobem una elevada concentració de centres universitaris, de recerca i de transferència que complementen en nombre i varietat la diversa presència d'actors econòmics o amb interès per al desenvolupament socioeconòmic del Districte. La potencialitat que representen per al territori es pot materialitzar de diverses maneres, però una és la relació que poden establir aquests actors tecnològics amb els espais productius.

Cultura i creativitat

- Una de les característiques del Districte, tal com s'ha destacat a l'apartat anterior, consisteix en l'existència d'un teixit associatiu articulat i arrelat al territori. En l'àmbit cultural, entitats i col·lectius de barri, organitzats en plataformes de segon grau com són les coordinadores o federacions d'entitats, promouen una àmplia diversitat d'actes i esdeveniments del patrimoni festiu i popular dels barris. Destaquen en la dinamització cultural i associativa principalment barris com el Poblenou o el Clot, que atrauen en les seves festes més persones d'altres barris i també d'altres districtes.
- En l'àmbit de la creativitat, destaca la dinamització i la promoció del barri del Poblenou. Des de l'associació Poblenou Urban District, entitat creada el 2012 amb l'objectiu de fomentar l'intercanvi d'experiències, crear sinergies entre els socis i col·laboradors i promocionar la zona com el nou districte de l'art i la creativitat de la ciutat, s'organitzen esdeveniments anuals i circuits culturals i comercials vinculats a la creació.

Les potencialitats tangibles

Activitat econòmica

- **Territori amb presència i espai disponible per a noves iniciatives socioempresarials:** el passat industrial recent del Districte fa que aquest estigui dotat d'una quantitat d'espais aptes per a l'activitat econòmica i les iniciatives socioempresarials notable. Activar alguns

espais buits amb iniciatives d'impacte positiu pot generar nombrosos efectes positius encadenats.

- **Territori amb presència notable d'activitat econòmica:** els serveis són l'activitat més present en els locals en planta baixa actius (56,7%), una xifra superior a la mitjana de la ciutat, amb un pes notable del terciari avançat, mentre que el comerç al detall representa el 34,1% del total. La seva superfície industrial és superior a la mitjana de la ciutat (38,3% de la superfície al Districte enfront del 28,6% a nivell de ciutat), cosa que conforma un dels seus principals potencials de cara a la dinamització socioeconòmica.
- **El polígon del Besòs:** aquest és el segon polígon més important de la ciutat, del qual Sant Martí n'acull una part, després del de la Zona Franca i, per tant, està cridat a jugar un paper clau en les estratègies de dinamització socioeconòmica del Districte.
- **Equipaments de ciutat:** al Districte cal remarcar també la diversitat en la presència d'equipaments de ciutat. La presència al Districte d'aquests actors és un dels actius que pot jugar a favor de la dinamització del Districte per un motiu de proximitat i capacitat d'enxarxament amb actors locals.
- **L'activitat turística:** malgrat la necessitat d'ordenament i socialització dels beneficis econòmics que genera el turisme, no cal perdre de vista el potencial que representa per al Districte en termes de generació de llocs de treball, tot i que, com en altres sectors, cal treballar perquè aquests siguin de més qualitat.

Característiques del territori

- **Front marítim:** s'està treballant en la seva redefinició per millorar la relació del front marítim amb la ciutat i el seu veïnat. Aquesta relació té diferents dimensions, tant des d'una òptica de la mobilitat, com de l'oci, l'apropiació i el diàleg amb la ciutat. Així cal destacar:
 - Nou disseny.
 - Inclusió de noves activitats econòmiques.
 - Turisme sostenible, oci, lleure...
 - Projectes d'integració en la trama urbana (per exemple, extensió Eix Prim fins al mar).

La millora de la relació amb el front marítim, amb una rellevància especial de l'espai del Fòrum, esdevé alhora una oportunitat per a la creació de noves activitats econòmiques vinculades al gaudi del mar i al lleure de qualitat i sostenible, especialment per a la ciutadania de Barcelona.

- **Projectes de reforma urbana que poden oferir oportunitats per al desenvolupament econòmic del Districte:** s'estan duent a terme projectes de millora urbanística que es plantegen amb una mirada, també, de foment socioeconòmic del Districte, alhora que es fa pensant en la generació d'un hàbitat més amable per a les persones que hi viuen. Alguns exemples d'aquesta transformació urbana des d'aquesta doble mirada socioeconòmica i d'habitabilitat són: la reforma del carrer Pere IV, el Parc de les Glòries o la intersecció del carrer Rogent amb l'avinguda Meridiana, entre d'altres.

Economia Social i Solidària

- Al Districte hi ha diverses iniciatives d'Economia Social i Solidària arrelades al territori, com la Taula Eix Pere IV, Biciclot, la cooperativa Sagrat Cor, Gregal, entre d'altres. Això pot permetre generar dinàmiques de cooperació per tal que puguin traslladar els seus coneixements i expertesa a les noves iniciatives.
- Segons l'estudi *L'Economia Social i Solidària a Barcelona*, Sant Martí amb 574 experiències que representen el 12%, és el segon districte de la ciutat en iniciatives socioeconòmiques de l'Economia Social i Solidària; destaca el fet que gairebé un 40% de les cooperatives de consum de la ciutat es troben en aquest Districte, així com la Coordinadora de Cooperatives de Consum Agroecològic. Una potencialitat que es farà efectiva quan aquestes iniciatives entrin en dinàmiques d'intercooperació i enxarxament.
- Patrimoni arquitectònic cooperatiu notable. Aquesta presència del patrimoni cooperatiu cal que sigui valorada i catalogada amb vista a esdevenir nous espais de relació socioeconòmica i de millora de les condicions de vida dels veïns i les veïnes del barri.

Tecnologia i innovació

- Concentració elevada de centres universitaris, de recerca i de transferència i tot allò que implica a nivell de moviment d'idees, de persones i relacions.
- Territori amb forta implantació d'entitats relacionades amb la innovació digital social, entre d'altres, el moviment *maker* i la manufactura digital, especialment al Poblenou. Aquest nou corrent, que està a cavall entre la indústria tradicional i les TIC, conjuga elements de producció fabril amb els nous corrents de la producció digital, l'economia directa i el món dels béns comuns; a més, té la implantació d'Internet com a element de producció i una forta implantació al Districte, especialment al Poblenou. Aquestes iniciatives, a més, exploren noves formes de relacions laborals i productives, així com una forma diferent d'entendre la relació de les persones amb el món del treball que poden ser inspiradores. Aquests actors, a qui se suposa una major voluntat d'impacte al territori, poden actuar com aliats estratègics en les dinàmiques formatives, capacitadores i de generació d'ocupació directa o associada.
- El Districte acull un elevat nombre d'empreses de manufactures tecnològiques (les que generen productes físics de tecnologia) –amb un 18,8% del total– com a contribució al creixement net d'empreses TIC a la ciutat entre el 2001 i 2009 –que és del 13,2%–. En conjunt, el nombre total d'empreses de tecnologia i coneixement ubicades al Districte representa el 7,3% del total de Barcelona. Si la quarta revolució industrial ja és una realitat que està arribant per quedar-se, el Districte disposa dels actors que l'estan impulsant i la podran adaptar en major mesura. Per tant, aquesta proximitat que possibilita l'enxarxament ha de permetre aprofitar aquesta potencialitat per impactar en el territori i adaptar-lo als nous corrents de producció i treball.

Cultura i creativitat

- Teixit associatiu articulat, com l'exemple de Poblenou Urban District, associació que treballa per establir el barri com a nou epicentre cultural i emprenedor dins l'entramat urbà de Barcelona. Els vincles entre cultura i economia són estrets, ja que la primera contribueix de forma clara a la dinamització de la segona. Les iniciatives que reconeguin aquesta sinergia de retroalimentació positiva i la treballin per a la generació d'impactes favorables a les persones que viuen i treballen al Districte són una clara potencialitat que cal desenvolupar.
- La localització d'empreses creatives, un 11,9% del total de Barcelona, també és remarcable i situa Sant Martí només per darrere de l'Eixample i Sarrià-Sant Gervasi. La diversificació econòmica és entesa, sempre, com un factor de resiliència per als territoris, i disposar d'una destacable presència d'empreses creatives contribueix a aquesta diversitat. Alhora, permet que les dinàmiques d'enxarxament que es poden generar disposin d'una varietat més elevada de punts de vista, recursos i experteses, que amplien el capital social i de coneixement que circula per les xarxes de cooperació al Districte.
- Ric patrimoni històric, artístic, cultural i industrial, com el centre cultural La Farinera, fàbriques de creació com Hangar o la Sala Beckett. Aquests espais poden contribuir a la dinamització del Districte a partir de la contribució al reforç del sector cultural, com la possibilitat de creació de circuits i d'oferta cultural que generi atracció al Districte i impacti en altres sectors de l'economia.

En definitiva, el Districte presenta realitats i potencialitats per al desenvolupament tant en l'àmbit dels serveis avançats i tecnològics com en el de la indústria 4.0, la cultura, l'Economia Social i Solidària, la sostenibilitat, el comerç i el turisme. Això fa, per tant, que sigui desitjable gestionar aquest potencial de forma que reverteixi també en favor de la ciutadania d'uns barris que són heterogenis socioeconòmicament.

02.3 VISIÓ DE FUTUR

El Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí, en tant que full de ruta a cinc anys vista, ha de dibuixar una visió de futur, un horitzó cap on avançar. Aquesta visió és palesa en les línies de treball i les mesures que es presenten en aquest document i, de forma més concreta, en les actuacions que es codissenyaran en els espais de governança.

Aquest apartat recull dinàmiques socioeconòmiques identificades en el territori, que cal revertir i sobre les quals el Pla centra la seva atenció i focalitza les seves intervencions: atur i precarietat laboral, pèrdua del comerç de proximitat, desigualtats socioeconòmiques entre barris i retorn econòmic insuficient del sector turístic en els barris del Districte. Cal destacar que aquestes dinàmiques són fruit de causes estructurals, profundes i d'un abast territorial molt superior al districte de Sant Martí, sobre les quals el Pla no pot incidir.

En aquest sentit, el Pla té com a horitzó ser una de les eines que contribueixi al procés de revertir aquestes dinàmiques mitjançant l'alineació de recursos i accions que possibilitin la millora de l'ocupabilitat, un context facilitador d'iniciatives emprenedores de l'economia convencional i l'Economia Social i Solidària, i la creació d'instruments de suport per al comerç de proximitat i altres agents econòmics.

En aquest capítol també es fa referència als sectors econòmics que el Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí pretén potenciar des d'un punt de vista de conjunt del Districte.

02.3.1 Dinàmiques socioeconòmiques que cal revertir

Atur i precarietat laboral

Els elements generadors d'atur es deuen a dinàmiques politicoeconòmiques que superen amb escreix l'àmbit competencial dels districtes i també dels municipis. Sent així, les situacions d'atur impacten també en el districte de Sant Martí i, amb més força específicament, en els barris del Besòs i el Maresme, la Verneda i la Pau i Sant Martí de Provençals.

El districte de Sant Martí és el que té un nombre absolut de persones en situació d'atur més gran de la ciutat, superant el seu pes poblacional. És a dir, en termes relatius, hi ha més persones en situació d'atur de les que tocaria si aquestes anessin en relació directa amb el nombre de persones. Que això no sigui així –aquesta relació directa– implica que hi ha elements al Districte que fan que l'atur sigui superior.

De la mateixa manera que, com hem vist, l'atur no és igual a tots els barris del Districte, aquest tampoc es distribueix de forma proporcional entre els grups poblacionals. A Sant Martí, més de la meitat de les persones en situació d'atur (54,9%) tenen més de 45 anys, més de la meitat són dones (54,4%) i les persones estrangeres estan més presents en l'atur respecte al seu pes poblacional (un 2% més). Les dades ens mostren que les persones de més de 45 anys són un dels col·lectius amb més dificultats d'inserció, cosa que posa en relleu que siguin el col·lectiu més present en l'atur de llarga durada, que representa un 41,2% del total. En termes d'atur de llarga durada, només Sant Andreu té un percentatge major de persones que fa més de dos anys que es troben en situació d'atur.

Les situacions d'atur tenen diversos efectes en les persones i les llars on aquest fenomen és present. Aquests efectes es donen bàsicament a tres nivells: econòmic, d'hàbits i de salut. Aquests efectes no es donen per separat, sinó que tots tres s'interrelacionen i formen part de les afectacions en les trajectòries de vida que comporta l'atur, sobretot el de llarga durada.

En termes econòmics és evident la davallada d'ingressos que generen les situacions d'atur. El pas de cobrar un salari a una prestació ja impacta en la renda de les llars, fet que s'agreuja en les situacions d'atur perllongades on es van acabant les prestacions i els subsidis. Aquesta davallada d'ingressos afecta l'estructura de despesa de les llars, que han de reorganitzar-la per poder afrontar els pagaments estructurals, com ara les quotes de la hipoteca o el lloguer, els subministraments i la cobertura de necessitats bàsiques. Són nombroses les persones que han hagut de recórrer al suport institucional per poder abordar la cobertura de necessitats bàsiques i, en els casos més extrems, aquestes situacions poden generar la pèrdua de la llar.

Al seu torn, les situacions d'atur que es perllonguen, especialment incidents en la població de menor qualificació i col·lectius de persones majors de 50 anys, agreujat en el cas de les dones, tenen efectes en la quotidianitat de les persones, els seus hàbits i actituds. Un dels problemes que s'observen és la pèrdua d'hàbits laborals i un cert desencantament amb les possibilitats de reinserció i, per tant, amb l'ús dels recursos que l'Administració posa a la seva disposició.

Finalment, però molt relacionat amb les anteriors, l'atur genera afectacions a nivell de salut, especialment en termes de salut mental. Per una banda, podríem parlar de problemes de depressió, desmotivació i pèrdua d'esperança en la reinserció. I, per altra, també pot generar problemes d'ansietat i estrès per no poder fer front al pagament del lloguer, la hipoteca o els subministraments. Aquestes afectacions poden tenir altres efectes paral·lels, com poden ser l'augment de la conflictivitat familiar i la tensió en el si de les xarxes relacionals o l'augment de conductes addictives. Cal apuntar també que la reestructuració de l'estructura de despesa de les llars a vegades es fa a canvi de reduir la qualitat alimentària (menys consum de proteïna animal i producte fresc), notable en els casos de persones que són usuàries dels serveis de suport alimentari de les institucions.

Aquestes situacions afecten de forma diversa a les persones en funció de la seva situació de partida i la capacitat de revertir-les sobre la base dels recursos personals i de les seves xarxes relacionals.

Però no és l'atur l'únic factor de l'àmbit laboral que pot fer augmentar les situacions de vulnerabilitat social. Com apuntàvem, la recuperació actual de l'ocupació s'està produint a costa d'un augment de la precarietat laboral. Assistim a situacions que fa uns anys ens eren alienes, com el cas dels *poorworkers* o persones treballadores pobres: persones que tenen una ocupació que no els permet sortir de les situacions de vulnerabilitat o de pobresa estadística.

Cada cop són més les situacions de vulneració de drets laborals: salaris sota conveni, contractes per sota de la qualificació, el fenomen "20-40-60" (contractes de 20 h, salaris de 40 h i jornades de 60 h), economia submergida, entre d'altres. En alguns casos, podem atribuir aquesta rebaixa de les condicions laborals al desconeixement de la normativa per part de les persones treballadores, sobretot les més joves, que podrien estar acceptant les condicions que els proposen, desconeixent-ne la legalitat i els seus drets.

Millorar les condicions laborals de les persones treballadores no té només un impacte en aquestes persones, també impacta de forma positiva en la qualitat dels serveis oferts i en el desenvolupament de carreres professionals ascendents basades en l'aprenentatge i l'experiència.

El treball dels sindicats és fonamental per combatre la precarietat laboral. L'Economia Social i Solidària és un altre instrument en la mateixa direcció: iniciatives empresarials que comportin unes relacions democràtiques, que prioritzin el treball sobre el capital i que tinguin en el seu nucli la sostenibilitat ambiental, social i econòmica. A més, són iniciatives capaces de generar impactes positius en l'entorn i més llocs de treball per elles mateixes. Un dels aprenentatges dels darrers anys en matèria laboral ha estat que les cooperatives són capaces de mantenir llocs de treball i crear-ne en un context de destrucció generalitzada d'ocupació.

Pèrdua de comerç de proximitat

El comerç de proximitat és un sector que està en retrocés en diversos districtes de la ciutat, en cada un d'ells per casuístiques particulars. Sant Martí no és aliè a aquestes dinàmiques i també acusa aquesta pèrdua, en alguns barris més que en d'altres. Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou són els barris amb menys presència de comerç en planta baixa, tot i que en aquest cas no podem afirmar que aquest comerç s'hagi perdut, sinó que mai hi ha estat. Provençals del Poblenou també és un dels tres barris amb menor presència de comerç en planta baixa. Amb tot, el Districte disposa d'un 4% menys de plantes baixes destinades a comerç respecte a la mitjana de la ciutat.

El petit comerç té un valor associat que cal posar en relleu. El valor social que aporta no és gens menyspreable ja que, per exemple, participa en la detecció de casos de persones grans soles amb el projecte Radars, dona suport als veïns i veïnes en cas de dificultat econòmica, participa al projecte Camins Escolars i genera identitat local, entre d'altres. Són actors cabdals dels territoris que contribueixen al benestar de les persones i és, precisament, aquest valor diferencial el que cal reconèixer i potenciar de cara a poder influir en les decisions de compra de les persones dels barris.

La competència de les grans superfícies i les dificultats econòmiques i administratives que pateixen els i les comerciants són factors que poden posar en risc la seva viabilitat i, per tant, calen formes de garantir-la. Aquestes no passen només per aconseguir que més persones facin les seves compres al comerç de barri, sinó també per cercar formes de reducció de costos estructurals dels comerços, millorar-ne la gestió i els equipaments, cercar el seu reforç a través de l'associació que els permeti dur a terme accions conjuntes tant de pressió i reivindicació com projectes compartits, entre altres accions.

La pèrdua del petit comerç porta aparellat encara un altre efecte pervers: la desertització. Si un petit comerç tanca i cap d'altre n'ocupa el seu lloc, es genera el procés anomenat desertització, que consisteix en botigues tancades, persianes abaixades i, per tant, una pèrdua de dinamisme als carrers. De forma paral·lela, es genera una degradació de l'espai públic, augmenta la sensació d'inseguretat i, en definitiva, l'espai públic es torna menys habitable per part de les persones. A més, com més desertitzada està una zona, més difícil és que s'hi instal·li un comerç nou. Per tant, el petit comerç és també un actor clau en el manteniment de l'espai públic i en afavorir que les persones puguin habitar carrers i places.

No hem de perdre de vista, a més, el paper del petit comerç com un actor generador d'ocupació. El manteniment del petit comerç també és un vessant de la lluita contra l'atur i per a la generació de llocs de treball de qualitat, arrelats al territori i que permeten desenvolupar una carrera i un ofici en trajectòries laborals estables. El petit comerç és un aliat de primer ordre en les estratègies d'experienciació laboral, de formació en el lloc de treball i en la facilitació de transicions entre formació i treball per a persones joves.

Desigualtats socioeconòmiques entre els barris

Malgrat que, a vegades, els límits administratius per barris poden portar a alguna distorsió en les dades atès que en alguna variable pot haver-hi dins un mateix barri contrastos que en la valoració global no es reflecteixen, Sant Martí és un districte amb força desigualtats internes, possiblement és dels districtes més polaritzats en termes de renda i nivell formatiu. A barris amb un nombre de població en situació de vulnerabilitat remarcables, s'hi afegeixen barris amb població de rendes altes, moltes d'aquestes persones nouvingudes de països amb un PIB elevat. Aquesta realitat dificulta la cohesió interna a nivell de Districte, sobretot quan les persones de rendes altes no participen en la mesura desitjable en les dinàmiques associatives i participatives dels seus barris ni del Districte.

En termes demogràfics, la presència de població estrangera és molt desigual: mentre que hi ha barris amb una proporció de residents d'origen estranger superior a la mitjana de la ciutat, com el Parc i la Llacuna del Poblenou, el Camp de l'Arpa del Clot i el Besòs i el Maresme, n'hi ha d'altres que se situen clarament per sota tant de la mitjana de ciutat com del Districte, com Sant Martí de Provençals i la Verneda i la Pau. Una altra disparitat rellevant és l'origen de les persones nouvingudes, que com s'ha comentat en la diagnosi, és bastant diferent per barris, i que pot marcar en gran mesura les necessitats socials i oportunitats de desenvolupament d'aquestes persones.

Seguint amb aspectes relacionats amb la demografia, s'observa també com la distribució per edats dels diversos barris presenta desigualtats notables: mentre que Sant Martí de Provençals, la Verneda i la Pau i el Camp de l'Arpa del Clot són els barris amb major proporció de població major de 65 anys, veiem com la Vila Olímpica del Poblenou i Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou no només són els barris amb menor proporció de majors de 65 anys, sinó que són els únics barris on aquest grup d'edat és menor que no pas ho és la població menor de 14 anys.

Aquestes desigualtats en termes demogràfics no són les úniques. Si observem les dades relatives a la renda familiar dels barris, les desigualtats segueixen essent molt evidents: novament, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i la Vila Olímpica del Poblenou són els barris amb major renda. Aquests dos barris tenen una renda familiar bruta disponible que supera en més del doble a la Verneda i la Pau, el Besòs i el Maresme, Sant Martí de Provençals i el Camp de l'Arpa del Clot.

Per acabar aquesta repassada de dades que posen de relleu la desigualtat dels barris que conformen el Districte, només farem referència a dades ja presentades en l'apartat de diagnosi.

En termes formatius aquesta desigualtat es manté elevada: la Vila Olímpica del Poblenou i Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou són els barris amb més població universitària, ja que més del 50% de la població té estudis en el primer cas i arriba al 40% en el segon. A l'altre extrem trobem els casos del Besòs i el Maresme i la Verneda i la Pau, barris on la població universitària no arriba al 15%.

Aquests indicadors no es poden deslligar dels de l'atur: el Besòs i el Maresme (10,6%), la Verneda i la Pau (9,8%) i Sant Martí de Provençals (9,4%) són els barris amb més atur (persones en situació d'atur sobre el total de població de 16 a 64 anys). En els casos de la Vila Olímpica del Poblenou i el Parc i la Llacuna del Poblenou, les dades d'atur són molt més baixes, amb un 6,4% i un 6,2% respectivament.

Un altre factor de desigualtat rau en la presència de places d'allotjament turístic: el Parc i la Llacuna del Poblenou, Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou i el Poblenou en concentren el 71% del total del Districte.

Com es pot veure, el Districte és divers amb barris amb una forta segregació per sota i d'altres per sobre. Allò que sabem és que els territoris segregats, ja sigui amb població de molta renda com amb població de baixa renda, presenten dinàmiques similars pel que fa a la manca de cohesió social interna i manca de dinamisme associatiu i comunitari. Els motius en cadascun dels dos casos són diversos però els efectes són similars. En termes de cohesió social i articulació d'una xarxa veïnal potent, la segregació –sigui quina sigui– no és desitjable. Per altra banda, és evident que les necessitats que presenten uns i altres barris són del tot diverses, cosa que obliga a pensar en polítiques de lògica de barri –o grups de barris– més que no pas actuacions de districte unificades.

Retorn socioeconòmic insuficient del sector turístic als barris del Districte

El districte de Sant Martí és un dels que pateix major pressió turística a la ciutat: mostra d'això és la dada que només el districte de Ciutat Vella en el seu conjunt supera el barri del Poblenou en rendibilitat diferenciada entre lloguer convencional i lloguer turístic, cosa que intensifica l'incentiu a aquest darrer en detriment del primer, i que contribueix al fet que el districte de Sant Martí sigui on més ha augmentat el preu del lloguer entre 2013 i 2016 de tota la ciutat.

Sant Martí disposa del 14,3% del total de les places turístiques de la ciutat i també alberga importants zones d'oci nocturn que destaquen per la presència de turistes. Aquesta darrera qüestió ha generat tensions significatives amb el veïnat pels inconvenients que genera. La presència de platges i front marítim també fan del Districte un dels que més població turística atrau malgrat no s'hi allotgi.

Davant aquesta situació, es percep una manca de relació entre la pressió turística que suporten alguns barris del Districte, el retorn socioeconòmic d'aquesta activitat i l'impacte positiu dels efectes generadors de riquesa del turisme. En les sessions de treball del Pla de Desenvolupament Econòmic es planteja la necessitat de distribuir més i millor els efectes generadors de riquesa del turisme en tots els barris, especialment aquells amb més vulnerabilitat, encara que no siguin on hi ha més repercussió turística. En aquest sentit, ja hi ha algunes iniciatives finançades per l'impost sobre estades en establiments turístics (IEET), que tenen per objectiu generar un major retorn i impacte socioeconòmic al territori, entre les quals destaca el treball en xarxa d'entitats d'inserció del Districte i l'associació Barcelona Forum District, que ha promogut la inserció laboral de persones en situació de vulnerabilitat en les persones sòcies membres d'aquesta entitat. El Pla aposta per treballar en aquest model de retorn socioeconòmic de l'activitat turística al territori.

02.3.2 Sectors o models econòmics que cal potenciar

El Pla contempla un desenvolupament diversificat per augmentar la resiliència del territori. Amb aquest objectiu s'han definit un seguit de sectors o models econòmics, seleccionats segons tres criteris:

- a) Necessitats detectades en la fase de diagnòstic i en les sessions de treball participades.
- b) Potencialitats del territori identificades.
- c) Possibilitats d'ocupació que ofereixen els propis sectors, així com dels col·lectius prioritaris d'actuació que es detallen en les línies estratègiques ocupacionals: persones en situació d'atur de llarga durada, persones majors de 45 anys amb baix nivell formatiu i joves, amb especial atenció de forma transversal a les dones en els tres col·lectius.

D'aquesta manera, es plantegen els següents sectors i models econòmics d'actuació prioritària:

- **Serveis d'atenció a les persones i serveis de cura:** el sector dels serveis a les persones és un dels sectors en què es preveu un creixement major en els propers anys. Davant la dificultat de cobrir totes les necessitats a través del sector públic, les estratègies de concertació obren la porta a la generació de llocs de treball. L'envelliment creixent de la població fa que les demandes de cura siguin majors. També hi ha més demanda de cura d'infants atesa la creixent dificultat de conciliació laboral. Per la seva banda, persones amb diversitat funcional i persones en situacions d'exclusió social també requereixen atencions relacionades amb les cures i l'acompanyament. No cal perdre de vista que no és només el previsible augment de la demanda allò que generarà majors oportunitats laborals en el sector, sinó també la necessària regulació dels serveis que actualment es presten a través de l'economia submergida i que caldrà buscar la manera de fer-los emergir sense generar un greuge a persones treballadores i receptores dels serveis.

La provisió d'aquests serveis requereix professionals capacitats que puguin oferir-los amb la màxima qualitat i que els puguin oferir des d'unes estructures empresarials on el valor sigui l'atenció a les persones i a les treballadores per sobre de la cerca del lucre.

- **Alimentació saludable i de proximitat:** l'alimentació i la seva qualitat és una preocupació que cada vegada té més part de la població. Les tendències actuals van en la línia d'entendre l'alimentació com una part molt important de la salut i, per tant, la seva qualitat i varietat permet impactar de forma notable en la salut.

A banda, els models productius agroalimentaris porten vinculats un seguit d'efectes col·laterals en termes ambientals i socials que fan que els productes de proximitat vagin guanyant terreny a mesura que la població pren consciència dels efectes del consum. A més, cal tenir present la realitat del malbaratament alimentari, que pot generar oportunitats per al reaprofitament i l'economia circular i, per tant, per a la generació de llocs de treball.

És interessant, doncs, poder generar iniciatives en aquest sentit perquè puguin donar resposta a les demandes socials creixents en termes alimentaris, tant pel que fa a la qualitat dels productes com a la seva traçabilitat. Certament, el districte de Sant Martí no pot desenvolupar una política agrícola i ramadera, però sí que pot tenir un paper destacat en aspectes com la transformació i aportació de valor a productes agroramaders, com també en la seva logística i distribució a la presència de diferents entitats amb recorregut en aquest àmbit, com la Fundació Futur.

- **Serveis vinculats a l'activitat turística:** l'activitat turística és important al Districte, i amb més força en certs barris. Una de les formes d'ampliar l'impacte socioeconòmic d'aquesta activitat sobre el Districte és procurar que les iniciatives de serveis vinculats a l'activitat turística siguin protagonitzades per persones dels barris del Districte i en condicions laborals dignes.
- **Innovació social digital, on s'inclou el moviment *maker*:** la manufactura digital entra de ple en allò que podríem anomenar l'economia directa, un nou paradigma productiu que es basa en les noves tecnologies flexibles, el coneixement obert i la interconnexió global. Aquest tipus d'iniciatives a mig camí entre la indústria i les empreses tecnològiques representen un sector emergent que està tornant a les ciutats activitat productiva.

La versatilitat i flexibilitat d'aquestes iniciatives fan que siguin útils i aptes per a un nombre molt variat d'iniciatives i permet explorar noves formes d'organització laboral.

La implantació d'aquest tipus d'empresa, combinada amb un canvi de patrons de consum, pot generar un augment d'iniciatives d'aquest tipus, que també tenen vincles importants amb l'economia verda i circular en obrir tot un ventall de possibilitats per a la reparació i l'autoconstrucció, sustentats sobre models de coneixement obert que permetin democratitzar cada cop més l'accés a aquest tipus de recurs.

- **Model de l'economia col·laborativa del procomú:** molt lligat amb el punt anterior. Aquest model, també conegut com a economia d'accés, és un dels sectors que més creixen. Les iniciatives que permeten accedir a l'ús de béns i serveis sense haver de ser-ne propietaris resulta interessant des de diversos punts de vista: per una banda, permet a molta més gent accedir a l'ús de certs recursos als quals no podrien fer-ho en un model de propietat; i, per altra banda, l'augment de la intensitat de l'ús de certs béns, així com que més persones en donin ús a un de sol, permet reduir de forma significativa els residus i el consum de béns i serveis.

Certament, alguns models empresarials autoanomenats d'economia col·laborativa es basen en models de propietat i lucre privat, però el model d'economia d'accés i economia col·laborativa també permet iniciatives de propietat col·lectiva de béns i serveis, com de models basats en el procomú i en la col·laboració de les persones que hi participen, maximitzant els impactes positius i distribuint molt millor els beneficis.

- **Economia verda:** el sector de l'economia verda es postula com un dels sectors emergents en les economies europees dels propers anys. Dins aquest ampli sector, s'ha assenyalat ja com una potencialitat el sector de la mobilitat sostenible, que s'identifica com un dels sectors que pot créixer en els propers anys a la ciutat, vinculat a un canvi en el model de mobilitat. També, l'economia circular pel que fa a la reparació, la reutilització i el disseny circular agafaran una rellevància important en el sector industrial. Aquest sector permet generar ocupació de valor afegit i intensiva en coneixement, ja que moltes de les tècniques i tecnologies emprades es poden relacionar amb les noves maquinàries d'impressió 3D, de tall làser, entre d'altres. Aquest sector econòmic possibilita la creació d'iniciatives d'emprenedoria col·lectiva o individual, ja que permet l'articulació d'iniciatives de diversa dimensió, des de les que tenen una demanda de recursos inicials baixa, fins a les que tenen una dimensió major. I des d'un punt de vista general aporta valor en termes de sostenibilitat ambiental pel que fa a la reducció de residus i l'allargament de la vida útil dels materials.

03. Línies estratègiques i mesures

03.1 OCUPACIÓ DE QUALITAT

El desenvolupament econòmic va directament vinculat al foment de l'ocupació i de la inserció laboral, entenent que aquesta ha de ser capaç de donar accés a una renda que permeti el desenvolupament autònom de les persones i les seves llars, però que també ha d'implicar millores a nivell relacional i comunitari i per tant parlem d'una ocupació de qualitat.

Sant Martí se situa com el districte de la ciutat amb major nombre de persones en situació d'atur i on viuen el 16% de les persones en situació d'atur de la ciutat, essent el quart districte en percentatge d'atur registrat. És doncs un dels districtes on la incidència de l'atur és major, amb diferències importants entre els barris.

Els perfils de persones en situació d'atur són molt diversos i requereixen abordatges diferencials, fet que es reflecteix en les mesures que es presenten a continuació, per això, algunes mesures s'adrecen al conjunt de persones desocupades, mentre que d'altres s'adrecen a perfils específics, per atendre'n la diversitat i especificitats, amb especial atenció en els barris més desafavorits del Districte.

El Pla de Desenvolupament Econòmic, com ja avançàvem en el capítol 02.3 *Visió de Futur* (vegeu pàgina 58), incidirà prioritàriament en els segments de població més intensament afectats per l'atur a Sant Martí: persones en situació d'atur de llarga durada, persones majors de 45 anys amb baix nivell formatiu i joves, amb especial atenció de forma transversal a les dones i a les persones amb discapacitat en els tres col·lectius.

Així mateix, es cercarà fomentar l'ocupació en sis sectors o models econòmics que es consideren estratègics i que disposen de perspectives de desenvolupament futur:

- Serveis d'atenció a les persones i serveis de cura
- Alimentació saludable i de proximitat
- Serveis vinculats a l'activitat turística
- Innovació social digital, on s'inclou el moviment *maker*
- Model de l'economia col·laborativa del procomú
- Economia verda i mobilitat sostenible

A nivell operatiu, aquest capítol es desenvoluparà mitjançant dues línies estratègiques: en primer lloc, una línia de treball per impulsar l'ocupació dels veïns i les veïnes en situació d'atur, i la segona línia de treball, per a la promoció i el foment del treball digne.

Línia estratègica 1

Impulsar l'ocupació dels veïns i les veïnes en situació d'atur

Les set mesures recollides en aquesta línia van adreçades a les persones residents al Districte que es troben en una situació de desocupació i que, per tant, han de fer un procés per tal de poder-se inserir o reinserir al mercat laboral. Els perfils de persones en situació d'atur són molt diversos i requereixen abordatges específics, fet que es reflecteix en les mesures que es presenten a continuació.

Mesures:

1.1 Apropar al territori els recursos ocupacionals de Barcelona Activa per tal que s'identifiquin com a recursos de Districte i arribin a perfils socioeconòmics de població que no en són usuaris habituals

El districte de Sant Martí disposa en el seu territori del principal equipament en l'àmbit de l'ocupació i l'orientació professional: el Centre per al Desenvolupament Professional Porta 22, centre de referència metropolitana on es poden trobar les eines necessàries per a l'orientació i la cerca de feina.

A més, el Districte també disposa d'altres recursos de caire ocupacional com el programa Làbora que té quatre punts d'atenció o els de Garantia Juvenil.

D'altra banda, el Districte també disposa al barri del Besòs i el Maresme del projecte Treball als barris, un punt d'atenció integral d'ocupació per a persones amb especials vulnerabilitats, que ofereix un ventall de mesures de millora de l'ocupabilitat en el marc d'una intervenció que s'adapta a les especificitats i necessitats de la persona mitjançant l'enfocament d'itinerari tutoritzat. En tot cas, aquest punt, que està ubicat al Centre Cívic Besòs, és exclusiu per als veïns i les veïnes d'aquest barri.

En una anàlisi detallada de la participació per part de residents al districte de Sant Martí del conjunt de programes i serveis ocupacionals de Barcelona Activa, observem que si bé el percentatge sobre el total dels 10 districtes de la ciutat durant el 2016 ha superat el 15%, de fet en alguns programes/serveis supera el 17% i arriba fins al 25% (veure taula corresponent en el capítol de diagnosi), si analitzem aquest ús a escala barris durant el 2017 amb relació a la taula del pes de l'atur registrat per barris d'aquest mateix capítol, podem dir:

- Dels tres barris que estan per sobre la mitjana d'atur del Districte, únicament el Besòs i el Maresme se situa en més del 18% de participació, fet que està directament vinculat a l'existència del projecte Treball als barris; en canvi la Verneda i la Pau amb un 9% i Sant Martí de Provençals amb un 10,1% se situen clarament per sota.
- Dels quatre barris que estan per sota de la mitjana d'atur de Districte però per sobre la mitjana de Barcelona, en dos casos el percentatge de participació és també clarament inferior al 15% al qual fèiem referència; Provençals del Poblenou amb un 8,4% i el Clot, amb un 12,3%.

Podem concloure doncs, que hi ha persones en situació d'atur residents en determinades zones del Districte que no utilitzen els recursos ocupacionals de Barcelona Activa en la mesura que seria desitjable, més tenint en compte la proximitat geogràfica dels equipaments principals. També per determinats perfils socioeconòmics hi ha una distància psicològica i emocional dels recursos de Barcelona Activa que cal escurçar i que està vinculada a variables diverses que poden anar des del llenguatge emprat, la dificultat d'entendre el web per inscriure's a una activitat o l'arquitectura dels espais.

En aquest context, aquesta mesura d'apropament tindria com a objectiu incrementar el nombre de residents d'aquests barris que participen en programes i serveis ocupacionals de Barcelona Activa.

Vincular els recursos ocupacionals de Barcelona Activa al Districte és un factor clau, que es planteja en dos vessants principalment:

- Desenvolupament d'una estratègia de col·laboració amb el nombrós i divers conjunt d'entitats, agents comunitaris i iniciatives del territori que treballen en l'àmbit de l'ocupació, de caràcter públic o privat, tant des de l'òptica que Barcelona Activa pugui ser un recurs més dins l'itinerari de les persones usuàries de les entitats, com que les entitats i Barcelona Activa es puguin derivar mútuament usuaris i usuàries. Aquesta estratègia és clau també per adaptar i generar accions i programes a mida per a col·lectius vulnerables ajustats a les necessitats de la població del Districte.
- Territorialitzant accions als barris per apropar-los físicament als barris amb majors necessitats dels recursos ocupacionals.

En aquesta línia proposem:

- Accions de difusió específica dels programes i recursos ocupacionals de Barcelona Activa, així com els d'altres agents de territori, cap a les entitats i empreses del territori, per tal de disposar d'informació actualitzada mitjançant la creació de canals de col·laboració, derivació i d'intermediació.
- Accions a barris o per col·lectius específics per acostar geogràficament la programació de sessions informatives i d'activitats de foment de l'ocupabilitat que donin resposta a les necessitats ocupacionals de veïns i veïnes detectades per les entitats.

1.2 Accions per al foment de l'ocupació juvenil de qualitat a Sant Martí

L'índex d'atur entre joves de menys de 29 anys és del 12,3% al Districte, una xifra que està molt a prop de la del conjunt de la ciutat. No obstant, cal fer una aproximació més acurada a la realitat per identificar possibles diferències entre barris, així com diferències en funció de nivells d'estudis.

El col·lectiu de joves i les persones majors de 45 anys és el col·lectiu que més pateix les dificultats d'inserció. En l'atur de la població jove es combinen unes situacions laborals caracteritzades per entrades i sortides constants del mercat de treball, sovint en condicions de treball precari, fet que impossibilita el desenvolupament de trajectòries laborals estables que permetin l'aprenentatge d'un ofici, d'una professió i l'adquisició d'experiència.

Aquestes problemàtiques laborals que presenta el col·lectiu de joves no són homogènies en totes les persones dels primers trams d'edat, sinó que es veuen agreujades quan es combinen amb altres factors com poden ser el nivell formatiu, la presència de problemàtica mental o altres situacions de vulnerabilitat. Cal doncs, treballar per tal d'abordar les necessitats dels i les joves atesos des d'una perspectiva global entenent que les problemàtiques laborals de les persones joves es relacionen amb altres àmbits de la vida i que tenen causes diverses.

En aquest sentit, disposem del *Pla per al Foment de l'Ocupació Juvenil de Qualitat 2016-2020* (PFOJQ), al qual ja hem fet referència anteriorment, que té com a missió promoure l'ocupació juvenil de 16 a 29 anys, mitjançant la reducció dels desequilibris territorials i les desigualtats de gènere existents, que cerca fomentar la capacitació professional i la millora competencial dels i les joves tot vetllant per unes condicions laborals dignes.

En el camp específic del foment de l'ocupació per a persones joves, el Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí, partint de diferents mesures del PFOJQ, es planteja per apropar els recursos ocupacionals adreçats a persones joves:

- Manteniment de programes d'inserció sociolaboral vinculats a la Garantia Juvenil i d'un punt de la Xarxa d'Impulsors. En aquest sentit, es treballarà en coordinació amb l'impulsor del programa de Garantia Juvenil referent al Districte, amb el Punt InfoJove de Sant Martí i amb els professionals que treballen amb el col·lectiu de joves del territori.
- Promoció de programes de segona oportunitat o integrals, específics per a joves amb baixa qualificació i amb caràcter prioritari, una major atenció a la diversitat i a la població jove amb especial situació de vulnerabilitat.
- Organització de jornades o fires d'ocupació juvenil per fomentar punts de trobada entre el jovent i la resta d'agents, serveis i/o empreses.
- Promoció de la contractació de persones joves que garanteixi l'establiment de criteris consensuats i aplicables en la fase d'atorgament i seguiment dels ajuts (vegeu mesures 26 i 39).

A més de les diferents accions d'ocupació juvenil esmentades, cal mantenir les que redueixen l'abandonament precoç del sistema educatiu com a mesura d'increment de l'ocupació, com les que es desenvolupen en el marc del projecte de Diversificació Curricular que es du a terme a nivell de Districte a 3r i 4t d'ESO, conjuntament amb el Consorci d'Educació. Amb l'objectiu de combatre l'abandonament, el fracàs i l'absentisme escolar, s'impulsen unes estades on l'alumnat té l'oportunitat d'entendre com funciona un entorn laboral concret, entorns i perfils professionals ben diversos, fet que contribueix a la seva motivació i a la seva orientació acadèmica professional que es realitza des dels centres de secundària.

Cal mencionar aquí també el Servei d'Orientació Pla Jove (SOPJ), que és un servei educatiu territorial que depèn del Consorci d'Educació de Barcelona, i el Pla d'Actuació del qual s'emmarca dins dels objectius prioritaris del Consorci d'Educació de Barcelona i el pla d'educació del Districte:

- a) Prevenció de l'abandonament escolar prematur.
- b) Vetllar per la continuïtat educativa dels i les joves per tal que assoleixin nivells més elevats de formació i qualificació professional. A Sant Martí, aquest servei està format per dues tècniques d'orientació i està ubicat dins del centre de formació d'adults CFA Montserrat Roig.

1.3 Nou dispositiu d'inserció sociolaboral per a persones joves amb problemàtiques de salut mental i/o patiment psicològic

Diversos estudis i dades de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) posen de manifest que la crisi econòmica ha generat un major malestar psicològic entre moltes persones motivat, entre altres factors, per la situació d'atur i precarietat del mercat laboral, fet que ha produït un empitjorament de les condicions de vida i salut de molts ciutadans.

Partint d'aquesta realitat i valorant com a marc de referència el PFOJQ (vegeu mesura 17) i el primer Pla de Salut Mental de la ciutat de Barcelona, s'ha posat en marxa aquest nou dispositiu a Sant Martí per oferir programes integrals de formació i ocupació per a joves amb problemàtiques de salut mental. Aquest dispositiu, juntament amb el de Ciutat Vella i el de Sant Andreu, són els tres únics a nivell de ciutat.

El nou servei s'adreça a joves entre 16 i 35 anys que pateixin algun trastorn de salut mental, prioritàriament residents al districte de Sant Martí. Ofereix itineraris personalitzats d'inserció que tinguin en compte les especificitats d'aquest col·lectiu. Aquest dispositiu, en marxa des del segon semestre de 2017 i ubicat al Centre Cívic del Besòs, permetrà incrementar el nivell d'ocupabilitat i de competències de les persones joves, el seu grau d'autonomia, seguretat personal i apoderament, a partir del seguiment d'un itinerari de projecte personal i professional que inclou tutories, orientació professional i formativa i estratègies de recerca de feina. Per garantir la seva inserció laboral, es farà una prospecció d'empreses i entitats de la ciutat per establir acords, també s'impulsaran acords amb centres especials de treball i es potenciarà la contractació d'aquest col·lectiu a través de la contractació pública social de l'Ajuntament de Barcelona.

Així mateix, el programa considera estratègic promocionar la responsabilitat social corporativa entre el teixit empresarial, lluitar contra l'estigma i estereotips que pateix el col·lectiu i garantir, en el cas de les persones contractades, un seguiment personalitzat de la inserció en el lloc de treball per tal d'assolir un major grau d'estabilitat i manteniment dels llocs de treball.

1.4 Projectes d'atenció integral i d'impuls per a l'ocupació

En barris amb especial vulnerabilitat, es requereixen actuacions de millora de l'ocupabilitat que contemplin un ventall de mesures que sigui el més adaptable possible a les característiques i necessitats de la seva població en situació d'atur. Al mateix temps, s'ha de contemplar la complementarietat des de la col·laboració i la coordinació entre el conjunt de recursos i programes ocupacionals que les diferents entitats, teixit empresarial i sector públic ofereixen al territori.

En aquesta línia, i a la vista dels recursos existents, el Pla contempla els següents objectius:

- Continuitat del dispositiu d'atenció integral d'ocupació del barri del Besòs i el Maresme, per donar resposta a les necessitats d'atenció dels veïns i les veïnes, garantint que les persones que realitzen l'atenció disposen de formació en gènere per tal de recollir i atendre les diferències en les situacions i necessitats d'ocupació d'homes i dones. Aquesta previsió pressuposa el manteniment d'aquest dispositiu vinculat a la continuïtat del programa Treball als barris, finançat pel Servei d'Ocupació de Catalunya.
- Continuitat del programa Làbora: el programa, implantat a Sant Martí entre altres districtes de la ciutat, posa a l'abast de les persones en risc d'exclusió social un mercat laboral reservat. Les entitats treballen així per fer l'encaix entre les persones usuàries derivades pels serveis socials i les ofertes facilitades per les empreses, oferint suport, formació i acompanyament en el procés d'inserció laboral. Al districte de Sant Martí es compta amb quatre punts Làbora; dos a la seu de la Creu Roja al carrer Joan d'Àustria i els altres dos a la seu de Formació i Treball al carrer Ramon Llull.
- En el marc del projecte Pla de Barris, i en concret als barris de la Verneda i la Pau i del Besòs i el Maresme, es desenvoluparan diverses actuacions de foment i millora de

l'ocupació i l'ocupabilitat en coordinació amb entitats del territori o amb les que tinguin projectes ocupacionals que impactin en aquests barris i que siguin complementàries a les existents. Una de les accions serà un dispositiu mòbil per apropar els recursos ocupacionals al barri de la Verneda i la Pau, que circularà i s'establirà en els punts de major aflluència de gent. L'objectiu és donar a conèixer els recursos ocupacionals disponibles a la ciutat, per una banda, i poder oferir la possibilitat de fer reunions individualitzades i sessions grupals amb els veïns i les veïnes que vulguin treballar en la seva ocupabilitat de manera més aprofundida, per l'altra.

- Donar suport, en el marc de la convocatòria de subvencions Impulsem el que fas, al finançament de projectes que, arrelats al territori, fomentin l'ocupació en barris del Districte i especialment amb col·lectius que presentin alguna vulnerabilitat i que per les seves especificitats poden tenir més dificultats per accedir a recursos ocupacionals més institucionalitzats.
- Portar al territori programes per a l'acompanyament a la recerca de feina, que inclouen formació en competències transversals, eines per a la recerca de feina i *coaching* grupal, que requereixen ancoratge territorial, com és el cas del programa Mentoring +40, del qual de març al juny de 2017 se n'ha dut a terme una edició amb 26 persones en situació d'atur participants i 10 mentors i mentores provinents d'entitats del teixit associatiu del Districte.

1.5 Accions de formació-capacitació ocupacional i professionalitzadora adreçades als veïns i les veïnes en situació d'atur

Les dades indiquen que la formació és un element cabdal per disposar d'una situació favorable de cara a la inserció al mercat de treball. Formació professional i capacitació laboral són elements imprescindibles, sobretot per als col·lectius de més baixa ocupabilitat. Millorar la formació i capacitació també ha de permetre a les persones en situació de precarietat augmentar el seu marge d'elecció vers les ofertes de treball existents i, per tant, millorar les seves condicions laborals. En aquest sentit, també es considera necessari vincular les accions de formació amb els recursos d'intermediació i les línies de subvencions a la contractació que puguin existir.

És en aquest context que es treballarà perquè el veïnat amplii les seves capacitats, preferentment en sectors professionals que el Pla identifica com a prioritaris, a través de les accions següents:

- Accions de formació-capacitació professionalitzadora o ocupacional per incrementar les competències tècniques/ocupacionals. Aquest tipus d'accions hauran d'establir vincles i col·laboracions amb l'oferta formativa de les Escoles d'Adults i la d'altres entitats ocupacionals, especialment en el cas dels perfils ocupacionals amb nivell formatiu més baix. En aquest tipus d'accions també es recolliran propostes del teixit econòmic del territori que tinguin opcions d'inserció. En les propostes vinculades al turisme, es treballarà per a la capacitació específica d'idiomes. Formació amb impacte comunitari: accions formatives que es duren a terme al territori, impulsades pel mateix teixit comunitari, amb l'objectiu de millorar l'ocupabilitat de les persones participants i que la seva activitat tingui un impacte en la comunitat en clau de retorn social. En aquest sentit, al Districte, el Pla haurà de ser especialment receptiu a les iniciatives que treballin per l'assoliment de competència lingüística com a mesura d'integració socioocupacional. Aquí s'inclouen les accions de formació professionalitzadora que es duen a terme des del dispositiu de Treball als barris al Besòs i el Maresme i les que s'estan o es duren a terme en el marc dels projectes de Pla de Barris.

- Formació en competències transversals, com ara autoconeixement, grau d'autonomia, assertivitat, motivació o resolució de conflictes entre d'altres.
- Accions de capacitació en tecnologies de la informació i la comunicació adreçades a totes les persones independentment de la seva situació laboral per contribuir a reduir la fractura digital al Districte: Sant Martí compta amb el Cibernàrium, centre de capacitació tecnològica per a professionals i empreses, a la primera planta de l'edifici MediaTIC; malgrat això, en alguns barris i/o perfils poblacionals, l'escletxa digital és especialment accentuada, la qual cosa afegeix una variable més de dificultat en termes d'ocupabilitat. Donada la manca d'espais de formació digital al territori, es continuarà amb l'antena que hi ha a la Biblioteca Camp de l'Arpa–Caterina Albert com a punt d'alfabetització digital al Districte, i es valora la possibilitat d'una nova antena.

1.6 Contractació de persones en situació d'atur mitjançant projectes integrals amb contractació o altres mesures d'experienciació laboral

Els projectes integrals amb contractació, fins ara anomenats plans d'ocupació, i en general, les mesures d'experienciació laboral són una política activa d'ocupació que pretén millorar l'ocupabilitat de les persones combinant accions de formació amb el desenvolupament de tasques i serveis d'interès per a la comunitat. En aquest sentit, el Districte ha augmentat en els darrers anys el nombre de places sol·licitades, fins a assolir el 2017 la gestió de 83 places de plans d'ocupació, i també ha participat en el projecte de contractació de 16 persones treballadores extracomunitàries en situació irregular provinents de la venda ambulants il·legal.

En el camp de les accions d'experienciació, el Pla promourà quatre objectius concrets:

- Mantenir l'alt nivell de participació anual en el nombre de places de projectes integrals amb contractació gestionats pel Districte i/o amb impacte al territori durant el temps de vigència del Pla.
- Flexibilitzar el temps de contractació, que passarà a contemplar la possibilitat de contractacions de sis, nou o 12 mesos.
- Adaptar la formació inclosa en el programa, que inclourà una part específicament vinculada a cada projecte.
- Fer seguiment i acompanyament de les persones participants en aquestes accions en finalitzar el temps de contractació, com a part del seu itinerari ocupacional.

S'explorà, en línia amb l'estratègia de gestió turística de Sant Martí, la possibilitat d'iniciar projectes susceptibles de rehabilitació d'elements arquitectònics de patrimoni industrial de titularitat pública a l'àmbit territorial de les zones industrials i d'activitat econòmica del Poblenou a través d'algun tipus de programa d'experienciació laboral que pugui assumir els tipus de rehabilitació que es requereixi.

Encara en el camp de les mesures d'experienciació laboral, també s'inclou la continuïtat del projecte de Cases d'Oficis, emmarcat dins del projecte Treball als barris, per a persones joves en situació d'atur menors de 25 anys residents en alguns dels barris de Treball als barris. El projecte té una durada de 12 mesos, dels quals els sis primers són de formació teòrico-pràctica, i els sis següents són d'experiència pràctica amb un contracte de formació. La Casa d'Oficis Barris Digitals

tenia ubicada el 2017 una de les seves especialitats, alfabetitzador/a digital, al districte de Sant Martí, en concret al Casal de Barri Besòs, i el 2018 s'hi ha ubicat una altra especialitat, animació de productes audiovisuals en tecnologies 2D i 3D, al nou Casal de Barri Ca l'Isidret.

En el marc del projecte B-MINCOME, una de les polítiques actives sociolaborals previstes és un programa de formació i ocupació en projectes d'interès col·lectiu per als membres en edat laboral i situació d'atur de les llars participants (als barris del Besòs i el Maresme i la Verneda i la Pau), que participaran en un programa d'ocupació de 12 mesos, amb una etapa prèvia de formació ocupacional de tres mesos i una de posterior d'un mes.

A més, en el marc de Pla de Barris, es presenta un nou programa innovador de formació i contractació durant 12 mesos, amb salari de ciutat, per a persones en situació de vulnerabilitat social i laboral residents en barris del Pla de Barris de la ciutat de Barcelona: Barri d'Oficis. El programa va dirigit a 105 persones dels 16 barris de Pla de Barris. El programa suposa la posada en marxa de set nous projectes que hauran de promoure els actius endògens de cada barri, impulsar els sectors econòmics tractors a cada barri i identificar activitats econòmiques innovadores i generadores d'ocupació sostenible. Els projectes s'executaran a quatre eixos de la ciutat: Eix Besòs, Eix Litoral i Eix Raval Sud i Gòtic Sud i Eix Muntanya, essent el primer en el qual s'ubiquen dos dels projectes que es desenvoluparan als barris del Besòs i el Maresme i la Verneda i la Pau.

1.7 Ajuts a la contractació per fomentar l'ocupació de qualitat

Les persones amb més dificultats d'accés al mercat laboral, ja sigui per col·lectiu o per lloc de residència, comptaran amb suport a la contractació a través d'ajuts a la contractació com el programa Barcelona Bona Feina, que està a disposició de les empreses que generin ocupació de qualitat. Es poden acollir a aquesta subvenció empreses que contractin persones en situació d'atur empadronades a la ciutat de Barcelona de certs col·lectius i/o que viuen a territoris d'actuació definits com a preferents que, en el cas de Sant Martí, són el Besòs i el Maresme i la Verneda i la Pau.

1.8 Dinamització de la Taula d'Ocupació del districte de Sant Martí

A nivell de Districte, hi ha una nombrosa xarxa de projectes i iniciatives de millora de l'ocupabilitat, tant des de l'àmbit públic com privat i també des del teixit social, econòmic i comunitari. El mes de març de 2017 es va constituir la Taula d'Ocupació de Sant Martí, com a espai operatiu de governança del Consell d'Economia Social i Comerç. La Taula es convoca de forma trimestral i es compon pels agents territorials lligats a l'àmbit de l'ocupació.

Es treballarà per tal que aquesta Taula esdevingui un espai d'intercanvi i coordinació de projectes ocupacionals i agents empresarials, amb l'objectiu de fomentar el coneixement entre les diferents iniciatives i necessitats que existeixen al territori, l'intercanvi d'experiències i metodologies amb les persones professionals implicades en els projectes, la complementarietat i la coordinació de les accions que es porten a terme al Districte. En aquest sentit, és voluntat de la Taula que a partir d'aquest coneixement i intercanvi es generin espais de col·laboració i coproducció de projectes comuns. En definitiva, és l'espai de governança del Pla pel que fa a les mesures ocupacionals.

⁷ http://aplicnotes.barcelonactiva.cat/aplic/subvencions/bonafeina/bonafeina.nsf/inicio?openform&utm_source=FACEBOOK&utm_medium=Social&utm_content=Page+Post+link&utm_campaign=Bona+feina+2017+-+Barcelona+Activa

Línia estratègica 2

Promoure treball digne

La crisi econòmica ha comportat destrucció d'ocupació i precarització del mercat de treball, amb contractes de menor durada, una reducció salarial i pèrdua de poder adquisitiu de les llars. Aquesta situació ha tingut efectes especialment marcats en col·lectius en situació de vulnerabilitat, com ara les dones, les persones majors de 45 anys, les persones amb discapacitat, les persones nouvingudes o els i les joves. En el cas concret de les dones, cal remarcar que la discriminació salarial que pateixen de forma estructural no ha patit cap retrocés i, per tant, s'han vist més penalitzades per la tendència general a la reducció salarial.

Cal abordar la precarietat laboral per millorar les condicions de vida de les persones i per lluitar per la defensa dels drets laborals, tot evitant-ne l'erosió a causa de les males pràctiques i el desconeixement que moltes persones treballadores tenen dels seus drets.

És important conèixer aquesta situació de precarietat des de la perspectiva de la població activa dels barris del Districte, de forma coordinada amb les estratègies que en aquesta mateixa línia s'estan fent a nivell de ciutat, per poder abordar-la mitjançant accions de sensibilització tant a persones que es troben en aquesta situació, com a empreses amb capacitat de contractació de personal.

En el desenvolupament de les tres mesures següents és fonamental la col·laboració dels agents socioeconòmics i comunitaris del districte de Sant Martí.

Mesures:

2.1 Radiografia de la precarietat laboral al districte de Sant Martí

Les polítiques actives d'ocupació han dirigit tradicionalment la seva mirada cap a la millora de l'ocupabilitat de les persones en situació d'atur. Tanmateix, aconseguir una feina en l'actualitat no significa necessàriament sortir d'una situació de vulnerabilitat social. Avui dia, segons diferents actors del territori que han participat en l'elaboració d'aquest Pla, un nombre destacable de veïns i veïnes del districte de Sant Martí treballen en condicions de precarietat laboral, en el marc d'una elevada temporalitat en la contractació i amb salaris insuficients per mantenir un nivell de vida digne.

Davant d'aquesta percepció cal impulsar un estudi que sigui una radiografia de cara a conèixer i tenir informació sobre les condicions laborals de les persones residents al Districte que treballen per compte d'altri o són autònoms/es dependents. Aquesta anàlisi de precarietat laboral haurà de recollir sectors i perfils professionals i naturalesa (temporalitat, salarial, horaris...) així com les conseqüències en la persona i el seu entorn familiar.

Així mateix, en aquesta fase també es recolliran les propostes d'operativització de la següent mesura pel que fa al disseny d'accions específiques per afavorir l'ocupació en condicions laborals dignes.

Adicionalment, i de forma coordinada amb el punt anterior, a partir dels estudis existents a nivell de ciutat i sobre alguns Districtes, es realitzarà un projecte d'investigació sobre la precarietat laboral i gènere als barris del Districte a partir de la coproducció amb espais de dones i de gènere. D'una banda, s'ampliarà el coneixement de la realitat de l'ocupació i els treballs des

d'una perspectiva de gènere. I, de l'altra, el projecte farà una recerca participada sobre els perfils professionals de les dones, les seves demandes d'ocupació i les seves estratègies amb relació als treballs. Aquest projecte es realitzarà durant el 2018 en el marc de l'*Estratègia contra la feminització de la pobresa i la precarietat* de l'Ajuntament de Barcelona (2016-2024)

2.2 Accions específiques per a persones en situació de precarietat laboral

Després de realitzar l'estudi, i un cop determinats els perfils i sectors professionals que amb més freqüència es troben en situacions de precarietat laboral i com es materialitza aquesta precarietat, caldrà desplegar accions concretes per afavorir la contractació laboral en condicions dignes.

El disseny d'aquestes actuacions es farà de forma consensuada amb organitzacions sindicals i entitats del territori i es tindran en compte les experiències existents al territori com a punts de palanca o de reforç. Es preveuen dos tipus d'accions:

- Accions o serveis d'atenció individual per informar i assessorar a persones treballadores que són objecte de situacions de precarietat laboral.
- Accions de sensibilització en format grupal per a la difusió de drets col·lectius o d'altres. De cara al desenvolupament d'aquesta mesura, es tindran en compte les experiències existents al territori com a punts de palanca o de reforç.

2.3 Promoure accions de divulgació i sensibilització envers el bon govern corporatiu en l'àmbit laboral

La promoció de la responsabilitat social entre el teixit empresarial del territori esdevé un element cabdal per avançar en la millora de l'impacte de les accions per a l'abordatge de la precarietat laboral que s'inclouen en aquesta línia estratègica. El paper de les empreses en la societat va més enllà de ser mers actors econòmics i cal, per tant, avançar en la conscienciació dels impactes socials i les externalitats que generen les seves decisions i accions.

En aquesta mesura és fonamental comptar amb el potencial associatiu del teixit socioeconòmic del territori: Barcelona Forum District (destacable per la inserció laboral de més de 300 persones del territori amb dificultats d'inserció), 22@network o Poblenou Urban District.

En aquest sentit, i dins de l'àmbit laboral, es proposa:

- Promoure accions de divulgació i sensibilització envers el bon govern corporatiu, especialment en els àmbits de la igualtat de gènere, la conciliació en els entorns laborals i les condicions laborals. Amb aquest objectiu, es farà arribar a les empreses informació sobre bones pràctiques en qüestions de contractació, qualitat del lloc de treball, conciliació, en definitiva, de treball digne, que hagin dut a terme altres empreses del mateix territori.

La resta d'àmbits d'actuació de la responsabilitat social corporativa estan recollits en la mesura 4.9, en el bloc de desenvolupament i economia de proximitat.

03.2 DESENVOLUPAMENT I ECONOMIA DE PROXIMITAT

El desenvolupament econòmic és necessari per a la generació de les condicions endògenes que permetin la generació d'oportunitats laborals en els territoris. Aquest desenvolupament s'impulsa des d'una òptica de sostenibilitat econòmica, social i ambiental tot reconeixent el paper que juguen els diversos agents econòmics en el territori. Així, s'impulsarà el comerç de proximitat en la mesura que els seus impactes van més enllà de la mera activitat econòmica, ja que és un agent social i comunitari important, és un actor que "fa barri", cohesiona els territoris i contribueix a alguns dels projectes inclusius que es duen a terme.

Així mateix, cal treballar per a la generació d'activitat econòmica nova, per donar resposta a les demandes i necessitats dels barris del Districte i la seva gent. Aquesta activitat ha de ser capaç de contribuir en positiu al desenvolupament econòmic però també social i ambiental dels barris i les seves persones. Molts dels efectes negatius que es pateixen en termes socials tenen a veure amb un desenvolupament econòmic que no sap traslladar a les persones i les seves condicions de vida la millora dels resultats. Aquest desenvolupament sostenible també se centrarà en els actius i potencials del Districte, com és la innovació digital i, especialment, aquella centrada en la millora de les condicions de vida de les persones. El camp digital té molt de recorregut i el Districte es troba en una bona situació per aprofitar els importants actius que té en aquest àmbit.

Aquest PDE, doncs, impulsarà l'economia existent i, en concret, el comerç de proximitat com un eix bàsic d'un desenvolupament econòmic sostenible. De la mateixa manera, els esforços se centraran en la generació d'activitat econòmica de qualitat i que impacti en els territoris i les seves persones.

Línia estratègica 3

Promoure el comerç de proximitat

Sant Martí compta amb un teixit comercial ben articulat, amb la presència de diverses associacions i eixos de comerciants, en concret quatre associacions i tres eixos. És rellevant i un element que cal potenciar la importància del comerç de proximitat en la dinamització econòmica del territori, així com també el seu rol de dinamització social i generació d'identitat. No es pot perdre de vista, però, que el Districte és molt gran i divers, cosa que es reflecteix també en la realitat del comerç: aquest és igualment divers i obliga al PDE a adaptar-se a aquesta realitat tot incorporant elements de territorialització a nivell de barri de les accions de promoció del comerç.

A l'hora d'abordar aquest apartat, cal tenir present que el Pla estratègic de comerç del districte de Sant Martí 2014-2019 ja vertebrava una sèrie d'actuacions per tal de reforçar l'activitat econòmica d'aquest sector i els seus efectes en la cohesió dels barris, que el PDE fa seves i inclou en el seu si. Aquest Pla planteja mesures relacionades amb l'enfortiment de la visibilitat del comerç de proximitat, el suport a l'associacionisme comercial, el reforç dels vincles entre comerç i teixit associatiu, la millora de la competitivitat i l'emprenedoria, la generació de sinergies amb altres sectors i la millora de l'atractiu de les zones comercials, a partir d'accions vinculades a la neteja, l'enllumenat o el verd urbà.

Mesures:

3.1 Enfortir la visibilitat del comerç

El comerç de proximitat es veu afectat per diferents dinàmiques, com la crisi econòmica, la concentració comercial en grans superfícies, el creixement del comerç *online* o els canvis en els patrons de consum dels veïns i les veïnes. Dinàmiques profundes amb un alt impacte que

requereixen ser contrarestades visibilitzant els avantatges que té per al territori disposar d'un comerç de proximitat viu i dinàmic. Amb aquesta finalitat, es duran a terme campanyes de diversa tipologia que miraran de fer més visible el teixit comercial del Districte, tant de cara a la demanda interna (els seus veïns i veïnes) com a l'externa. La finalitat és maximitzar el retorn de les accions que es fan de dinamització i promoció, per tal de fer més efectiva la seva capacitat d'atraure nova clientela i, en definitiva, retornar al comerç de proximitat un rol de centralitat en les opcions de compra de les persones que viuen al barri.

El Pla es planteja continuar i reforçar algunes accions que ja es duen a terme (com el suport a les mostres de comerç de barri), i també dissenyar-ne de noves en col·laboració amb el teixit comercial en la línia de millorar les eines i accions de comunicació, divulgació i promoció del comerç de barri; identificació i preservació dels comerços emblemàtics del Districte (en línia amb l'estratègia de turisme de Districte); impulsar accions de dinamització que arribin al públic; l'ús de noves tecnologies i potenciar accions de promoció conjunta entre les associacions i els eixos comercials.

3.2 Afavorir l'associacionisme comercial

L'associacionisme i la fortalesa de les entitats del món del comerç esdevé un aspecte molt important per afavorir la competitivitat. Per fer-ho és necessari treballar en la professionalització de les associacions i eixos, articular una proposta de valor atractiva per als i les comerciants, assegurar la massa crítica necessària per a la sostenibilitat econòmica i promoure la dimensió suficient per garantir la seva capacitat d'autofinçar-se mitjançant noves dinàmiques de col·laboració i sinergies entre les associacions existents.

En aquesta direcció, l'Associació de Concessionaris del Mercat Municipal del Besòs, l'Associació de Comerciants Xavier Nogués i l'Associació de Comerciants del 019 aproven el maig de 2017 el Pla de Dinamització del Comerç de Proximitat del Besòs i el Maresme que preveu, entre altres mesures, la possibilitat d'integració associativa.

Les actuacions per impulsar l'associacionisme comercial són:

- Promoure el programa de formació per a entitats de comerç, per professionalitzar la gestió i impulsar la transformació digital de les entitats de comerç associat del Districte.
- Impulsar la relació entre mercats i comerç de proximitat de l'entorn per facilitar el reforç mutu i la generació de sinergies entre si.
- Desenvolupar accions per incorporar comerciants d'origen divers a les associacions per tal que integrin la pluralitat del sector. En aquest sentit, destaca la borsa d'hores a disposició dels districtes per a la disposició d'intèrprets/es per millorar la relació amb el comerç d'origen divers.
- Facilitar informació de les associacions de comerciants del territori a les empreses i professionals autònoms que obtenen llicències d'obertura de nous comerços per promoure que s'integrin a les dinàmiques associatives.
- Continuar treballant en la promoció de la col·laboració, l'intercanvi d'experiències i recursos entre associacions i eixos comercials per a l'optimització de recursos.
- Facilitar i difondre els serveis i programes adreçats al comerç mitjançant la difusió del catàleg de serveis i programes per al comerç.

3.3 Millora de la competitivitat i l'emprenedoria

Millorar la competitivitat passa per afavorir la capacitat dels i de les comerciants per donar resposta a les noves demandes de la persona consumidora, la qual cosa implica facilitar el coneixement en eines de gestió i administració, així com potenciar la formació en TIC, garantint la presència activa dels comerços a les xarxes.

Paral·lelament, també es planteja el desenvolupament d'accions amb la finalitat d'atreure noves persones emprenedores al Districte en l'àmbit comercial per donar resposta a necessitats o demandes no cobertes i enfortir el teixit econòmic del territori.

A un nivell més concret, algunes actuacions que ja s'estan desplegant o que es desplegaran amb relació a aquesta mesura són:

- El programa Obert al Futur, que té per objecte millorar les competències professionals dels i les comerciants i dotar-los d'eines per a la transformació digital, planteja una formació específica al districte de Sant Martí, acostant accions als barris sempre que hi hagi una massa crítica de comerços que hi estigui interessada.
- Programes per dinamitzar la presència del comerç a Internet i a les xarxes socials.
- Difusió del servei de transmissió empresarial per afavorir la continuïtat de comerços de proximitat quan un/a comerciant vol tancar el seu negoci per jubilació o altres motius.
- Difusió dels Serveis i Programes adreçats al comerç mitjançant la difusió del catàleg de serveis i programes per al Comerç.

A banda, es plantegen accions de nova creació com:

- Assessorament individualitzat a comerços, per tal de facilitar al màxim la posada en marxa de millores realitzant intervencions a l'interior dels establiments.
- Accions de millora individual de locals comercials a nivell d'eficiència energètica, de supressió de barreres arquitectòniques i millora de la imatge exterior dels comerços.
- Accions de foment de l'estalvi de costos i la cooperació empresarial, com la compra col·lectiva de productes, serveis o subministres entre comerços i serveis de proximitat.
- Anàlisi d'oferta i demanda que permeti conèixer la sostenibilitat comercial d'alguns barris de Districte, a partir de la identificació de pautes de consum i el seu creuament amb l'oferta disponible i també analitzar la idoneïtat de la instal·lació d'activitats econòmiques, a banda de les de naturalesa comercial. Aquestes anàlisis es vincularan amb la mesura d'impuls d'eines per a l'activació de locals buits.
- Nova línia de subvencions adreçades a la transformació digital del comerç i de les associacions de comerciants.

3.4 Potenciar sinergies amb altres sectors

El foment de relació i enxarxament del comerç amb la diversitat d'actors econòmics presents en el territori permet multiplicar potencialitats i recursos a tots els implicats, essent els comerciants un col·lectiu clarament beneficiat.

Amb l'objectiu d'incentivar la vinculació entre el comerç i altres activitats econòmiques del Districte, incrementar la despesa i les oportunitats creuades existents, s'impulsaran espais de relació i accions per promoure oportunitats de col·laboració fonamentalment amb els següents entorns:

- Serveis vinculats a l'activitat turística per acostar l'oferta comercial de l'entorn geogràfic de l'esmentada activitat o fins i tot en el si d'aquesta activitat.
- Restauració, un binomi que afavoreix el coneixement mutu.
- Cultura i educació, que fan transitar una àmplia comunitat per diferents barris de la ciutat.
- Polígon industrial de la zona de la Verneda, que acull un notable nombre de persones que s'hi vinculen i que poden tenir necessitats comercials.
- Zones industrials i d'activitat econòmica del Poblenou, vinculades al Pla urbanístic de 22@, que igual que en el cas anterior, mou un nombre important de persones.

En aquest vessant més empresarial, aquesta relació entre comerciants i actors econòmics es pot vehicular a través de les polítiques de responsabilitat social corporativa de les empreses del Districte per tal que es generin oportunitats per a béns i recursos al teixit comercial del Districte.

3.5 Integrar hàbitat urbà i comerç

L'objectiu d'aquesta mesura és impulsar els projectes de millora permanent de l'espai urbà i compatibilitzar els usos i interessos econòmics amb els de les persones residents, especialment en un Districte amb un comerç molt vinculat i arrelat als i les residents del mateix barri. Es planteja afavorir la connexió de les diferents zones comercials del Districte, ja que l'aïllament de les àrees comercials crea un discontinu urbà que fa perdre atractivitat i desincentiva la generació d'una àrea òptima per ser visitada i passejada.

Així mateix, els mercats són una part molt important del comerç del Districte, són espais no només de compra de productes, sinó també on es pot trobar el cor dels barris. Per aquest motiu, són importants les actuacions en els mercats municipals i la millora dels entorns, com la intervenció prevista al mercat del Besòs. Promoure i coordinar entre tots els comerços afectats la canalització i priorització d'accions que puguin contribuir a minimitzar els efectes de les obres de llarga durada i dels efectes per ampliacions de centres comercials. En aquest sentit, a Sant Martí es preveuen intervencions de millora de l'espai urbà, amb afectació positiva al comerç de proximitat, com és el cas de la remodelació del carrer Pere IV o el de la intersecció del carrer Rogent amb la Meridiana.

3.6 Posar en valor la contribució del comerç en la cohesió territorial i social

Aquesta mesura està encaminada a posar en valor la contribució del comerç en aquells aspectes que van més enllà de la seva activitat econòmica, és a dir, que valoren la seva funció territorial i social, especialment en un Districte amb una clara orientació dirigida a les persones que viuen al mateix barri. Algunes accions d'aquest Pla són:

- Camins escolars, programa adreçat a l'alumnat de les escoles del Districte, que potencia l'autonomia dels i de les infants, en què el comerç de proximitat està implicat directament.

- Projecte Radars, que promou la col·laboració del comerç en les dinàmiques socials i comunitàries dels barris i especialment en l'atenció a les persones grans que viuen soles.
- Projecte de diversificació curricular, per motivar a les persones joves a no abandonar els estudis.
- Comerç i escoles, programa per donar a conèixer l'ofici de comerciant, apropant el comerç a l'alumnat i educant en el consum responsable. Implicació del comerç de proximitat en els cicles festius dels barris i les seves entitats.
- Generar uns distintius per als comerços que posin en relleu el seu posicionament a favor de la lluita contra la violència de gènere o el racisme, com a mostra del seu compromís social.
- Projectes de sensibilització sobre la incorporació de la perspectiva de gènere en els usos comercials de l'espai públic.
- Participació en projectes de sensibilització amb el medi ambient i la gestió de residus.
- Promoció de la moneda ciutadana per a la promoció del comerç local de proximitat, en el marc del programa B-MINCOME, de lluita contra la pobresa i la desigualtat. Aquest és un programa pilot iniciat el setembre de 2017 i que té una durada de 2 anys, que es du a terme a la zona de l'Eix Besòs, i incorpora els barris de la Verneda i la Pau i Besòs i el Maresme. A partir del segon trimestre de 2018, fins al 25% de l'ajut econòmic que s'atorga a les persones participants en el projecte es pagarà en moneda ciutadana mitjançant una transferència electrònica perquè es gastin en la xarxa de comerços i altres operadors econòmics que admetin el cobrament en aquesta moneda.
- Potenciar els mercats del Districte i els seus espais disponibles, com a punts de difusió i de desenvolupament d'activitats de caire socioeconòmic que permetin crear sinergies entre comerciants i els diferents moviments socioeconòmics del territori; un exemple és la disponibilitat d'ús de la planta superior del Mercat del Besòs per a activitats del teixit social i comunitari.

3.7 Dinamització de la Taula de Comerç del districte de Sant Martí

El mes de març de 2017 es va constituir la Taula de Comerç de Sant Martí com a espai operatiu de governança del Consell d'Economia Social i Comerç. Aquesta es compon pels agents territorials lligats a l'àmbit del comerç i es convoca de forma trimestral. Es treballarà per tal que aquesta taula esdevingui l'espai on es puguin generar i articular projectes conjunts així com fomentar la coneixença entre entitats i serveis que ja en són membres a fi d'explorar possibles sinergies i/o complementaritats.

Línia estratègica 4

Promoure activitat econòmica sostenible i de qualitat

Un dels principals objectius d'un Pla de Desenvolupament Econòmic és, naturalment, la promoció econòmica. Ara bé, no podem centrar aquesta promoció simplement en un aspecte quantitatiu, sinó que l'aposta és la promoció d'una economia que sigui sostenible en termes ecològics, socials i econòmics. Aquesta és l'única manera de fer promoció econòmica des de la proximitat, afavorint que

els impactes d'aquesta promoció es distribueixin entre la població de territori i que sigui sostenible –en el sentit que sigui sostinguda en el temps, a més de la sostenibilitat ambiental i social–.

Aquest Pla cercarà dur a terme aquesta promoció econòmica sostenible a partir de diverses eines: l'impuls de la responsabilitat social de les empreses del Districte com una forma de corresponsabilització, l'activació de locals buits per tal de dotar d'espais a iniciatives emergents i evitar la desertització o donar suport a projectes sostenibles via finançament municipal, entre altres iniciatives que es detallen tot seguit.

Mesures:

4.1 Explorar pols econòmics que té el territori per crear activació econòmica

Una de les potencialitats tangibles del territori és la presència d'actors molt diversos que des de diferents perspectives tenen una potencialitat econòmica que cal explorar, ja no de forma individualitzada sinó també des de la mirada de la col·laboració i la generació de sinergies entre ells.

Les accions d'exploració es plantejaran en la línia de:

- Explorar la possibilitat de desenvolupar projectes que promoguin la creació de serveis de proximitat adreçats a les persones treballadores del 22@ o dels polígons industrials del Districte a partir de l'inventari d'empreses i serveis existents adreçats al consum i la identificació de necessitats no satisfetes, en línia amb l'estratègia de turisme de Sant Martí.
- Explorar la possibilitat d'acostar accions d'acompanyament per a la professionalització i la millora de la competitivitat a les empreses i professionals de l'àmbit de l'art i la creativitat, que al districte de Sant Martí, i amb més força als barris històrics del Poblenou, tenen una presència molt notable.
- Reforçar el vincle amb les universitats i la transmissió de coneixement. El Districte disposa de nombroses universitats i centres de formació superior amb els quals es poden teixir aliances estratègiques, que impactin en la generació d'ocupació així com en el fet que el teixit socioeconòmic aprofiti el coneixement que es genera en la recerca.
- Impulsar la democratització de la tecnologia, l'economia circular i col·laborativa realitzant accions de suport als projectes d'innovació social digital, inclòs el moviment *maker* present al Districte: la seva capacitat d'innovació en productes, processos, serveis i l'interès en la innovació social i la voluntat del sector en fer de la ciutat un referent internacional de la indústria 4.0 i del moviment *maker*, fan d'aquest un actor que pot tenir un rol rellevant en la promoció i activació econòmica del Districte.

Entre les línies de treball que proposen aquests actors, trobem la promoció de l'economia verda i accions encaminades a promoure la mobilitat sostenible, l'alimentació sostenible i local, la reutilització del material de rebuig, la producció local i l'autosuficiència energètica, entre d'altres.

- Apropar les activitats nàutiques a la ciutadania de Barcelona. La façana marítima de la qual disposa el Districte permet que es desenvolupin diverses activitats relacionades amb el mar i l'oci aquàtic. En l'actual fase de redefinició es pot plantejar un major vincle amb el territori, una major mirada social –en activitat i generació d'ocupació– i més sostenibilitat.

- Aprofitar les eines de política de sòl de les quals disposa l'Ajuntament per fomentar que en els espais no edificats del 22@ s'hi instal·lin empreses amb compromís ecosocial manifest.
- Plantejar la possibilitat d'establiment d'acords amb espais privats de cotreball ja existents al Districte, a partir dels resultats d'un mapatge de ciutat que s'està duent a terme en el marc del projecte europeu Coworkmed.

4.2 Foment de projectes d'impuls socioeconòmic del districte de Sant Martí mitjançant instruments de finançament municipal

Molts projectes socioempresarials estan mancats per un dels factors de producció principals, el capital. Això genera que la capacitat d'emprendre tingui un vincle estret amb la capacitat econòmica de la persona que emprèn, més que no pas amb el talent o les bones idees.

Per minimitzar aquest factor i vetllar perquè hi hagi el màxim d'igualtat d'oportunitats, es duran a terme accions per impulsar la creació de projectes en el territori donant suport a diversos aspectes però, sobretot, al finançament. Els instruments previstos són:

- Edicions anuals de la convocatòria de subvencions per a l'impuls socioeconòmic del territori, Impulsem el que fas. Es preveu que la convocatòria de 2018 inclogui dues noves modalitats, una de turisme responsable i una d'instal·lació d'activitat econòmica en plantes baixes buides.
- Revisió de l'actual programa de microcrèdits de la Franja Besòs, per tal de dissenyar i executar un itinerari específic i un acompanyament tècnic als projectes que fomentin l'emprenedoria i impulsin la creació i manteniment de l'ocupació.
- Impuls del *matchfunding* a través del programa Conjuntament, un instrument de finançament col·lectiu en el qual és l'Administració pública la que iguala les aportacions econòmiques obtingudes de la comunitat, fins a un màxim prefixat.

4.3 Dinamització del projecte de nous usos de l'equipament municipal de Palo Alto

L'Ajuntament de Barcelona ha presentat el projecte i els criteris generals per a l'adjudicació de la nova concessió de l'equipament municipal Palo Alto, situat al barri de Diagonal Mar i el Front Marítim del Poblenou. L'objectiu és el manteniment del complex com a referent del món cultural, creatiu i del disseny, amb la incorporació de nous usos que permetin l'obertura a nous actors i a la ciutadania. El projecte presentat el desembre de 2017 per l'Ajuntament, que s'adjudicarà a un nou concessionari mitjançant un concurs públic durant el primer trimestre de 2018, estableix quatre usos diferents de l'espai de Palo Alto:

- Espai per a residències de professionals artístics i culturals.
- Viver d'empreses per a nous projectes en l'àmbit del disseny i la cultura.
- Espais de treball per a entitats i associacions culturals del Districte.
- Espai per a serveis auxiliars i de gestió.

Una darrera part del complex, que resta fora de la concessió, es destinarà a un projecte de casa-taller, liderat per Drets Socials.

4.4 Assessorament tècnic a projectes comunitaris i d'entitats del territori sobre ocupació i desenvolupament local, existents o emergents

Com ja s'ha comentat prèviament, el finançament és un component essencial per posar en funcionament projectes comunitaris i d'entitats del territori, però per a la seva viabilitat i sostenibilitat, també ho és disposar d'un recolzament tècnic potent que contribueixi a fer-los créixer, consolidar-los o assessorar-los de cara a la seva reorientació. Molts cops, la dedicació i passió per l'activitat associativa i comunitària no va acompanyada dels coneixements tècnics suficients per relacionar-se amb l'Administració pública amb els codis que aquesta empra i reclama. Cal, doncs, reforçar el vessant tècnic per augmentar les possibilitats d'acció d'aquest tipus de projectes.

En aquesta línia l'equip tècnic de Sant Martí oferirà assistència tècnica a projectes de:

- Base comunitària i d'entitats del territori sobre ocupació i desenvolupament local, existents o emergents, que podrà anar des del suport en el disseny de projectes a l'assistència per a la millora de la gestió interna o la planificació estratègica.
- Base empresarial o socioempresarial liderats per persones residents a Sant Martí, o bé que tinguin un impacte positiu en el desenvolupament dels seus barris: projectes per a la creació de comerços, serveis de proximitat, Economia Social i Solidària o altres tipus d'activitat econòmica.

Així mateix, s'estudiarà la possibilitat d'un projecte que creï l'entorn físic necessari perquè persones emprenedores i petites empreses arrelin i creixin al barri de la Verneda i la Pau.

4.5 Impuls d'accions d'informació i sensibilització sobre finançament alternatiu

Les dificultats perquè el crèdit bancari flueixi cap a les iniciatives econòmiques emprenedores o consolidades generen noves demandes als territoris de nombrosos i diversos col·lectius, que reclamen poder accedir a noves vies de finançament de la seva activitat.

Per difondre l'existència d'aquests nous instruments de finançament, es dissenyaran accions de divulgació que tinguin com a objectiu explicar aquesta oferta a actors socioeconòmics del territori: comerços i serveis de proximitat, microempreses o PIMES, persones emprenedores, associacions sense ànim de lucre, col·lectius d'entorns comunitaris i entitats de l'economia social.

Els mesos de maig i juny de 2017 s'han dut a terme al districte de Sant Martí accions informatives per oferir una mirada global als instruments de finançament alternatiu i enfocar amb més profunditat dos instruments clau: el finançament col·lectiu o *crowdfunding* i els serveis financers, ètics i socials.

4.6 Creació d'eines per a l'activació de locals buits i contra la desertificació comercial

L'existència de locals buits al territori genera un seguit d'impactes negatius que afecten tant a la dinamització econòmica com a la percepció que tenen els mateixos veïns i veïnes del seu entorn. Aquesta situació augmenta la degradació de l'espai públic, la sensació d'inseguretat de la ciutadania, i, per tant, l'efecte dominó culmina amb la desaparició de més comerços a la zona. Per contra, revitalitzar una zona comercial genera dinàmiques positives que reverteixen les anteriorment descrites.

Per aquest motiu:

- S'impulsaran programes i/o línies de finançament per afavorir la instal·lació de nova activitat econòmica, preferentment sostenible a nivell ecosocial, en establiments comercials en planta baixa, tant de propietat privada com pública, explorant formes per facilitar l'accés als lloguers de planta baixa que complementin l'oferta existent.
- Es treballarà per disminuir el percentatge de locals buits sobre el total d'establiments en planta baixa.
- També, i sempre que sigui possible, es lligarà la instal·lació de nova activitat econòmica al cobriment de mancances de l'oferta de béns o serveis als barris, sectors estratègics o de formes d'Economia Social i Solidària.

Els escenaris en què es podria facilitar la instal·lació d'activitats econòmiques lligades a potencialitats, dinàmiques que cal revertir i/o necessitats no satisfetes al Districte podrien ser, per exemple, els dirigits a les persones titulades en els centres universitaris del Districte o bé a les persones que queden expulsades per l'augment dels preus de lloguer o compravenda. Una opció geogràfica que cal valorar per aquest programa seria la zona del 22@, així com la de Via Trajana.

4.7 Acostar al territori els recursos i serveis de suport a l'emprenedoria i l'empresa de Barcelona Activa per tal que s'identifiquin com a recursos de Districte i arribin a perfils socioeconòmics de població que no és usuària habitual

El districte de Sant Martí compta en el seu territori amb els principals equipaments de Barcelona Activa que ofereixen suport i acompanyament a les persones emprenedores i les empreses de la ciutat:

- Centre per a la Iniciativa Emprenedora Glòries.
- Incubadores: empreses innovadores de nova creació (Incubadora Glòries), noves empreses de l'entorn d'entitats públic-privades (Incubadora Almogàvers) i empreses d'alt impacte tecnològic (Incubadora MediaTIC).
- Oficina d'Atenció a les Empreses.
- Cibernàrium, centre de capacitació tecnològica per a professionals i empreses.

Com ja s'ha comentat, una de les estratègies significatives que ha emprès Barcelona Activa en l'actual mandat és la territorialització dels serveis perquè arribin a tots els territoris de la ciutat. La centralització dels serveis, en termes generals, pot generar que un nombre important de persones usuàries no hi accedeixin atesa la distància física, però també la comunicativa i cultural. La diversitat interna que presenten els barris del Districte també comporta apropaments diferents a les persones i les seves necessitats. Per això es dissenyaran:

- Accions comunicatives específiques que cerquin transmetre els serveis i programes més interessants i adients per a l'entramat empresarial del territori (sigui per eix geogràfic o per eix sectorial, de forma coordinada amb el teixit empresarial articulat).
- Accions de difusió específica dels programes i recursos cap a les entitats i empreses del territori com una manera de donar suport a la supervivència empresarial i poder adaptar l'oferta de serveis a les entitats del territori.

4.8 Mesura de suport i dinamització a les empreses del polígon industrial de Sant Martí

El districte de Sant Martí compta també amb una notable presència d'activitat del sector secundari, que es localitza en els polígons de Verneda i Montsolís, i que formen part dels polígons de l'Eix Besòs (juntament amb Bon Pastor i Baró de Viver), un dels espais d'oportunitats industrials més important de la ciutat. S'inclouen en aquesta mesura accions de dinamització industrial, compartides amb els polígons del Besòs situats al districte de Sant Andreu, com:

- Incorporació d'una figura de dinamització industrial.
- Cartera de serveis i programes adaptats per a empreses dels polígons.
- Programes d'economia verda i circular.
- Enfortiment de la cooperació empresarial.
- Dinamització de naus buides.
- Promoció de la incorporació de dones a les empreses dels polígons.

4.9 Impuls de la responsabilitat social corporativa al districte de Sant Martí

La promoció de la responsabilitat social entre el teixit empresarial del territori esdevé un element cabdal per avançar en la millora de l'impacte ambiental i social dels seus agents. El seu paper en la societat va més enllà de ser mers actors econòmics i cal avançar en la conscienciació dels impactes socials i les externalitats que generen les decisions i accions empresarials.

En aquesta mesura és fonamental comptar amb el potencial associatiu del teixit socioeconòmic del territori: Barcelona Forum District (destacable per la inserció laboral de més de 300 persones del territori amb dificultats d'inserció), 22@network o Poblenou Urban District.

En aquest sentit es proposa:

- Intensificar el suport i visibilització de bones pràctiques i iniciatives empresarials de responsabilitat social al territori. En línia amb això, es valorarà la possibilitat de fer un mapatge de les empreses que desenvolupen una política de RSC, observant quines d'elles tenen l'àmbit de barri i/o Districte com a territori d'atenció. A aquest efecte, es coordinaran esforços amb el treball que ja està desenvolupant la Comissió de RSC de l'associació empresarial 22@network.
- Plantejar a les entitats empresarials del Districte una edició del nou programa Empreses Responsables de Barcelona, que s'iniciarà el 2018 des de la Direcció de Serveis a les Empreses, de Barcelona Activa.
- Treballar a favor de la creació de sinergies entre les empreses del territori i les entitats d'Economia Social i Solidària del Districte per tal de poder generar dinàmiques de col·laboració i acords de participació.

Les accions que focalitzen la responsabilitat social corporativa en l'àmbit laboral estan recollides en la mesura 2.3, en el bloc d'ocupació de qualitat.

Línia estratègica 5

Promoure la innovació i inclusió social digital

La presència important d'iniciatives econòmiques basades en noves tecnologies, recolzades en plataformes de procomú i codi obert i que es basen en noves formes d'organització laboral o de

relació amb la propietat, fa del tot pertinent que al districte de Sant Martí es treballi per donar suport a aquest tipus d'iniciatives que seran cada cop més nombroses i rellevants en el context socioeconòmic de la ciutat, al foment de noves formes d'incubació.

En línia amb la mesura de govern *Transició cap a la sobirania tecnològica, Pla Barcelona Ciutat Digital*, es desenvoluparan mesures dins de l'Eix 2, empreses i entitats socials, específicament en l'apartat de la innovació social digital, l'economia circular i col·laborativa i el moviment *maker* que està present en el Districte.

Paral·lelament, i en línia amb la mesura de govern *Parc Tecnològic Barcelona Activa: un espai de referència per a la "Indústria Avançada" a Barcelona*, es desenvoluparan mesures que consolidin aquest espai com a equipament de referència en indústria avançada.

Mesures:

5.1 Suport als i les fabricants de la nova era digital/makers

S'impulsarà el projecte pilot Fem Barri al Poblenou, territori amb un gran nombre d'entitats relacionades amb la indústria 4.0 i la fabricació digital, englobades en la comunitat *maker* del barri. El projecte té com a objectiu facilitar la interacció i l'escalabilitat d'aquesta comunitat que realitza projectes d'alt impacte social per tal de reforçar-la i, eventualment, traslladar l'experiència a altres parts del Districte i de la ciutat de Barcelona.

Són diversos els moments i espais de trobada de la comunitat que participen en el moviment i la cultura *maker* al territori. Aquest moviment proposa una ciutat localment productiva (aliments, energia i productes) que intercanvia coneixement a nivell mundial tot utilitzant les eines i la filosofia del moviment i la xarxa global de FabLab que engloba: estratègies de km 0, compromís cívic, producció local, intervencions a petita escala, fàbriques flexibles i economies d'escala.

Des de l'Ajuntament es promourà i donarà suport a la creació d'una xarxa d'aquests agents, amb l'objectiu de generar espais de treball col·laboratiu, sinèrgies i connexions entre si per tal de donar suport la comunitat d'innovació social digital.

Es donarà suport a la coorganització de sessions de treball en xarxa per definir conjuntament necessitats i propostes de millora, establir dinàmiques de treball de baix a dalt (*bottom-up*), que permetin desenvolupar el teixit local i la promoció d'un clúster de sector que faciliti el contacte entre els diferents involucrats.

5.2 Foment de les xarxes i plataformes de consciència col·lectiva per a la sostenibilitat i la innovació social

El canvi cultural i socioeconòmic en els hàbits de consum es caracteritza actualment per la migració d'un escenari de consum individualitzat cap a nous models d'intercanvi, ús compartit, permuta o lloguer d'objectes i serveis, potenciat per les xarxes socials i les plataformes P2P (d'igual a igual).

S'impulsaran accions de creació de xarxa i opinió en el marc de l'economia col·laborativa amb impacte local (per exemple BarCola). Per altra banda, es fomentaran noves formes d'incubació i suport a l'economia plural com ara les plataformes digitals de consciència col·lectiva. Aquestes permeten donar visibilitat a problemes i necessitats socials i/o de sostenibilitat així com oferir

solucions col·laboratives basades en xarxes de ciutadans, idees, serveis i tecnologies que permeten establir noves formes d'innovació social (per exemple *savingfood*, *openmaker*, DECODE).

5.3 Combatre la bretxa digital

S'entén per bretxa digital la distància en l'accés, l'ús i l'apropiació de tecnologies tant a nivell geogràfic, socioeconòmic, com en termes de gènere. Cal destacar que la bretxa digital està relacionada amb la qualitat de la infraestructura tecnològica, amb els dispositius i les connexions, amb el desconeixement sobre l'ús de les eines però, sobretot, amb el capital cultural per transformar la informació que hi circula en coneixement rellevant. L'estudi *La bretxa digital a la ciutat de Barcelona*, realitzat el 2016 per iniciativa del Mobile World Capital Barcelona, es va aproximar al fenomen de la bretxa digital a la ciutat.

El Pla planteja fomentar la formació i la inclusió digital per apoderar al ciutadà en l'ús de les tecnologies digitals. Aquestes accions es duran a terme apropant el ciutadà a l'oferta de formació digital de les diferents entitats del Districte. Aquesta mesura contempla també la possibilitat d'oferta de formació específica per a col·lectius especialment afectats per l'escletxa digital.

03.3 ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

L'Economia Social i Solidària (ESS) es defineix com aquella que, bàsicament, posa per davant el treball al capital, es basa en estructures democràtiques i horitzontals, les persones sòcies tenen igualtat de drets, té voluntat d'impactar positivament en el territori i té un destacat compromís ecosocial.

De forma més concreta, això implica que són iniciatives on el manteniment dels llocs de treball és una prioritat en moments de dificultat econòmica, que les decisions es prenen en assemblea de socis i sòcies i que s'adopten mesures per oferir una bona qualitat laboral i per minimitzar l'impacte ambiental de l'activitat. Així, durant els anys de crisi hem vist com, per exemple, les cooperatives han destruït menys ocupació i l'han recuperat abans, és a dir, han estat més resilients. Les entitats que formen part de l'economia solidària generen menys externalitats negatives, ja que internalitzen els impactes que generen els cicles econòmics desfavorables.

Per tot això, aquest tipus d'iniciatives esdevenen estratègiques si ens referim a un desenvolupament econòmic sostenible en les dimensions social, ambiental i econòmica.

Línia estratègica 6

Promoure i impulsar l'Economia Social i Solidària al Districte

El districte de Sant Martí compta amb el 12% de totes les iniciatives socioeconòmiques que podem situar sota el paraigua de l'Economia Social i Solidària; destaca l'existència de 216 entitats del tercer sector social –el 9% del total de la ciutat–, 183 societats laborals, 145 cooperatives –dues de les quals són d'iniciativa social i on destaquen el nombre de promocions d'habitatge cooperatiu–, set grups de consum, quatre centres especials de treball, tres bancs del temps, dues iniciatives de gestió comunitària, un mercat d'intercanvi i dues empreses d'inserció.

Aquestes xifres no són gens menyspreables, però el model d'Economia Social i Solidària pot desenvolupar-se encara més. Per això, cal generar actuacions que facin que el model esdevingui una alternativa real a l'hora d'iniciar projectes i promoure l'emprenedoria dintre d'aquest paraigua per a les externalitats positives que generen aquestes iniciatives en el territori, alhora que s'impulsen accions per enfortir-ne i enxarxar l'existent.

Mesures:

6.1 Posada en marxa del centre municipal de referència en innovació socioeconòmica

Un dels projectes emblemàtics previstos al *Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària a Barcelona 2016-2019* és la posada en marxa d'un centre municipal de referència per a la innovació socioeconòmica, sota el paraigua de Barcelona Activa, que se centrarà en el desenvolupament de projectes caracteritzats per a la gestió democràtica i participativa, l'orientació a les necessitats de les persones i el compromís amb la comunitat.

L'equipament s'ubicarà a l'antiga fàbrica de Can Jaumandreu i es compartirà amb la Universitat de Barcelona, de manera que es contribuirà al desenvolupament de la plataforma cultural i al canvi en la cultura de l'emprenedoria. Comptarà amb un Punt d'Acollida i Orientació i amb una Comunitat d'Incubació, i difondrà i acollirà activitats pròpies i de l'àmbit.

Aquest espai d'innovació socioeconòmica contribuirà a:

- Ser una primera porta d'entrada a l'univers de l'economia plural, un espai per a la presa de contacte amb el món de la innovació socioeconòmica i l'Economia Social i Solidària, per a persones i organitzacions que no hi estiguin familiaritzades i/o que vulguin aprofundir en coneixement, recursos i relacions amb l'ecosistema i sensibilitzar la ciutadania i les organitzacions, per contribuir a la generació de canvis en les pràctiques de producció, distribució, consum i estalvi.
- Donar cabuda i connectar a bona part de les activitats, serveis especialitzats i espais d'experimentació en Economia Social i Solidària, de Barcelona Activa i l'Ajuntament de Barcelona.
- La permeabilitat amb l'àmbit d'Economia Social i Solidària, en tota la seva diversitat (moviments com el decreixement, l'economia col·laborativa, les economies feministes, l'economia del bé comú, els comuns o procomuns; i fenòmens com les economies comunitàries, el consum responsable, l'economia circular, l'economia de les cures, l'Emprenedoria Social, la Innovació Social o la responsabilitat social corporativa) i a qualsevol fórmula d'innovació socioeconòmica que sorgeixi a la ciutat.
- L'obertura al teixit social i econòmic organitzat al Districte al voltant de l'Economia Social i Solidària.
- Facilitar i ser coherent amb les iniciatives dels espais d'articulació propis de l'Economia Social i Solidària i les altres economies que hi ha (i hi haurà) a la ciutat.
- Acol·lir, promoure i impulsar les iniciatives de generació de coneixement i de recerca-acció sobre innovació socioeconòmica a la ciutat.
- Vincular l'espai amb altres espais d'innovació social i econòmica a nivell internacional, generar relacions i xarxes.

6.2 Promoció de nova Economia Social i Solidària

Es treballarà per donar a conèixer l'ESS entre els veïns i les veïnes dels barris de Sant Martí, especialment entre les persones que es plantegin desenvolupar una activitat socioempresarial, i al mateix temps s'impulsarà la creació i acompanyament d'iniciatives que ja operin amb els principis i valors d'aquest model.

- **Diagnosi de l'ESS als barris del Pla de Barris:** en el marc dels plans de barris de la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme, s'ha realitzat una diagnosi de l'Economia Social i Solidària existent en el territori per tal de difondre aquesta realitat i fer-la present en el desplegament de la intervenció dels Plans de Barris, així com en la planificació de noves accions d'impuls de l'ESS en aquests barris.
- **Servei itinerant d'ESS als barris de la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme:** s'impulsa un nou servei d'assessorament d'Economia Social i Solidària als barris de la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme. Es tracta d'un servei itinerant d'atenció a persones-projectes interessats en l'Economia Social i Solidària, així com l'observació i acompanyament a projectes comunitaris i d'emprenedoria que poden conduir-se des de l'economia social.

Aquest servei té la vocació d'esdevenir un punt de detecció de projectes que posteriorment puguin ser atesos des del Servei d'Assessorament a projectes d'ESS, que s'ofereix des del Centre per a la Iniciativa Emprenedora Glòries.

- **Subvencions a nous projectes empresarials i comunitaris de l'ESS del Districte:** la convocatòria anual de subvencions del Servei d'Economia Social i Solidària de l'Ajuntament de Barcelona donarà suport a projectes del territori.

6.3 Accions d'acompanyament, formació i sensibilització a persones i iniciatives

Per donar suport al sorgiment de noves iniciatives, el Pla planteja derivar i acompanyar els programes i accions d'innovació socioeconòmica existents a Barcelona Activa:

- Assessorament en empenedoria social i col·lectiva Construïm en femení les Altres Economies. Programa de promoció de l'empenedoria social i solidària impulsada per dones.
- La Comunicadora. Programa d'impuls per a projectes d'economia col·laborativa.
- Accions de formació i acompanyament en gestió col·lectiva
- Tallers i càpsules de formació modular a empenedors/es en ESS (comunicació, màrqueting social, finançament i gestió, gestió col·lectiva i democràcia interna, aspectes jurídics i fiscalitat, pla estratègic, etc).
- Projecte de foment de cooperativisme en l'àmbit escolar.

També, entre els nous instruments de suport, es comptarà amb les campanyes de conscienciació cap a la ciutadania per fomentar el consum responsable de productes derivats de l'Economia Social i Solidària.

6.4 Visibilització d'iniciatives existents d'Economia Social i Solidària

Com abans ressaltàvem, Sant Martí amb un 12%, és el segon Districte de la ciutat en nombre d'iniciatives socioeconòmiques de l'Economia Social i Solidària i una altra dada a destacar és que un 40% de les cooperatives de consum de la ciutat es troben a Sant Martí. Aquesta realitat tan positiva per al Districte passa sovint desapercibuda per la població per una manca de visibilització d'aquestes iniciatives. A vegades, és possible que hi hagi problemes de comprensió i prejudicis sobre aquestes iniciatives que caldria treballar per impulsar les experiències existents.

Les actuacions que es presenten en aquesta mesura abasten diversos registres:

- Per a la difusió del potencial existent a Sant Martí, es treballarà per alinear-se als projectes existents de l'àmbit que desenvolupen tallers, formacions, activitats de sensibilització, rutes de promoció i materials de difusió.
- Des d'un registre més relacional, es desenvoluparan accions per facilitar punts de trobada i coneixença entre les iniciatives d'ESS i les iniciatives que no s'autoinclouen en aquest àmbit. Amb l'objectiu d'augmentar la visibilitat, es facilitaran sinergies entre iniciatives d'ESS del territori amb les de la resta de la ciutat.

- La Convocatòria anual de Subvencions a l'ESS de la Direcció de Serveis d'Economia Social i Solidària i Consum té una línia que dóna suport a projectes de divulgació de l'ESS realitzats pel mateix sector de l'economia social, així com un suport a la millora dels plans de comunicació de les entitats.

6.5 Promoció de l'Economia Social i Solidària des de l'impuls comunitari

Les iniciatives de l'Economia Social i Solidària, especialment les que s'emmarquen en les economies comunitàries, sovint donen aquesta resposta comunitària a necessitats identificades col·lectivament i compten amb el suport i complicitat de tot el teixit comunitari que les ha fet emergir.

Des del Pla s'acompanyarà el teixit comunitari de Sant Martí en la promoció de l'ESS, de manera que tingui el rol d'impulsor tant pel que fa a la difusió, com en la identificació de projectes o en la seva execució. L'acompanyament pot tenir diversos formats, de l'administració i del mateix àmbit, com ara l'oferta d'espais a les iniciatives adreçades a les persones del territori, o bé la relació de les iniciatives emergents amb d'altres de ja consolidades que les acompanyin en els estadis inicials.

L'acompanyament des de Barcelona Activa (Direcció Operativa d'Innovació Socioeconòmica), es detalla a la mesura 6.2.

De nou, la convocatòria anual de subvencions a l'ESS serà un instrument important per donar suport a les iniciatives comunitàries del Districte. Durant el 2017, en la primera edició d'aquesta convocatòria, s'ha donat suport a diversos projectes d'horts comunitaris, grups de consum, ràdio comunitària i altres.

D'altra banda, existeixen diverses iniciatives de tipus comunitari i associatiu que tenen o podrien tenir un major caràcter socioempresarial, ja que duen a terme activitat econòmica i tenen com a objectiu la creació i manteniment de llocs de treball. Aquestes iniciatives podrien esdevenir cooperatives o societats laborals amb el suport necessari, o bé poden millorar la gestió i organització de la seva activitat econòmica.

Per donar suport a l'enfortiment d'iniciatives comunitàries, el Pla planteja derivar i acompanyar els programes d'innovació socioeconòmica existents a Barcelona Activa:

- Servei d'assessorament per a organitzacions i empreses en procés de consolidació o canvi, ubicat a l'Oficina d'Atenció a les Empreses.
- Programa d'enfortiment d'associacions mitjançant diverses activitats i tallers.
- Accions formatives per a l'enfortiment de les economies comunitàries (intercooperació, visibilització, comunicació, gestió, etc.).

6.6 Impuls a iniciatives empresarials de l'Economia Social i Solidària existents a Sant Martí

Els motius per reforçar les iniciatives existents d'Economia Social i Solidària són els mateixos que hem esgrimit per promoure'n el naixement de noves. En aquest cas, però, les mesures d'aquesta línia es vinculen amb el *Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019*.

El *Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2019* de l'Ajuntament de Barcelona recull la línia “*Impulsar l'Economia Social a la ciutat passa per enfortir les entitats que ja treballen amb el seu territori potenciant la reducció de desigualtats i el canvi social*”. Aquest Pla de Desenvolupament Econòmic desenvoluparà aquesta línia. La necessitat de reforçar les iniciatives existents rau en el fet que un sector d'Economia Social i Solidària potent és capaç de generar unes sinergies en el territori que resulten del tot importants per assolir l'objectiu del desenvolupament econòmic local.

A més, un sector potent permet el desenvolupament d'altres iniciatives de nova creació sorgides de les dinàmiques d'intercooperació que es puguin donar entre les empreses ja existents. La solució de necessitats compartides per diverses iniciatives és un camp que cal explorar, ja que té un potencial significatiu pel naixement de noves iniciatives.

El districte de Sant Martí ha creat el Consell d'Economia Social i Comerç. Una de les taules de treball d'aquest Consell és la Taula d'Economia Social i Solidària del Districte que reuneix a les empreses i entitats interessades en el foment de l'ESS a Sant Martí. En aquesta taula també participa l'Associació 22@ Network que agrupa les grans empreses del 22@. Entre aquestes entitats es fomenten acords de col·laboració entre les empreses convencionals i les entitats d'Economia Social, així com acords d'intercooperació entre les empreses d'economia social.

La convocatòria anual de subvencions de l'ESS permetrà donar suport als projectes d'enfortiment de les entitats i empreses del Districte. Així, durant el 2017 s'han subvencionat projectes d'enfortiment de diverses cooperatives, centres especials de treball i associacions del Districte.

6.7 Projectes singulars de l'ESS al districte de Sant Martí

Node Eix Pere IV de l'Economia Social i Solidària. La Taula Eix Pere IV aplega el teixit associatiu i de les entitats d'Economia Social dels barris del gran Poblenou i fins al Besòs. Dins la seva missió estableix la dinamització socioeconòmica al llarg del carrer Eix Pere IV com un pol de naixement, enfortiment i enxarxament de les entitats d'economia social.

La revisió urbanística del pla 22@ és una oportunitat per allotjar i prioritzar les iniciatives econòmiques dins el renovat projecte urbanístic del 22@, des del Comissionat i amb la Taula Eix Pere IV es treballarà de manera coordinada per potenciar l'economia social en el nou pla 22@. Amb la taula Eix Pere IV s'establiran els mecanismes de coordinació per coproduir polítiques, estratègies i plans d'acció de foment de l'Economia Social al territori.

Entre els mesos de març i juny de 2017, s'ha dut a terme Enforteix, un programa d'impuls d'iniciatives socioeconòmiques a l'Eix Pere IV amb el suport d'experts/es en l'acompanyament a projectes d'Economia Social i Solidària per enfortir la seva viabilitat.

El BiciHub de Can Picó. Projecte de referència de foment de la mobilitat sostenible a Barcelona. A través de la concertació públic-comunitària amb la cooperativa Biciclot, es crearà el nou *hub* de referència de la bicicleta, la mobilitat sostenible i l'economia social. S'impulsarà la creació del BiciHub Can Picó com a espai de formació, centre d'incubadora d'idees, projectes i aliances encaminades a la implementació de la mobilitat sostenible a través del model cooperatiu i del teixit social. Esdevindrà un punt d'unió a la xarxa d'entitats probici, oferint un espai de relació i serveis a l'associat/da.

La Pionera. És un espai d'oportunitats per a persones emprenedores i nous projectes d'innovació socioeconòmica; està situat a l'aire lliure, al final del passeig de Calvell, al barri del Poblenou, tocant a mar, i s'iniciarà durant el segon trimestre de 2018. La iniciativa es contextualitza en el marc de l'Economia Social i Solidària i està conformada per iniciatives socioempresarials que ofereixen oportunitats a persones de col·lectius en situació de vulnerabilitat i que es troba amb altres iniciatives i col·lectius del barri que també comencen un nou projecte, però tenen solvència econòmica i organitzativa: *makers*, artistes, artesanes, emprenedores vinculades a l'eix comercial, empreses... La singularitat d'aquest nou espai de testeig de productes i serveis és que permetrà generar relacions d'intercanvi real entre nous projectes i el/la consumidor/a o clientela.

Cooperativa Gregal. En el marc del Pla de Barris del Besòs i el Maresme s'acompanyarà un projecte d'enfortiment de la cooperativa Gregal. Es donarà suport a la inversió de les instal·lacions del menjador social i altres espais de la cooperativa i es col·laborarà en la definició d'un nou pla estratègic de la cooperativa que millori l'activitat actual i defineixi nous serveis i productes per al barri.

6.8 Dinamització de la Taula d'Economia Social i Solidària del Districte

Els espais de coordinació i governança territorials són imprescindibles per poder endegar accions encaminades al foment de les iniciatives socioeconòmiques, com també ho són per alinear les empreses de l'Economia Social i Solidària amb els objectius socials i econòmics que aquests espais es marquin. Aquests espais, a més, poden actuar com espais de trobada i enxarxament entre els diversos actors del Districte, fet que alhora fomenta el sorgiment de sinèrgies.

El mes d'abril de 2017 es va constituir la Taula d'Economia Social i Solidària de Sant Martí com a espai operatiu de governança del Consell d'Economia Social i Comerç; aquesta es compon pels agents territorials lligats a l'àmbit de l'Economia Social i Solidària i es convoca de forma trimestral.

Aquesta Taula ha de treballar també amb altres iniciatives que no s'emmarquin estrictament en l'Economia Social i Solidària posant en valor les aportacions que poden fer tots els agents econòmics. A més, cal treballar per coordinar les tres taules existents al Districte (ocupació, comerç i Economia Social i Solidària) perquè sorgeixin sinèrgies i relacions entre els projectes presents al Districte.

03.4 TURISME SOSTENIBLE

El turisme és una activitat principal a la ciutat de Barcelona, que genera una activitat econòmica rellevant. Si bé és cert que produeix impactes negatius i genera certes reticències per part de la població, cal treballar per gestionar millor aquesta activitat minimitzant els efectes no desitjats que comporta per a la població de Barcelona i socialitzant millor els impactes econòmics que genera. Així mateix, cal aprofitar l'entrada de recursos que suposa aquest sector per promoure una activitat vinculada al turisme de qualitat i que sigui sostenible, que es reparteixi en tota la ciutadania.

En el cas de Sant Martí especialment, però també en altres districtes, els impactes del turisme són molt desiguals en funció dels barris i, per tant, cal treballar de forma conjunta amb els actors comunitaris per plantejar com equilibrar aquests retorns i fer que sigui una oportunitat per a tothom.

En aquest context, l'estratègia de gestió turística a Sant Martí conté el full de ruta perquè el Districte respongui a les diferents situacions i reptes que presenta el turisme en el seu territori i resulta una clau per:

- Vetllar per la sostenibilitat del Districte.
- Promoure el major retorn social possible sorgit d'aquesta activitat econòmica.
- Posar en valor el patrimoni material i immaterial vinculat a la cultura, la història i la identitat del territori.
- Conciliar les activitats turístiques amb la vida quotidiana i permanent del Districte, garantint l'equilibri d'usos i l'accés als recursos bàsics per part de la població resident.

Aquest instrument, fruit del consens amb els actors del territori, i alineat amb el *Pla Estratègic de Turisme 2020*, consta de set línies estratègiques, una de les quals és el control, el seguiment, la prevenció i la difusió en l'àmbit dels habitatges d'ús turístic en el marc del *Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments Turístics* (PEUAT). Altres línies estratègiques són la memòria històrica i el patrimoni industrial, l'enfortiment de la dimensió local del 22@, i la promoció del retorn social i territorial de l'activitat turística; les mesures d'aquesta darrera línia són les que s'incorporen en aquest bloc del Pla.

Paral·lelament, la nova convocatòria de subvencions de desenvolupament local al territori Impulsem el que fa preveu el 2018 una línia específica per a projectes que promocionin el turisme responsable.

Línia estratègica 7

Promoure el retorn social i territorial de l'activitat turística

Ja hem apuntat que hi ha un desajust entre els impactes negatius que genera el turisme sobre les persones que viuen a Barcelona i el retorn d'aquesta activitat sobre els territoris immediats on aquest s'instal·la. Segurament no és només un problema de percepció, sinó també que les plusvàlues generades pel turisme no beneficien les persones més desafavorides, ni tan sols es queden a la ciutat en una part significativa.

Promoure aquest retorn social no és només una qüestió de la contribució que han de fer els agents turístics en tant que actors econòmics i membres de la societat. Es tracta també de fomentar la

coordinació i la cooperació entre aquests actors per tal d'afavorir el seu impacte econòmic sobre el teixit socioeconòmic i de proximitat del Districte.

Quan es parla de retorn social, no vol dir només transferències econòmiques via impostos turístics, sinó també fomentar l'ocupació digna i de qualitat en el sector (amb especial èmfasi en la lluita contra la precarietat de les dones en aquest àmbit) i la sensibilitat per promocionar els elements de proximitat des dels allotjaments o el desenvolupament de projectes en els entorns on els equipaments turístics estan situats. En aquest sentit, Sant Martí gaudeix de recorregut en aquest context, ja que esdevé un Districte de referència pel que fa a actuacions d'aquest tipus i vol seguir encapçalant accions en aquest àmbit.

Mesures

7.1 Visibilitat, difusió i expansió de l'experiència del Barcelona Forum District

Donar visibilitat i difondre l'experiència del Barcelona Forum District per tal d'arribar al veïnat i la ciutadania, millorant la percepció del sector turístic, així com per estendre la iniciativa a altres parts del Districte i sumar noves empreses i entitats.

7.2 Cens d'operadors i activitat relacionada amb el turisme a partir del PAD

Realitzar un inventari sobre els operadors turístics existents a Sant Martí per tal d'identificar les empreses susceptibles de realitzar actuacions conjuntes amb impacte positiu en el territori.

7.3 Consolidació d'espais de trobada entre operadors turístics i agents territorials

Consolidar l'espai de trobada i de debat entre els operadors turístics existents al Districte amb representants d'entitats, agents veïnals, àrees municipals o de Districte (taula d'Economia Social i Solidària, Direcció de Comerç, Direcció d'Ocupació, etc.) sota el lideratge de Sant Martí per tal de fer-los partícips dels costos i beneficis de l'activitat turística, així com de definir i consensuar una estratègia de treball comuna que permeti realitzar actuacions a mig-llarg termini i dotar-les de seguiment.

7.4 Foment de la responsabilitat social empresarial dels hotels de la zona

Informar sobre les bones pràctiques en matèria de RSE en el sector hotelier i donar visibilitat de les experiències d'èxit al districte de Sant Martí per tal de ser aplicades/replicades en altres empreses. Aquestes actuacions també han de perseguir la millora de la informació objectiva del veïnat sobre el sector turístic del Districte, afavorint la convivència veïnat-turista.

7.5 Territorialització dels criteris de sostenibilitat i/o segell de qualitat en l'àmbit laboral del sector turístic

Explorar els criteris de la certificació Biosphere associats a l'àmbit laboral del sector turístic per tal d'impulsar la seva adopció per part de les empreses del Districte. En aquest sentit, es pot treballar en l'elaboració d'un catàleg de bones pràctiques de condicions laborals en el sector turístic o estudiar l'experiència i actuacions d'altres districtes en aquest àmbit, especialment el cas de Ciutat Vella (punt de defensa de drets laborals, estudi de les condicions laborals en els HUT o proposta de compromisos de RSC del sector hotelier, de restauració i d'oci en matèria de retorn i creació d'ocupació de qualitat).

7.6 Difusió dels actius i punts d'interès de Sant Martí per part dels operadors turístics per tal de retenir els i les visitants al Districte i incrementar la seva despesa al territori

Crear materials de comunicació sobre els punts d'interès de Sant Martí amb la finalitat que els hotels, restaurants i altres establiments de caire turístic puguin difondre la cartera de serveis i recursos existents a Sant Martí a l'abast dels i de les visitants, afavorint la seva estada al Districte i permetent incrementar la seva despesa al territori.

03.5 UN NOU LIDERATGE PÚBLIC

Els barris del Districte són espais vius en què hi ha una sòlida tradició d'iniciatives comunitàries que, amb l'objectiu de donar resposta a necessitats de desenvolupament local, ho han fet des de la proximitat, la complementarietat i la innovació social.

El nou lideratge públic ha de reconèixer l'existència d'aquests actors del territori que promouen activitat econòmica al districte de Sant Martí, des d'òptiques molt arrelades i properes a les realitats sobre les quals intervenen. Posar en valor la capacitat d'intervenció social de lideratge comunitari del Districte implica que, l'Ajuntament, des de la proactivitat i amb visió de complementarietat, s'ha de vincular més intensament al teixit comunitari, construint relacions de col·laboració i coordinació amb les iniciatives existents, enfortint-les i fomentant que en sorgeixin de noves. És aquesta legitimitat en matèria socioeconòmica del teixit comunitari del territori sobre la base de la qual el Pla integra les seves propostes presentades en les sessions específiques d'elaboració d'aquest Pla o en altres entorns de debat i participació anteriors. Així es fa explícita la necessitat d'espais de concertació i de governança dels diferents actors implicats en el desenvolupament econòmic per pensar conjuntament el què i per codissenyar i coproduir el com.

Així mateix, el replantejament del model socioeconòmic requereix també un nou enfocament del rol de l'Administració pública local, marcat per un nou lideratge compartit per l'Administració territorial i les àrees implicades (Barcelona Activa, Comerç, Economia Social i Solidària, i Turisme). L'impuls d'iniciatives amb impacte als barris, l'aposta per un desenvolupament econòmic que generi activitat de forma autònoma, duradora i sostenible o la contractació pública d'obres serveis són espais on l'Administració pot liderar dinàmiques de creació, distribució i ordenació de l'activitat econòmica sobre la base de nous criteris: ocupació de qualitat, economia de proximitat i ESS.

Línia estratègica 8

Promoure un nou model per a la promoció de l'activitat econòmica al territori

El Pla de Desenvolupament Econòmic planteja un nou model d'impuls del desenvolupament local a Sant Martí basat en l'articulació i la implicació dels diferents actors del territori. Per això, aquest model està coproduït per l'Administració municipal (les diverses àrees de l'Ajuntament, Districte i Barcelona Activa), el teixit social i comunitari (associacions de comerciants i associacions de veïns i veïnes, entitats del territori, plataformes i entitats d'Economia Social i Solidària així com centres universitaris i de transferència de recerca) i el teixit econòmic (comerços i serveis de proximitat i empreses).

Aquesta nova estratègia de lideratge públic de naturalesa mixta, pública-comunitària-privada tindrà com a objectiu millorar les condicions de vida de la població del Districte basant-se en:

- Facilitar el desenvolupament de rols diferents i més flexibles de l'Administració local: des de la més convencional de prestació de serveis a la promoció i facilitació de projectes compartits amb altres agents del territori, així com la coproducció d'accions.
- Reconèixer, promocionar i donar suport al teixit comunitari en desenvolupament local que per definició genera activitat econòmica arrelada al territori. Són diverses les entitats, plataformes i agents socials que juguen un paper important en l'impuls i el desenvolupament d'iniciatives d'Economia Social i Solidària, l'autoocupació o el desenvolupament comercial.

- Incorporar els vincles amb les empreses i agents econòmics que operen al territori en el disseny i desenvolupament d'accions de desenvolupament local.

Mesures:

8.1 Procés de nou lideratge públic del 22@

15 anys després de l'inici del 22@ com a projecte econòmic, urbanístic i social, l'Ajuntament de Barcelona ha constituït la Comissió de Coordinació del 22@, un òrgan municipal participat per diferents àrees (entre les quals el districte de Sant Martí), que té com a missió posar l'accent en la dimensió social, de sostenibilitat i d'innovació en aquest àmbit. Aquest nou òrgan treballarà per consolidar aquest projecte com a Districte de la innovació i per incorporar les noves formes de l'economia al procés de transformació del model productiu. Posteriorment, s'ha constituït també la Comissió Ampliada del 22@, emmarcada en l'òrgan anterior: aquesta pretén aplegar representants del teixit veïnal, social i empresarial, vinculats al territori, amb l'objectiu d'encetar el debat amb la societat civil de com s'ha d'enfocar el 22@ en aquesta etapa del projecte. Aquest reimpuls es vol fer amb la societat civil, de forma participada, en el marc d'un nou model de governança, i de la mà de les entitats i institucions presents al territori.

Aquesta voluntat d'obertura a la ciutadania del debat sobre el 22@ es complementa amb el programa Repensem el 22@, un procés de participació ciutadana amb una metodologia oberta i inclusiva amb la finalitat de repensar conjuntament una estratègia davant dels actuals reptes socials, econòmics i urbanístics del Poblenou i el 22@; incorpora la perspectiva de gènere i contempla les necessitats quotidianes de tots els veïns i les veïnes i els diversos agents del territori. Aquest procés s'ha de plasmar en una proposta estratègica en forma de propostes i actuacions vinculades a:

- Mesures urbanístiques de modificació del Pla General Metropolità.
- Mesures d'impuls de l'activitat econòmica que es consideri estratègica.
- Mesures d'impuls de programes i serveis municipals que cal desenvolupar en els espais de titularitat pública.

8.2 Identificació i mapatge del conjunt de recursos ocupacionals i formatius d'entitats i operadors públics del Districte

Identificar els diversos actors que operen al territori en matèria ocupacional i quins són els recursos que hi ha a disposició de la ciutadania, ja siguin operats de forma privada, comunitària o pública, és rellevant per tal de poder teixir la xarxa al territori. El coneixement d'aquests recursos permetrà observar què es posa a disposició de la ciutadania, quines mancances existeixen i quins recursos poden coordinar-se per millorar-ne la seva eficiència i impacte.

El Pla disposarà d'una eina en format digital i treballada de forma col·laborativa, que permetrà identificar tots aquests recursos i, així, poder treballar per oferir una oferta de recursos més completa en termes de formació, necessitats del territori i actuacions coordinades entre diversos actors.

Aquesta mesura està integrada en l'*Estratègia per a l'Ocupació de Barcelona 2016-2020* que defineix dues mesures vinculades a aquest punt: la mesura 4, que estableix l'elaboració d'un mapa de tots els dispositius i recursos que operen a la ciutat de Barcelona vinculats al foment de l'ocupació en tots els seus aspectes i la mesura 18, que estableix fer un mapa de recursos formatius disponibles, dins de l'articulació de la Xarxa de Formació Professional a Barcelona.

8.3 Elaboració d'un informe de diagnosi anual sobre la realitat socioeconòmica de Sant Martí

Cal millorar el coneixement específic de la realitat socioeconòmica del Districte amb l'elaboració d'una diagnosi completa que ens permeti conèixer la situació actual i la seva evolució, amb l'objectiu de determinar amb coneixement de causa intervencions adequades en matèria socioeconòmica.

Aquest informe, que s'actualitzarà cada any, inclourà dades sobre activitat econòmica, atur i altres indicadors i, un cop elaborat, es posarà a disposició de la ciutadania de manera oberta.

Línia estratègica 9

Impulsar una major contractació pública socialment responsable des del Districte

La contractació pública social esdevé un instrument de l'Administració pública per impulsar criteris socials en els processos de contractació pública i una eina per reforçar els impactes positius de l'activitat econòmica com a generadora d'ocupació, treball digne, inclusió i cohesió socials així com comerç ètic als barris.

El 2016 s'elaborà la Guia de contractació pública social, elaborada a partir del consens amb el sector empresarial, sindicats, associacions i entitats. La Guia preveu la inclusió als plecs de licitacions públiques de requisits per reduir la importància de l'oferta econòmica en la valoració de propostes, i d'altres per potenciar la protecció de petites i mitjanes empreses, els drets laborals, l'Economia Social i Solidària, el comerç just, la igualtat de gènere, la inserció de col·lectius vulnerables, el respecte a la diversitat funcional o la conciliació.

<http://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/ca/>

L'aplicació de la guia s'ha traduït el 2017 en un nou decret que regula la contractació pública sostenible que s'aplica a tots els tipus de contractes tant de l'Ajuntament com d'empreses i entitats amb participació pública majoritària i inclou mesures socials, ambientals i d'innovació.

Mesures:

9.1 Vetllar pel compliment de les obligacions socials de les empreses contractades per prestar serveis al Districte

A fi de garantir el compliment de les obligacions de caire social desenvolupades a les clàusules socials, que s'inclouran en totes les contractacions de l'Ajuntament, recollides als plecs de condicions de contractació, el Districte desenvoluparà els mecanismes necessaris, com ara auditories, exàmens i/o inspeccions específiques orientades al compliment de les obligacions recollides als corresponents plecs de condicions.

04. Cronograma

	2018				2019				2020				2021				2022			
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4
Línia estratègica 1 Impulsar l'ocupació dels veïns i les veïnes en situació d'atur																				
Mesura 1.1 Apropar al territori els recursos ocupacionals de Barcelona Activa per tal que s'identifiquin com a recursos de Districte i arribin a perfils socioeconòmics de població que no en són usuaris habituals																				
Mesura 1.2 Accions per al foment de l'ocupació juvenil de qualitat a Sant Martí																				
Mesura 1.3 Nou dispositiu d'inserció sociolaboral per a persones joves amb problemàtiques de salut mental i/o patiment psicològic																				
Mesura 1.4 Projectes d'atenció integral i d'impuls per a l'ocupació																				
Mesura 1.5 Accions de formació-capacitació ocupacional i professionalitzadora adreçades als veïns i les veïnes en situació d'atur																				
Mesura 1.6 Contractació de persones en situació d'atur mitjançant projectes integrals amb contractació o altres mesures d'experiència laboral																				
Mesura 1.7 Ajuts a la contractació per fomentar l'ocupació de qualitat																				
Mesura 1.8 Dinamització de la Taula d'Ocupació del districte de Sant Martí																				
Línia estratègica 2 Promoure treball digne																				
Mesura 2.1 Radiografia de la precarietat laboral al districte de Sant Martí																				
Mesura 2.2 Accions específiques per a persones en situació de precarietat laboral																				
Mesura 2.3 Promoure accions de divulgació i sensibilització envers el bon govern corporatiu en l'àmbit laboral																				

	2018				2019				2020				2021				2022			
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4
Línia estratègica 3 Promoure el comerç de proximitat																				
Mesura 3.1 Enfortir la visibilitat del comerç																				
Mesura 3.2 Afavorir l'associacionisme comercial																				
Mesura 3.3 Millora de la competitivitat i l'emprenedoria																				
Mesura 3.4 Potenciar sinergies amb altres sectors																				
Mesura 3.5 Integrar hàbitat urbà i comerç																				
Mesura 3.6 Posar en valor la contribució del comerç en la cohesió territorial i social																				
Mesura 3.7 Dinamització de la Taula de Comerç del districte de Sant Martí																				
Línia estratègica 4 Promoure activitat econòmica sostenible i de qualitat																				
Mesura 4.1 Explorar pols econòmics que té el territori per crear activació econòmica																				
Mesura 4.2 Foment de projectes d'impuls socioeconòmic del districte de Sant Martí mitjançant instruments de finançament municipal																				
Mesura 4.3 Dinamització del projecte de nous usos de l'equipament municipal de Palo Alto																				
Mesura 4.4 Assessorament tècnic a projectes comunitaris i d'entitats del territori sobre ocupació i desenvolupament local, existents o emergents																				
Mesura 4.5 Impuls d'accions d'informació i sensibilització sobre finançament alternatiu																				

	2018				2019				2020				2021				2022			
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4
Línia estratègica 4 Promoure activitat econòmica sostenible i de qualitat																				
Mesura 4.6 Creació d'eines per a l'activació de locals buits i contra la desertificació comercial																				
Mesura 4.7 Acostar al territori els recursos i serveis de suport a l'emprenedoria i l'empresa de Barcelona Activa per tal que s'identifiquin com a recursos de Districte i arribin a perfils socioeconòmics de població que no en són usuaris habituals																				
Mesura 4.8 Mesura de suport i dinamització a les empreses del polígon industrial de Sant Martí																				
Mesura 4.9 Impuls de la responsabilitat social corporativa al districte de Sant Martí																				
Línia estratègica 5 Promoure la innovació i inclusió social digital																				
Mesura 5.1 Suport als i les fabricants de la nova era digital/makers																				
Mesura 5.2 Foment de les xarxes i plataformes de consciència col·lectiva per a la sostenibilitat i la innovació social																				
Mesura 5.3 Combatre la bretxa digital																				

	2018				2019				2020				2021				2022			
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4
Línia estratègica 6 Promoure i impulsar l'Economia Social i Solidària al Districte																				
Mesura 6.1 Posada en marxa del centre municipal de referència en innovació socioeconòmica																				
Mesura 6.2 Promoció de nova Economia Social i Solidària																				
Mesura 6.3 Accions d'acompanyament, formació i sensibilització a persones i iniciatives																				
Mesura 6.4 Visibilització d'iniciatives existents d'Economia Social i Solidària																				
Mesura 6.5 Promoció de l'Economia Social i Solidària des de l'impuls comunitari																				
Mesura 6.6 Impuls a iniciatives empresarials de l'Economia Social i Solidària existents a Sant Martí																				
Mesura 6.7 Projectes singulars de l'ESS al districte de Sant Martí																				
Mesura 6.8 Dinamització de la Taula d'Economia Social i Solidària del Districte																				

	2018				2019				2020				2021				2022			
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4
Línia estratègica 7																				
Promoure el retorn social i territorial de l'activitat turística																				
Mesura 7.1																				
Visibilitat, difusió i expansió de l'experiència del Barcelona Forum District																				
Mesura 7.2																				
Cens d'operadors i activitat relacionada amb el turisme a partir del PAD																				
Mesura 7.3																				
Consolidació d'espais de trobada entre operadors turístics i agents territorials																				
Mesura 7.4																				
Foment de la responsabilitat social empresarial dels hotels de la zona																				
Mesura 7.5																				
Territorialització dels criteris de sostenibilitat i/o segell de qualitat en l'àmbit laboral del sector turístic																				
Mesura 7.6																				
Difusió dels actius i punts d'interès de Sant Martí per part dels operadors turístics per tal de retenir els i les visitants al Districte i incrementar la seva despesa al territori																				
Línia estratègica 8																				
Creació d'un nou model per a la promoció de l'activitat econòmica al territori																				
Mesura 8.1																				
Procés de nou lideratge públic del 22@																				
Mesura 8.2																				
Identificació i mapatge del conjunt de recursos ocupacionals i formatius d'entitats i operadors públics del Districte																				
Mesura 8.3																				
Elaboració d'un informe de diagnòstic anual sobre la realitat socioeconòmica de Sant Martí																				
Línia estratègica 9																				
Impulsar una major contractació pública socialment responsable des del Districte																				
Mesura 9.1																				
Vetllar pel compliment de les obligacions socials de les empreses contractades per prestar serveis al Districte																				

05. Recursos

Els Plans de Desenvolupament Econòmic són instruments de política pública que, a diferència d'altres intervencions de desenvolupament local de l'Administració, no es defineixen en funció d'unes partides pressupostàries prèviament establertes.

En tot cas, l'anàlisi dels recursos econòmics sí que permet establir que amb caràcter anual, el Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí comptarà amb un pressupost inicial mínim de 2.000.000 € i així continuarà durant els cinc anys d'execució. En aquest pressupost s'inclouen els dos Plans de Barris que té el Districte.

En aquesta anàlisi cal tenir present que el Pla el formen tant les mesures específicament dissenyades i que podríem anomenar de nova creació, com les que ja existeixen i que en el marc del Pla s'ampliaran o reforçaran, així com les altres intervencions territorialitzades de diversos operadors municipals que el Pla integra per a la seva vocació d'espai comú d'aterratge de la dinamització del desenvolupament local del districte de Sant Martí.

Aquest és el cas de l'eix d'activació econòmica de Pla de Barris que coordina Barcelona Activa (per delegació de Foment de Ciutat que és qui lidera aquesta intervenció) i que per aquesta lògica d'integració les seves actuacions queden recollides en l'actual document.

En conseqüència, per tal que el Pla pugui tenir el rol d'agregar i fer de tractor de totes les actuacions que, al llarg de cinc anys de vigència del Pla, es considerin potencialitats que cal incorporar, es requereix un marc d'acció flexible i viu. És per això que es parla de pressupost inicial mínim i, per tant, quan els requeriments econòmics de les accions proposades demandin sobrepassar el pressupost anual, es treballarà per aconseguir finançament addicional, ja sigui en el marc pressupostari municipal o altres fonts de finançament, i al mateix temps se sumarà al pressupost la contribució del conjunt d'operadors públics i actors econòmics del territori per a l'execució completa o parcial de les mesures.

En la rendició de comptes anual del seguiment i avaluació de les mesures, s'inclourà la quantificació econòmica d'aquestes mesures per definir el cost final del Pla en cada anualitat.

A més dels estrictament econòmics, el Pla de Desenvolupament Econòmic comptarà amb un equip tècnic dedicat a la implementació de les seves mesures. Aquest equip tècnic comptarà com a mínim amb:

- Un/a tècnic/a de la Direcció de Desenvolupament de Proximitat de Barcelona Activa, que treballarà des del territori i per a tot el Districte.
- Un/a tècnic/a de la Direcció de Desenvolupament de Proximitat de Barcelona Activa, que treballarà al Besòs i el Maresme.
- Un/a responsable tècnic/a de la Direcció de Desenvolupament de Proximitat de Barcelona Activa, que treballarà des del territori a Nou Barris i a Sant Andreu i Sant Martí.
- Un tècnic/a de la Direcció de Serveis a les Persones i Territori de Sant Martí, referents en l'àmbit d'ocupació, formació, Economia Social i Solidària i comerç.

06. Governança

La implementació del Pla de Desenvolupament Econòmic del districte de Sant Martí requereix l'aplicació d'un model de governança adequat que determini l'estratègia de gestió organitzativa, és a dir, els instruments, persones i organitzacions que han d'assumir responsabilitats concretes, els òrgans que articularan la participació dels veïns i veïnes al llarg dels cinc anys d'execució del projecte, així com la posada en marxa, gestió i avaluació del Pla.

Per fer efectiu el desplegament del Pla, es proposen els següents espais de treball i concertació:

Espai de Lideratge:

Grup Motor del Pla de Desenvolupament Econòmic del districte de Sant Martí

És l'espai municipal de lideratge pel que fa a crear i compartir estratègia al territori, per una banda, i amb relació a la governança del procés, per una altra. El Grup Motor està format per membres de l'equip tècnic i consellers i conselleres de l'àmbit socioeconòmic del districte de Sant Martí; de Barcelona Activa, l'equip de la direcció de Desenvolupament de Proximitat a Sant Martí, de Projectes Integrals d'Ocupació, d'Innovació Socioeconòmica i de Serveis a les Empreses; la direcció de Comerç i la direcció de Turisme; el Comissionat d'Economia Social, Solidària, Desenvolupament Local i Consum i el Pla de Barris i el comissionat de Tecnologia i Innovació Digital. Aquest és un espai de posada en comú del conjunt d'intervencions que en clau de desenvolupament econòmic, des de diferents instàncies municipals, s'han de desenvolupar al districte de Sant Martí. És un instrument estratègic per promoure i fer efectiva la coordinació institucional (interdepartamental/interadministrativa) i la transversalitat (interna i sectorial). El Grup Motor del Pla de Desenvolupament Econòmic de Sant Martí es reuneix amb una periodicitat mensual, el tercer dijous de cada mes.

Espais de Rendició de comptes:

Taula de Comerç, Taula d'Economia Social i Solidària i Taula d'Ocupació

Aquests seran els espais de rendició de comptes global, on el Grup Motor informará de l'estat d'execució del Pla. El seu objectiu fonamental serà, a més de rendir comptes, incentivar que els agents que participin avaluin el grau de compliment de les línies estratègiques, al mateix temps que es fa un seguiment de la implementació dels projectes i es recullen propostes.

Aquests espais, impulsats des del Districte en el marc del Consell d'Economia Social i Comerç, són:

- **Taula de Comerç**, òrgan consultiu i de participació ciutadana del districte de Sant Martí en l'àmbit del comerç. Està conformat principalment per les associacions i eixos comercials del territori.
- **Taula d'Economia Social i Solidària**, taula de treball en què participen les entitats del sector d'Economia Social i Solidària del territori, amb la missió de desenvolupar i fomentar un conjunt de programes i activitats de suport a aquest sector.
- **Taula d'Ocupació**, espai d'intercanvi i coordinació de projectes ocupacionals, amb l'objectiu de fomentar el coneixement entre les diferents iniciatives que hi ha al territori, l'intercanvi d'experiències i metodologies amb els i les professionals implicats en els projectes, la complementarietat i la coordinació de les accions que es porten a terme al Districte.

Es treballarà per tal que, en la mesura que sigui necessari sobre la base de les mesures i projectes concrets, hi hagi una major interacció entre les diferents taules per tal de facilitar la generació de sinergies i xarxes de treball.

Com a mínim un cop l'any, es presentarà un informe amb l'estat de les actuacions del Pla en la sessió plenària del Consell de districte de Sant Martí.

Les dades i la informació actualitzada es podran consultar al web habilitat per al seguiment i coneixement del Pla.

Espais de coproducció

Aquests espais de coproducció representen els d'operativització de les mesures i se centren en: liderar i assignar les tasques derivades del desplegament del Pla, coordinar tècnicament i fer el seguiment, avaluació i presa de decisions per a la implementació de les mesures.

Per fer efectiva la coproducció, es convocaran des del Grup Motor aquests espais sobre la base de mesures o projectes concrets del Pla. En aquest espai han de confluïr l'equip tècnic de desenvolupament econòmic de Sant Martí i les entitats i iniciatives del territori implicades en la mesura o projecte en qüestió, i a més, serà el mateix espai qui determini la dinàmica de desenvolupament. Alhora, aquests espais també es poden convocar a instàncies d'iniciatives o entitats del territori.

07. Annex

Entitats participants en les sessions de treball de territori descrites al capítol 01.4. S'utilitza la denominació d'entitat que les mateixes persones assistents han utilitzat a la llista de signatures:

ENTITATS CIUTADANES I EMPRESES

22@network
AAVV La Pau
AAVV Sant Martí de Provençals
Alencoop
Associació Barcelona Forum District
Associació de Comerciants Emprenedors del Clot-Camp de l'Arpa
Associació de Comerciants Parc i la Llacuna
Associació de Comerciants Xavier Nogués
Associació Invia
Associació Poblenou Urban District
Associació Sant Martí Esport
Barabara Educació SCCL
Biciclot SCCL
Casal de Barri Besòs
Casal dels Infants
Centre de Formació i Ocupació Professional Sant Martí
Club de Feina Poblenou
Diomcoop
Eix Comercial Poblenou
Eix Comercial Sant Martí
Federació Catalana de Vela
Fem Salut, Fem Barri/Banc del Temps Verneda
Formació i Treball
Fundació ARED
Fundació BTEC
Fundació CET10
Fundació Futur
Fundació IRES
Fundació Trinijove
Mercat del Besòs
Pla Comunitari Besòs
Pla Comunitari Poblenou
Projecte JO+VE
Taula Eix Pere IV

ENS PÚBLICS

Agència de Salut Pública de Barcelona
Barcelona Activa
Comissionat d'Economia Social i Solidària, Desenvolupament Local i Consum

Direcció de Comerç
Direcció de Turisme
Direcció de Democràcia Activa
Districte de Sant Martí
Consorci d'Educació de Barcelona
Pla de Barris
Serveis Socials

